

RISTIJÄRVEN KUNTA

Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2017

Valtuuston 20.6.2018 hyväksymä

SISÄLLYSLUETTELO

TOIMINTAKERTOMUS

1	OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	1
1.1	Kunnanjohtajan katsaus	1
	Perustietoja kunnasta	2
1.2	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	2
	1.2.1 Luottamustoimielimet	2
	1.2.2 Tilivelvolliset ja johtoryhmä	4
	1.2.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	5
	1.2.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	6
	1.2.5 Kunnan henkilöstö	11
	1.2.6 Ympäristöasiat	15
	1.2.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	15
	1.2.8 Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät	16
1.3	Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	17
1.4	TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	19
	Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	19
	Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	20
	Tase ja sen tunnusluvut	21
1.5	Kokonaistulot ja -menot	22
1.6	Kuntakonsernin toiminta ja talous	22
1.6.1	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	22
1.6.2	Konsernin toiminnan ohjaus	23
1.6.3	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	23
1.6.4	Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä	23
1.6.5	Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	24
1.6.6	Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen	25
1.6.7	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	27
	Konsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	27
	Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	28
	Konsernin tase ja sen tunnusluvut	29
1.7	Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	30
1.7.1	Asiaa koskeva sääntely	30
1.7.2	Tilikauden tuloksen käsittely	30
1.7.3	Talouden tasapainottamisen toimenpiteet	30
1.7.4	Rahoituksen turvaaminen	30
2	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	31
2.1	Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	31
2.1.2	Käyttötalouden toteutuminen	31
	Yleinen hallinto	32
	Sivistystoimi	44
	Tekniset palvelut	53
	Maaseutuhallinto	58
	Palvelulautakunta ja rakentamis-/lupa- ja valvontalautakunta	60
2.1.3	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	61
2.1.4	Investointiosan toteutuminen	63
2.1.5	Rahoitusosan toteutuminen	64
2.1.6	Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	65

TILINPÄÄTÖS

3	TILINPÄÄTÖSOSA	
3.1	Tuloslaskelma	67
3.2	Rahoituslaskelma	68
3.3	Tase	69
3.4	Konsernilaskelmat	71
4	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	74
4.1	Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	74
4.2	Arvostus- ja jaksotusperiaatteet	74
4.3	Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	74
4.4	Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	75
4.4.1	Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	75
4.5	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	76
4.6	Taseen liitetiedot	79
4.5.1	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	79
4.5.2	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	82
5	Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat	89
5.1	Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	89
6.	Tilinpäätöksen allekirjoitus	90

LIITTEET

Maa-alueet –erittely

Kainuun Sote ky: tilinpäätösarvio tukipalvelujen kustannuksista v. 2017

TOIMINTAKERTOMUS

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2017

Ristijärven kunnan tilinpäätös vuoden 2017 on 48 773 euroa alijäämäinen. Tilinpäätösvuoden lähdettiin 626 225 euroa alijäämäisellä talousarviolla. Saavutettu tulos on talousarvioon nähden hyvä, vaikka jäikin alijäämäiseksi. Selvästi ennakoitu parempaan tulokseen päästiin omasta toiminnasta kertyneiden menosäästöjen avulla. Tulojen osalta jäätiin talousarviossa asetetusta tavoitteesta 0,2 prosenttia.

Toiminnan menosäästöjen lisäksi vertotuloja tilitettiin kunnalle 167 185 euroa budjetoitua enemmän. Alijäämä aiheutui konserniyhtiön omistuksen alaskirjauksesta.

Kunnan toimintakulut alenivat edellisestä vuodesta vain vajaan prosentin. Toimintakate aleni yhden prosentin.

Investointien nettototeuma oli 301 440 euroa ja se alitti talousarvion noin 113 000 eurolla. Hankerahalla toteutettuja kohteita olivat Katvelan alueen rakennusten kunnostaminen ja ta-
pahtuma-alueen rakennelmat sekä Saukkovaaran huoltorakennuksen peruskorjaus, mikä työ valmistuu vuoden 2018 puolella. Pirtin alueella edellisen vuoden puolella aloitettu leirimökin rakentaminen valmistui kesäksi 2017. Muilta osin investoinnit koostuivat kaavateiden valais-
tuksen uusimisesta ja päällystämistä sekä olemassa olevien rakennusten sisäilma- ja mui-
den vaurioiden korjaamista.

Taseen ylijäämäkertymästä huolimatta Ristijärven kunnan tulee etsiä malleja ja toimintatapo-
ja, joilla palveluja voidaan tuottaa nykyistäkin edellisemmin, tai joilla voidaan turvata palvelut
siinä laajuudessa, joka on Ristijärven kunnalle tarpeellista. Palvelujen turvaamiseen varautu-
minen aloitettiin vuoden 2017 joulukuussa, kun valtuusto hyväksyi sopimuksen Attendo Oy:n
kanssa uusien hoiva- ja mahdollisesti myös muita terveystalouksia tuottavien tilojen rakenta-
misesta. Talousarviovuodelle 2018 asetettiin kahden prosentin säästötavoite omasta toimin-
nasta toimintakatetasolla. Suunnitelmakauden osalta säästötavoite asetettiin viiden prosentin
tasolle.

Vuosi 2017 oli juhlavuosi kahdella tapaa. Suomi täytti 100 vuotta ja Ristijärvi 150 vuotta. Kun-
nan juhlaa vietettiin syyskuussa. Juhlan yhteydessä muistettiin kuntaliiton ansiomerkein pit-
kään palvelleita kunnan työntekijöitä. Merkittävä rooli yhteisten tapahtumien järjestämisessä
on kolmannen sektorin toimijoilla ja yhdistyksillä. Yhteistyötä tarvitaan jatkossakin, sillä kun-
nan omat resurssit ovat rajalliset.

Kunnalla riittää haasteita omien toimintojen järjestämisessä ja sopeuttamisessa, samoin kuin
koko maalla itsehallintoalueiden aloittaessa toimintansa vuoden 2020 alusta. Kesäkuussa
aloittanut uusi valtuusto hyväksyy vuoden 2018 aikana kunnalle uuden kuntastrategian, jossa
linjataan kunnan kehittämisen askelmerkit ja asetetaan tavoitteet toiminnalle ja palvelujen
turvaamiselle. Strategia ohjaa kunnan toimintaa ja valintoja. Kuntien rooli muuttuu merkittä-
västi tehtävien osalta, sillä kunnalle jäävät toimialoina varhaiskasvatus, perusopetus ja sivi-
sitys sekä hyvinvointityö ja tekniset palvelut.

PERUSTIETOJA KUNNASTA

Perustettu	1867
Maapinta-ala	836 km ²
Seutukunta	Kajaanin seutukunta
Taajama-aste, % 1.1.2016	43,4 %
Asuntokuntien lukumäärä 31.12.2016	671 kpl
joista 1 – 2 hlön asutokunnat	529 kpl
Kesämökkien lukumäärä 31.12.2016	589 kpl
Perheiden lukumäärä 2016	368 kpl
Väkiluku 31.12.2017	1 317
Asukastiheys 31.12.2017	1,6 as/km ²
65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä	35,9 % (31.12.2016)
Työpaikkojen määrä 31.12.2015	351 kpl
Työttömyysaste 31.12.2017	12,0 %
Työvoima 31.12.2017 hlö	557
Taloudellinen huoltosuhte 2015	188,7
Kunnallisveroprosentti v. 2017	21,5

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset**1.2.1 Luottamushenkilötoimielimet**

Kunnanvaltuusto 16 paikkaa 31.5. saakka

Kesk 12, Kok 2, PS 1, SDP 1

Heikkinen Eineliisa	KESK	Heikkinen Hilikka	KESK
Heikkinen Mauno	KESK	Karppinen Leila	KESK
Kempainen Anu	KESK	Klemetti Arto	KESK
Keränen Hanna-Leena	KOK	Kyllönen Esko	PS
Laakso Minna-Liisa	KESK	Oikarinen Olavi	KESK
Oikarinen Paavo	KESK	Oikarinen Riitta-Liisa	SDP
Pikkarainen Tapio	KESK	Tervonen Timo	KESK
Tolonen Arto	KOK sit.	Tolonen Helka	KESK

Puheenjohtaja Olavi Oikarinen, I varapuheenjohtaja Helka Tolonen ja II varapuheenjohtaja Arto Tolonen

Kunnanvaltuusto 15 paikkaa 1.6.2017 lukien

Haapamäki Marja	VAS	Heikkinen Eineliisa	KESK
Heikkinen Mauno	KESK	Hälinen Hannu	KESK
Karppinen Leila	KESK	Keränen Hanna-Leean	KOK
Klemetti Arto	KESK	Oikarinen Olavi	KESK
Oikarinen Paavo	KESK	Pietilä Olli	KOK
Salonen Outi	KESK	Suutari Mikko	PS
Tolonen Helka	KESK	Tolonen Ritva	KESK
Tolonen Tarja	KESK		

Puheenjohtaja Ritva Tolonen, I varapuheenjohtaja Arto Klemetti ja II varapuheenjohtaja Hanna-Leena Keränen.

Kunnanvaltuuston poliittiset voimasuhteen muuttuivat 1.6.2017 aloittaneessa valtuustossa edelliseen valtuustokauteen seuraavasti: Keskusta 11 (-1), Perussuomalaiset 1 (-1), Kokoomus 2(0), VAS 1(+1) ja SDP 0 (-1). Valtuustoon valittiin 15 jäsentä, kun edellisellä vaalikaudella paikkaluku oli 17.

Kunnanvaltuusto kokoontui kuusi kertaa ja käsitteli 52 asia-asiaa. Valtuusto päätti mm. seuraavista asioista:

-	hyväksyi Ristijärven kirkonkylän yleiskaavan 2035
-	hyväksyi Kainuun Jätehuollon kuntayhtymän ja Kainuun Sote ky:n perussopimuksen muutoksen
-	hyväksyi vuoden 2016 tilinpäätöksen ja myönsi vastuuvapauden toimielimille ja viranhaltijoille
-	Suoritti toimielinten vaalit vaalikaudelle 2017 – 2021 ja toimikaudelle 2017 – 2019
-	Valitsi kunnan edustajat Kainuun maakuntavaltuustoon ja Kainuun Sote Ky:n yhtymävaltuustoon, lautamiehet Kajaanin käräjäoikeuteen, nimesi kiinteistötoimitusten uskotut miehet ja pelastuslautakunnan jäsenen ja varajäsenen
-	myönsi eron kunnanjohtaja Raija Potilalle
-	päätti kunnanjohtajan viran väliaikaisesta hoitamisesta
-	valitsi Petteri Seppäsen toistaiseksi voimassa olevaan kunnanjohtajan virkaan
-	hyväksyi hallintosäännön
-	määräsi tulovero- ja kiinteistöveroprosentit vuodelle 2018
-	hyväksyi vuoden 2018 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2019 – 2020
-	hyväksyi kunnanjohtajan johtajasopimuksen
-	hyväksyi Ristijärven kunnan ja Attendo Oy:n välisen yhteistyösopimuksen

Kunnanhallitus 31.5.2017 saakka

Kempainen Anu	KESK	Laakso Minna-Liisa	KESK
Keränen Hanna-Leena	KOK	Oikarinen Paavo	KESK
Klemetti Arto	KESK	Pikkarainen Tapio	KESK
Kyllönen Esko	PS		

Puheenjohtaja Paavo Oikarinen, varapuheenjohtaja Minna-Liisa Laakso

Esittelijä: kunnanjohtaja Raija Potila 31.1.2017 saakka, vs. ja va. kunnanjohtaja Seppo Rajala 30.11.2017 saakka.

Kunnanhallitus 1.6.2017 lähtien

Hälinen Hannu	KESK	Suutari Mikko	PS
Karppinen Leila	KESK	Tolonen Helka	KESK
Oikarinen Paavo	KESK	Tolonen Tarja	KESK
Pietilä Olli	KOK		

Puheenjohtaja Paavo Oikarinen, varapuheenjohtaja Tarja Tolonen

Esittelijä: Va. kunnanjohtaja Seppo Rajala 30.11.2017 saakka ja kunnanjohtaja Petteri Seppänen 1.12.2017 lukien.

Kunnanhallitus kokoontui 18 kertaa ja käsitteli 241 asiaa. Hallitus muun muassa antoi viisi lausuntoa, nimesi vanhusneuvoston ja nuorisovaltuuston, myönsi neljä rakentamisen poikkeuslupaa, hyväksyi Hyrynsalmen kunnan kanssa tehtävät aluearkkitehtitoiminnan ja rakennustarkastajan palvelujen yhteistyösopimukset sekä Paltamon kunnan kanssa tehtävän sopimuksen Työllisyysasioiden hoitamisesta.

Rakentamislautakunta, lautakunta toimi 31.5.2017 saakka.

Heikkinen Hilka	KESK	Kyllönen Esko	PS
Heikkinen Mauno	KESK	Pietilä Olli	KOK
Karppinen Leila	KESK		

Puheenjohtaja: Mauno Heikkinen, kunnanhallituksen edustaja: Tapio Pikkarainen

Esittelijä: va.tekninen päällikkö Jari Hurskainen

Lupa- ja valvontalautakunta 1.6.2017 alken

Haapamäki Marja	VAS	Heikkinen Mauno	KESK
Pikkarainen Tapio	KESK	Raninen Pertti	VIHREÄLIITTO
Salonen Outi	KESK		

Puheenjohtaja: Mauno Heikkinen, kunnanhallituksen edustaja Hannu Hälinen

Esittelijä: rakennustarkastaja Jari Hurskainen

Palvelulautakunta, lautakunta toimi 31.5.2017 saakka.

Heikkinen Eineliisa	KESK	Ronimus Esa
Kyllönen Esko	PS	Saarinen Pirjo
Tervonen Timo		KESK

Puheenjohtaja: Heikkinen Eineliisa, kunnanhallituksen edustaja Kempainen Anu
Esittelijä: kunnanjohtaja Raija Potila

Tarkastuslautakunta 31.5.2017 saakka

Kempainen Martti	KESK	Tolonen Helka	KESK
Oikarinen Riitta-Liisa	SDP	Heikkinen Hilikka	KESK
Tolonen Arto	KOK, sit.		

Puheenjohtaja: Helka Tolonen, sihteeri Lea Lukkari

Tarkastuslautakunta 1.6.2017 alkaen

Haapamäki Marja	VAS	Klemetti Arto	KESK
Pikkarainen Tapio	KESK	Roimela Katariina	KESK
Tolonen Arto	KOK, sit.		

Puheenjohtaja Arto Klemetti, sihteeri Lea Lukkari

Keskusvaalilautakunta 31.5.2017 saakka

Kempainen Martti	Kyllönen Esko
Pyykkönen Marja-Majja	Savikko Helena 24.1.2017 saakka
Tähkää Liisa	Minna Savikko 25.1.2017 lukien
Puheenjohtaja: Martti Kempainen	Sihteeri: Terttu Härkönen

Keskusvaalilautakunta 1.6.2017 lukien

Heikkinen Irmeli	Kempainen Martti
Savikko Helena	Savikko Minna
Tähkää Liisa	
Puheenjohtaja: Martti Kempainen	Sihteeri: Terttu Härkönen

1.2.2 Tilivelvolliset ja johtoryhmä

Kunnanhallitus ja lautakunnat
Kunnanjohtaja
Hallintopäällikkö
Sivistystoimen päällikkö / rehtori
Tekninen päällikkö
Lomituspäällikkö

Kunnan johtoryhmä

Kunnan johtoryhmän kokoonpanosta päättää kunnanjohtaja. Kunnanjohtajan lisäksi varsinaiseen johtoryhmään kuuluvat:

Hallintopäällikkö
Kehityspäällikkö
Lomituspäällikkö
Sivistyspäällikkö
Tekninen päällikkö

Laajennettuun johtoryhmään kuuluvat tehtäväalueiden esimiehet varsinaisen johtoryhmän ohella. Laajennettu johtoryhmä kokoontuu tarvittaessa.

1.2.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen kehitys

Suomen BKT kasvoi Valtionvarainministeriön julkaiseman ennusteen mukaan 3,1 % vuonna 2017. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu työllisyyden kohenemisen tukemana, asuntorakentamisen suhdannetilanteessa ei näy vielä rauhoittumista ja tuotannollisia investointeja on tehty runsaasti. Helmikuun 2018 alun ennusteiden mukaan kasvu vuosina 2018 ja 2019 BKT:n kasvu olisi noin 3 %. Epävarmuutta voivat aiheuttaa ulkomaankaupan kasvuun ja rakentamisen vauhtiin liittyvät tekijät, joiden toteutuessa BKT voisi jäädä alle kolmen prosentin.

Julkisyhteisöjen velka kääntyi laskuun suhteessa BKT:hen vuonna 2016. Bruttokansantuotteen nopea kasvu alentaa velkasuhdetta. Vuosina 2018 – 2019 julkisen talouden alijäämät pienevät ja velkaantumisen hidastuu. Alijäämistä ei kuitenkaan päästä eroon nousukauden aikana. Kun talouskasvu hidastuu ja ikäsidonnaisten menojen kasvu jatkuu, velkasuhde uhkaa alkaa kasvaa uudelleen ensi vuosikymmenellä.

Taloudellisen aktiviteetin nopea voimistuminen paransi työllisyystilannetta vuoden 2017 aikana. Tilastokeskuksen mukaan työttömyys laski vain vähän vuonna 2017. Työllisten määrä kasvoi viime vuonna 25 000 hengellä, mikä nosti työllisyysasteen 69,6 prosenttiin. Myös työttömyys kääntyi hienoiseen laskuun loppuvuoden 2017 aikana. Työttömyysasteen keskiarvo oli 8,6 %. Kuntien työllisyys pysyi viime vuonna melko vakaana.

Tilastokeskuksen mukaan avoimia työpaikkoja oli vuoden kolmannella neljänneksellä 12 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Työllisyyden kasvun jatkumiselle vuosina 2018 ja 2019 on hyvät edellytykset. Työllisten määrä kasvaa vuonna 2018 prosenttiä ja vuonna 2019 0,6 %. Työllisyysaste nousee keskimäärin 70,7 prosenttiin vuonna 2019.

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2017 tilinpäätösarviot osoittavat kuntatalouden vahvistuneen viime vuonna. Kuntien menot eivät kuitenkaan vähentyneet niin paljon kuin valtionvarainministeriö ennakoiti, joten kuntiin viime vuonna kohdistuneet valtionosuusleikkaukset ovat olleet ylimitoitettuja. Myöskään odotukset koko kuntasektorin lainakannan pienentymisestä eivät toteutuneet. Lainakanta nousi vuonna 2017 yhteensä noin 150 milj. euroa eli 0,9 prosenttia. Kuntien lainakanta laski, mutta kuntayhtymien lainakanta kasvoi suurista sairaalainvestoinneista johtuen. Kuntien tilinpäätösarvioiden mukaan vuonna 2017 kuntien toimintakulut laskivat keskimäärin 1,0 prosenttia muun muassa KIKY-sopimukseen liittyvien toimien, perustoimeentulotuen Kela-siirron ja kuntien omien säästötoimien vuoksi.

Verotulot kasvoivat kuntien arvioiden mukaan 2,0 prosenttia edellisestä vuodesta, mutta valtionosuudet vähenivät 3,3 prosenttia. Verorahoitus kasvoi 0,5 prosenttia. Vuonna 2017 seitsemän kuntaa arvio vuosikatteen jäävän negatiiviseksi, kun luku edellisellä vuonna oli 14.

Kuntien talousarviokyselyn mukaan verotulot ja valtionosuudet eivät juurikaan kasva vuonna 2018 samalla kun toimintakulut kasvavat noin miljardi euroa. Vuosi 2019 on kuntien arvioissa yhtä vaikea. Investointien kasvuun vaikuttaa kunnilla oleva katettava korjausvelka, jota FCG:n selvityksen mukaan on 4 miljardia euroa pelkästään toimitilojen ja kiinteistöjen osalta. Jotta investoinnit voidaan rahoittaa, on kuntien tulokehityksen oltava jatkossakin vahvaa ja menot on pidettävä kurissa. Kuntien tulopohjaa ei saisi enää heikentää valtion toimenpitein.

Oman alueen taloudellinen kehitys

Kainuun kriittisimmät haasteet ovat muuttoliikkeestä johtuva väestön väheneminen, osaavan työvoiman saatavuus, työvoiman ja kysynnän kohtaanto, kainuulaisten hyvinvointi sekä maakuntakuva. Väestön väheneminen ja vanheneminen on Kainuun erityisongelma. Kainuun aluetalouden lähtökohdat kestää äkillisiä ja rakenteellisia muutoksia on heikko. Saavutettavuus, erityisesti

heikenneet liikenneyhteydet, koetaan Kainuun kehittymisen pullonkaulaksi.

Kainuun työttömyys on ELY-keskuksen julkaiseman työllisyyskatsauksen mukaan laskenut yhtäjaksoisesti kaksi ja puoli vuotta. Joulukuun 2017 luvut olivat alimmat tällä vuosikymmenellä. Työttömyyden laskun vauhti kuitenkin hiipui vuoden lopulla. Työttömien osuus työvoimasta oli vuoden lopussa 14 %. Pitkäaikaistyöttömyys väheni 19 % ja yli 50-vuotiaita työttömiä oli 11 % vähemmän kuin vuosi sitten.

Kainuun kuntien yhteenlaskettu tulos €/asukas koheni tilinpäätösarvioiden mukaan edellisen vuoden tuloksesta 18,1 %. Verotuksellisten tulojen kasvu oli vain 0,5 % eli saman verran kuin koko maassa. Poistonalaisten investointien määrä laski toisena vuonna peräkkäin. Muutoksen vuoteen 2017 verrattuna arvioidaan olevan -4 %. %, Myös lainakanta kääntyi laskuun.

Tietoja kuntien taloudesta vuosina 2016 – 2017

	Kainuu		Manner-Suomi yht.	
	2016	TPA 2017	2016	TPA 2017
Verotulot, €/as	3 521	3 572	4 017	4 096
Valtionosuudet, €/as	3 209	3 208	1 606	1 553
Toimintakate, €/as	-6 479	-6 459	-5 196	-5 146
Vuosikate, €/as	352	402	492	585
Vuosikate, %:a poistoista	105	107	127	150
Tilikauden tulos, €/as	24	14	163	216
Investointimenot, €/as	705	536	552	530
Lainakanta, €/as	2 774	3 265	2 939	2 921
Rahavarat, €/as	523	536	838	831

Lähde: Tilastokeskus / Kuntaliitto 7.2.2018

1.2.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Ristijärven kunnan vuoden 2017 talous on 48 772,73 euroa alijäämäinen. Tilinpäätösvuoden talousarvio oli laadittu 626 225 euroa alijäämäisenä. Merkittävin osuus hyvän tuloksen saavuttamisessa oli menojen säästöllä. Menosäästöt omasta toiminnasta olivat noin 651 000 euroa. Toimintatuotot sen sijaan jäivät 38 931 euroa alle talousarvion. Alijäämä aiheutui tytäryhtiön pääomainsaatavien ja osakeomistuksen alaskirjauksista.

Käyttötalouden toimintatuotot pysyivät lähes vuoden 2016 tasossa eron ollessa 0,2 prosenttia ja 38 931 euroa. Toimintakulut alenivat 0,7 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna ja jäivät 713 638 euroa alle budjetoidun. Toimintakatteeseen vaikuttavia käyttöomaisuuden luovutustuloja ei tai luovutustappioita ei ollut. Käyttötalouden menolajeista merkittävimmät säästöt syntyivät henkilöstökuluissa, -314 743 euroa ja palvelujen ostoissa, -367 456 euroa.

Verotuloja kunnalle tilitettiin 5 081 tuhatta euroa. Verotulojen toteuma ylitti talousarviossa arvioitun määrän 167 185 eurolla. Kunnan tuloveron tilitykset kasvoivat 6,3 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Kiinteistövero saatiin lähes talousarviossa arvioitu määrä ja yhteisövero 27 prosenttia ja 104 972 euroa enemmän kuin mitä talousarviossa oli. Valtionosuuksia sen sijaan saatiin 0,1 % edellistä vuotta vähemmän. Matalasta korkotasosta johtuen lainojen korkoja maksettiin 8,2 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna ja yhteensä 34 252 euroa. Lyhytaikaisen kassalainan määrä väheni 300 000 euroa. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 800 000 euroa. Lyhytaikaisen kassalainan korko oli suurimman osan vuodesta nolla prosenttia.

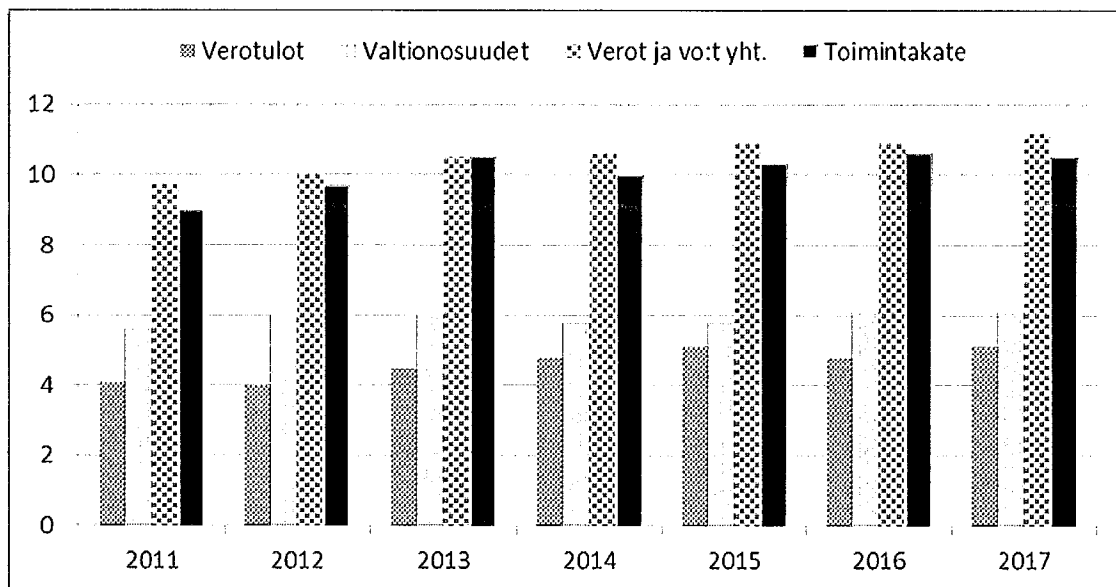
Poistojen määrä aleni 5,6 prosenttia ja niiden kokonaismäärä oli 592 302 euroa sisältäen osakeomistuksen alaskirjauksen. Investointien omahankintameno oli 301 440 euroa.

Kuntatalouden eräiden muuttujien vuosimuutokset vv. 2011 – 2017 (1000 €)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kainuun Sote kunta- yhtymä*)	6 301	6 676	6 732	6 982	7 190	7 265
Kainuun liitto		45	45	46	46	44
Toimintakate	-9 749	-10 523	-10 022	-10 343	-10 606	-10 491
Verotulot	4 008	4 547	4 768	5 134	4 819	5 081
Valtionosuudet	6 017	6 003	5 837	5 791	6 087	6 081
Vuosikate	4	251	569	548	372	464

Toimintatulot ja –menot vuonna 2017 (käyttötalous: ulkoiset menot ja tulot)

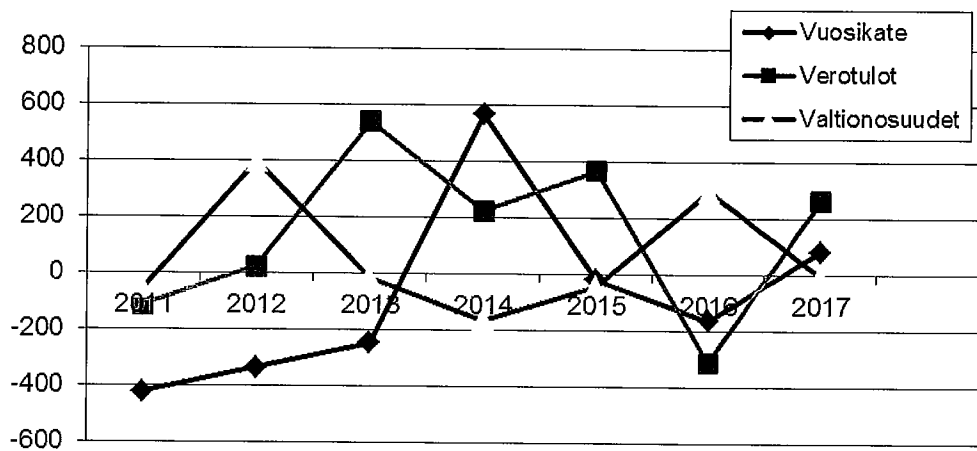
Tulot	1000 €	%	Menot	1000 €	%
Myyntituotot	2 793	18,7	Henkilöstömenot	4 344	29,9
Maksutuotot	412	2,7	Palvelujen ostot	9 032	62,3
Tuet ja avustukset	100	0,7	Aineet, tarvikkeet	532	3,7
Vuokrat	443	2,9	Avustukset	265	1,9
Muut tuotot	42	0,2	Vuokrat	56	0,4
Verotulot	5 081	33,9	Muut kulut	52	0,3
Valtionosuudet	6 081	40,6	Rahoitusmenot	224	1,5
Rahoitustulot	17	0,1			
	14 969	100,0		14 505	100

Verotulot, valtionosuudet ja käyttötalousmenot 2011 – 2017, milj. euroa

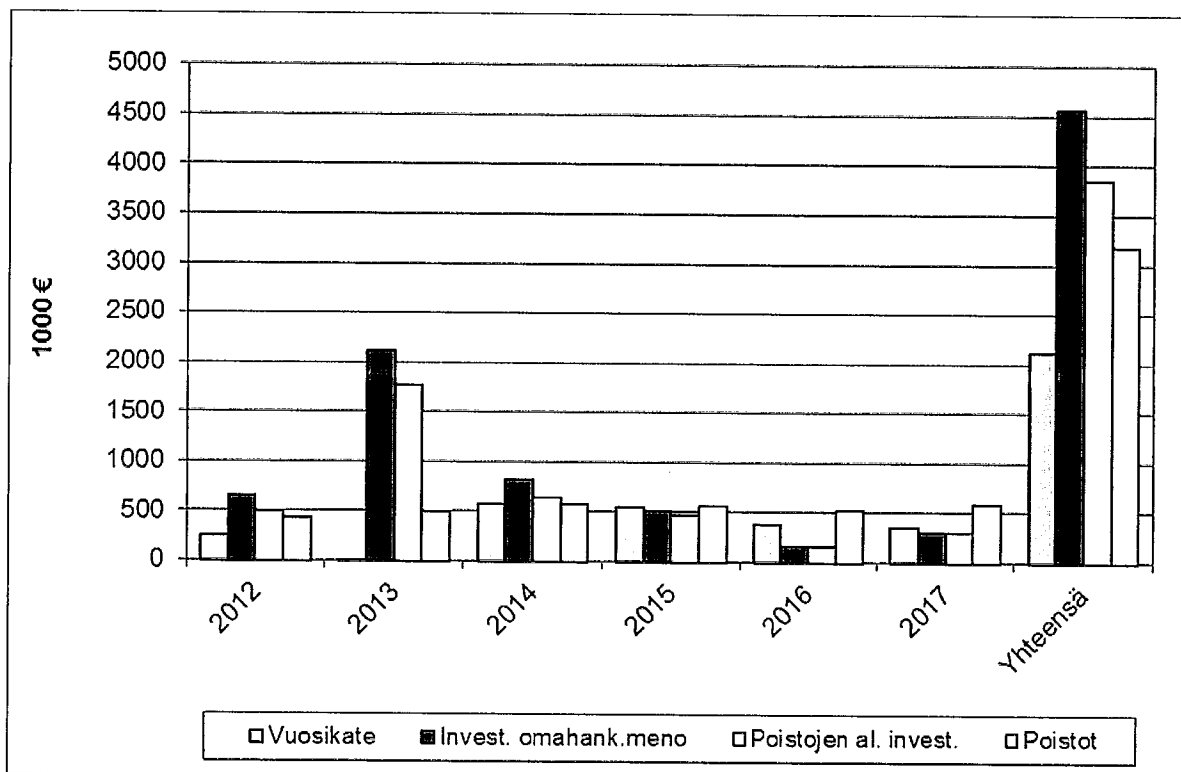
Kaaviosta näkyy, mikä osa verotuloista ja valtionosuuksista on jäänyt rahoituskuluihin (lainan lyhennys ja korkomenot) sekä investointien rahoittamiseen.

Vuonna 2017 verotuksellisista tuloista 94 % käytettiin käyttötalouden nettomenojen kattamiseen, vastaavasti vuonna 2016 käyttötalouden nettomenojen kattamiseen käytettiin 98,2 prosenttia.

Verotulojen, valtionosuuksien ja vuosikatteen vuosimuutokset 2011 – 2017 (muutos edelliseen vuoteen, €)

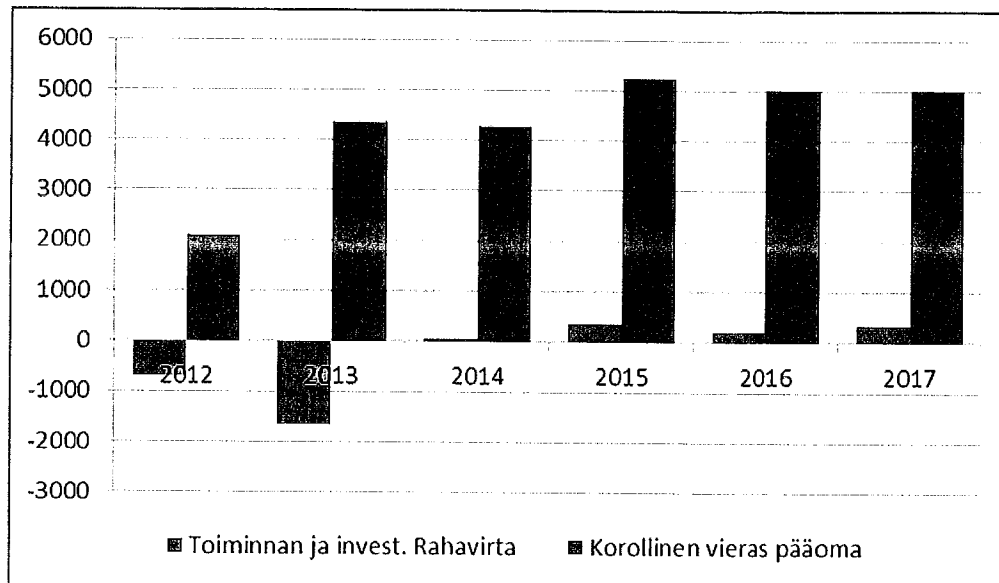

Investointien omahankintameno, poistot ja vuosikate, 1000 €

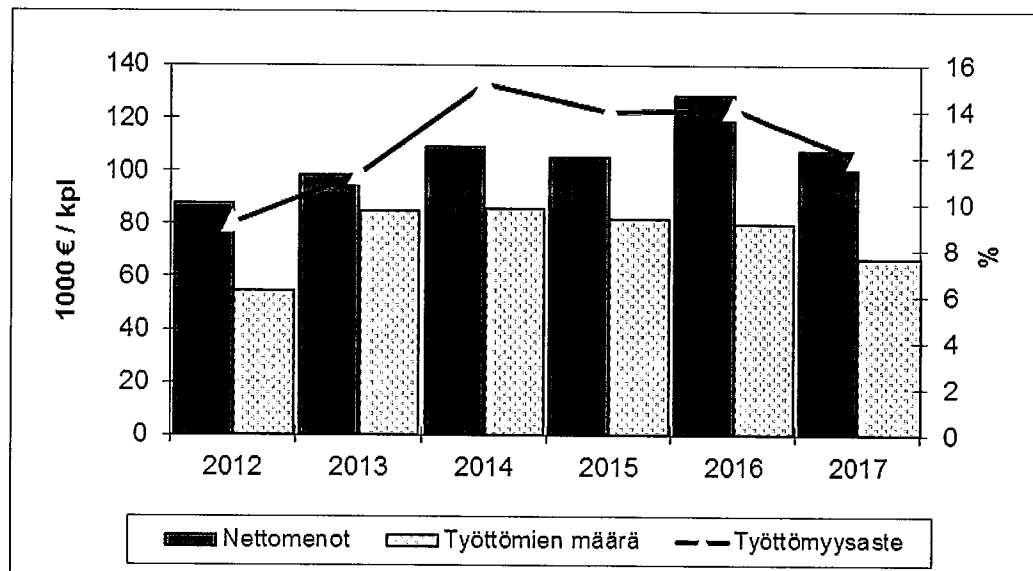
Tarkastelujaksolla 2012 – 2017 vuosikate on kattanut investointien omahankintamenoista (=investointimenot – investointien rahoitustulot) 61,6 %. Muu osa on katettu investointien luovutustuloilla, talousarviolainalla ja lyhytaikaisella kassalainalla.

Ristijärven kunnan toiminnan ja investointien rahavirta, lainakanta

Työllisyys

Työllistämisen nettomenot vv. 2012 – 2017, työttömien määrä ja työttömyysaste

Lähde: ELY-keskus, työllisyyskatsaus, joulukuu 2017

Ristijärven kunnan työttömyysaste joulukuun 2017 lopussa oli 12,0 prosenttia, mikä oli Sotkamon (10,5) jälkeen toiseksi alhaisin Kainuussa. Työttömänä työnhakijana oli 67 henkilöä, joista yli 50 –vuotiaita ja pitkäaikaistyöttömiä 70,1 prosenttia. Alle 25 –vuotiaiden osuus oli 8,9 prosenttia, kun se oli Kainuussa keskimäärin 17,7 prosenttia.

Väestö

(Lähde: Tilastokeskus 29.3.2018)

Asukasluku 1.1.	1345
- syntyneet	8
- kuolleet	-20
- kunnasta muuttaneet	-70
- kuntaan muuttaneet	54
- väestön muutos	- 28
Asukasluku 31.12.	1317

Kunnan asukasluku laski lukumäärällisesti 28 henkilöllä ja suhteellisesti 2,1 prosenttia. Tilastokeskuksen tilaston mukaan v. 2016 Ristijärveltä lähteneistä 41 % muutti Kajaaniin ja Kainuun kuntiin yhteensä 61 %. Ristijärvelle muutettiin enintään Kajaanista, 35,4 %. Vuoden 2017 lopussa yli 65 –vuotiaiden osuus väestöstä oli 36,75 % ja 0-14 –vuotiaiden osuus 10,1 %.

Yli 65 –vuotiaiden määrän kehitys (%) suhteessa kunnan väestöön:

2008	29,5
2014	33,5
2015	35,1
2016	36,0
2017	36,7 (ennakkotieto)

	2013	2014	2015	2016	2017	Muutos 2013 /2016	
						lkm	%
Koko väestö	1427	1416	1351	1345	1317	-28	-2,1
Työvoima	587	570	557	540	557	17	3,2
Työlliset	501	484	468	457	490	33	7,2
Työttömät	86	86	89	83	67	-16	-13,0
Työvoiman ulkopuolella olevat	840	846	794	805	760	-45	-5,6
0-14 -vuotiaat	140	145	134	140	133	-7	-5,0
Opiskelijat, koululaiset	65	63	53	48			
Eläkeläiset	599	599	580	588			
Muut työvoiman ulkop. olevat	50	36	27	29			

Lähde: Tilastokeskus 16.2.2018, Kainuun ELY-keskus: Työllisyyskatsaus joulukuun 2017.

Taloudellisen huoltosuhteen muutokset (työlliset / työvoiman ulkopuolella olevat ja työttömät)

Vuosi	Huoltosuhte
2012	184,3
2013	184,8
2014	192,6
2015	188,7
2016	194,0
2017	168,8

Väestömuutokset Kainuussa 2016 - 2017

Kunta	Väkiluku 31.12.2017	Väkiluku 31.12.2016	Muutos asukasta	Suhteellinen muutos, %
Hyrnsalmi	2 327	2 406	-79	-3,3
Kajaani	37 249	37 521	-272	-0,7
Kuhmo	8 499	8 647	-148	-1,7
Paltamo	3 434	3 491	-57	-1,6
Puolanka	2 669	2 735	-66	-2,4
Ristijärvi	1 317	1 345	-28	-2,1
Sotkamo	10 423	10 471	-48	-0,5
Suomussalmi	8 053	8 187	-134	-1,6
Kainuu	73 971	74 813	-832	-1,1

Vuosi 2017: Tilastokeskuksen ennakkollinen väestötieto 6.3.2018

1.2.5 KUNNAN HENKILÖSTÖ

Henkilöstön osalta on esitetty oleelliset tiedot huomioiden henkilöstön määrä.

Yleisen tietosuojakäytännön mukaan sellaisia tietoja ei pidä julkaista, jotka koostuvat alle kuuden henkilön tiedoista. Tästä syystä joitain työyksiköitä on yhdistetty. Tilastotiedot on otettu henkilöstöhallinnon ohjelman tuottamista raporteista, ellei muuta mainita ja tiedot ovat 31.12. tilanteesta.

Henkilöstön kokonaismäärä tarkasteluajankohtana 31.12. oli henkilöinä laskettuna 116. Vuoden 2017 aikana vakinaisen henkilöstön määrässä ei tapahtunut muutosta. Määräaikaisia oli vuoden lopussa 25 henkilöä, mikä on 11 vähemmän kuin vuonna 2016.

Naisten osuus koko henkilöstöstä oli 57,1 %.

Henkilöstön määrä 31.12.2017 (sisältää virka- ja työvapaalla olevat vakinaiset)

Toimintayksikkö	31.12.2017					31.12.2016			
	Vaki- nai- set	Sijai- set	Mää- rä- aik.	Työl- liste- tyt	Yh- teensä	Vaki- naiset 31.12.	Määrä- aikaiset 31.12.*	Muutos vaki- naiset	Muutos Määrä- aikaiset
Hallinto	4	0	0	0	4,0	4	0	0	0
ATPU-palvelut	8	1	1	0	10,0	8	1	0	1
Elinkeinoitoimi	0,5	0	0	0	0,5	0,5	0	0	0
Päivähoito	8	0	2	0	10,0	8	2	0	0
Opetustoimi	14	1	3	0	18,0	14	3	0	1
Kirjasto ja Hyvinvointipal- velut	3,0	0	0	0	3,0	3,0	0	0	0
Rak., tie- ja kiint.toimi	4,5	0	0	0	4,5	4,5	3	0	-3
Maaseututoimi	45	0	21	0	66,0	45	25	0	-8
Työllisyydenhoito	0			0	0,0	0	2	0	-2
YHTEENSÄ	87,0	2	27	0	116,0	87,0	36	0	-11

*) Määräaikaiset vertailuvuonna 2017 sisältää määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt.

Henkilöt on ilmoitettu lukumäärän mukaan, jolloin osa-aikaisia ei ole laskettu työajan mukaan. Sivutoimisia palvelussuhteita (2) ei ole laskettu henkilömäärään.

Henkilöstörakenne

Henkilöstön palvelussuhteet ovat virka- ja työsuhteita. Vakinaisesta henkilöstöstä virkasuhteisia on eniten opetustoimessa. Osa-aikaisten osuus henkilöstöstä oli vuoden lopussa 48 prosenttia. Lomittajista osa-aikaisia oli 87,1 %.

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä tarkasteluajankohtana 31.12.2017 oli 50,9 vuotta ja määräaikaisten 35,8 vuotta. Koko henkilöstöstä naisten keski-ikä oli 47,1 vuotta ja miesten 47,3 vuotta. Koko kunnallisen henkilöstön keski-ikä Suomessa vuonna 2016 oli 45,8 vuotta (Kuntatyöntantajat).

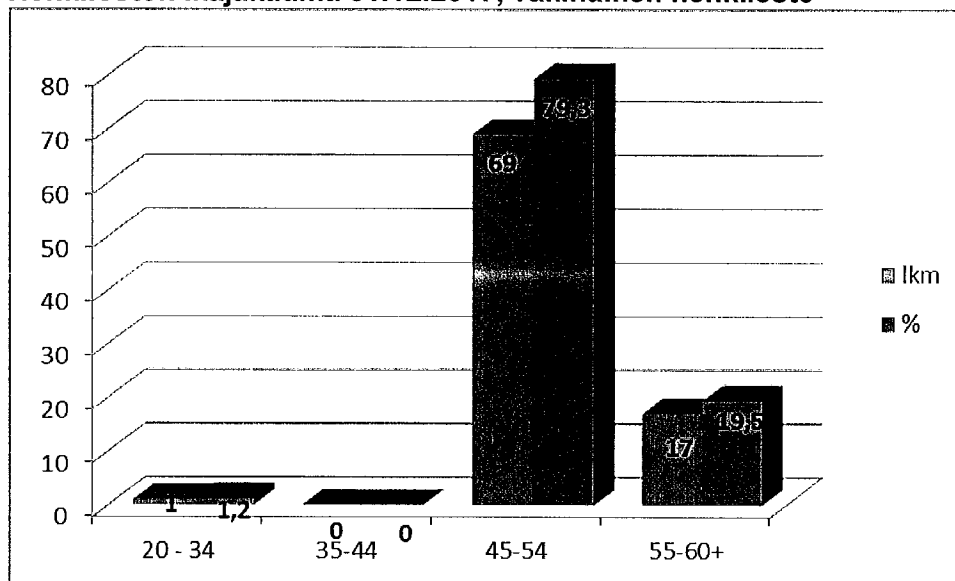
Määräaikaisia palvelussuhteita solmittiin vuoden 2017 aikana 828 kappaletta, joista 689 eli 83,2 prosenttia tehtiin maatalouslomituksessa. Seuraavaksi eniten määräaikaisia palvelussuhteita solmittiin opetustoimessa; 68 kappaletta.

Määräaikaiset palvelussuhteet

Vastuualue	Määräaikaiset palvelussuhteet, 2017, kpl	Määräaikaiset palvelussuhteet, 2016, kpl	Muutos 2016 - 2015
Yleinen hallinto	2	0	2
ATPU-palvelut	37	37	0
Työllistäminen (kesätyöt)	3	7	-4
Lasten päivähoito	23	24	-1
Perusopetus	68	76	-8
Nuorisopalvelut	0	2	-2
Tekniset palvelut	3	4	-1
Maaseututoimi	692	715	-23
	828	865	-37

Lukumäärissä ovat mukana oman organisaation työntekijän palvelussuhde toisessa oman kunnan tehtävässä (opetustoimessa sisäisesti järjestetyt opettajien sijaisuudet).

Henkilöstön ikäjakauma 31.12.2017, vakinainen henkilöstö

KuEL- ja VaEL-eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä vuosina 2009 – 2017 ja

Varhe-maksut (Lähde: Kuntien eläkevakuutus)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Keski-ikä, v	61,5	61,7	57,4	61,9	49,3	ei saatavilla	ei saatavilla
Varhemaksu,€	55 383	49 504	38 650	59 163	81 518	100 558	58 821
josta lomitus	15 036	16 265	23 339	35 945	55 637	88 808	45 295

Varhaiseläkemaksu laski 41 737 euroa edellisestä vuodesta. Maatalouslomituksesta aiheutuvan maksun jakoperusteena olevan varhaiseläkkeiden määrä on 52 259 euroa ja maksu 87,5 prosenttia. Muiden kuin maatalouslomitajien varhemaksu määräytyy jäsenyhteisön palkkasumman perusteella, joka vuoden 2017 maksun ennakkotiedossa on 1 352 429 euroa. Maksu on 0,9 prosenttia palkkasummasta.

Tehtyjen työpäivien ja työtuntien määrä vuonna 2017

Viikkotyöajat:toimistotyö	36,25 h / viikko	KIKY-sopimuksen mukainen työaika
yleistyöaika	38,25 h / viikko	1.2.2017 - > 36,75 h/vko
		38,75 h/vko

Tuntimääriin vaikuttavat vuosilomat ja muut poissaolot.
Opettajien viikkotuntimäärä määräytyy opetusvelvollisuuden mukaan.

Vastuualue	Tehtyjen työpäivien määrä, kpl	Tehdyt työtunnit kpl	Lisätyötunnit, kpl	Ylityötunnit, kpl	Tunnit yhteensä kpl
Hallinto	1 125	6 997	4	6	7 007
ATPU-palvelut	1 858	14 446	1	70	14 517
Työllisyyden hoito	142	1 021	0	0	1 021
Lasten päivähoito	1 841	15 241	18	260	15 519
Opetustoimi	2 983	16 730	0	0	16 730
Hyvinvointipalvelut	647	3 916	-267	3	3 653
Tekninen toimi	920	7 643	76	0	7 719
Maaseututoimi	11 873	78 882	3 334	203	72 419
*josta lomitus	11 101	74 127	3 334	203	77 664
Yhteensä v. 2017	21 389	143 354	3 166	543	147 063
Yhteensä v. 2016	21 359	145 197	1 565	505	147 268
Muutos 2017/2016	30	-1 843	1 601	38	-205

Hyvinvointipalvelut: kirjasto ja vapaa-aikatoimi. Lisätyötunneissa näkyvät maksetut lisätyöt. Vapaa-aika hyvitys (esim. liukumaylitykset) eivät näy lisätyöissä.

Tehtyjen työpäivien määrä kasvoi 0,1 % edellisestä vuodesta, mutta normaalin työajan työtunnit vähenivät 1,3 %. Työpäiviksi muutettuna työtunnit vähenivät noin 238 työpäivän (yleistyöaika) verran. Lisä- ja ylityöiden yhteenlaskettu määrä sen sijaan kasvoi edellisestä vuodesta. Suurimmat muutokset tehtyjen työpäivien määrässä olivat maaseututoimessa +3,9 %, teknisissä palveluissa -29,4 % ja työllisyyden hoidossa -50,2 %. Maaseututoimessa tehtiin työtunteja 2,9 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Lähes kaikki lisätyötunnit kertyivät lomituksesta, missä niiden määrä kasvoi 73,3 %. Tilastoituja ylityötunteja tehtiin enintään lasten päivähoitossa, joskin määrä laski edelliseen vuoteen verrattuna 33 %. Koko organisaatiossa tilastoituja ylityötunteja kertyi 543 kpl. Hallinnossa on käytössä sähköinen työajanseuranta, jossa liukumarat ovat +/- 20 tuntia ja +/- 40 tuntia. Liukumakertymä ei näy tilastoissa tehtyinä lisätöinä.

HTV2 (palkattomat poissaolot vähennetty) oli 95,36 henkilötyövuotta. Muutos edelliseen vuoteen on -1,57 HTV. Todellinen tehty työaika (HTV1) oli 75,37 henkilötyövuotta. Muutos edelliseen vuoteen on -1,70. Teoreettinen työaika (kalenteripäivät) oli 102,70 HTV.

Vuosi	HTV 1	HTV 2	Palkall. poissaolot, HTV
2017	75,37	95,36	27,34
2016	77,07	96,93	25,32
2015	78,72	97,25	18,53
Muutos 2017 - 2015	-3,35	-1,89	8,81

Henkilöstön muut kuin sairauspoissaolopäivät (työpäivät)

*) Ei sisällä opettajien laskennallista vuosilomaa.

Vastuualue	Vuosiloma	Perhevapaat ja tilapäinen hoitovapaa	Koulutus	Muut palkalliset poissaolot	Palkaton
Hallinnon palvelualue	423	0	16	19	148
Työllistäminen	9	0	0	0	0
Lasten päivähoito	319	164	37	128	11
Opetustoimi	105	189	31	12	136
Hyvinvointipalvelut	96	0	9	0	0
Tekninen palvelualue	134	0	9	9	0
Maaseututoimi	1 562	3	111	629	483
*josta lomitus	1 454	0	101	628	322
Yhteensä v. 2017	2 648	356	213	797	778
Yhteensä v. 2016	2 820	217	209	964	497
Muutos 2017/2016	-172	139	4	-167	281

Palkaton käsittää lomautukset ja vuorottelu- ja pintovapaat, palkattomat kuntoutukset ja yksityisasiosta johtuvat työ- ja virkavapaat. Lomautuspäiviä oli 40. Lomautuksia on koulujen loma-aikana koulutyöntekijöillä. Muihin palkallisiin poissaoloihin sisältyy mm. virkamatkat ja ylityövapaat.

Sairauksista ja tapaturmista johtuvat poissaolot v. 2017

Vastuualue	Poissaolopäivät / sairaus	Poissaolopäivät / tapaturmat	Poissaolopäivät tpv/hlö	Poissaoloajan palkat sairaus, €	Poissaoloajan palkat tapaturma, €
Hallinto ja ATPU-palvelut	54	164	15,0	4 501	13 927
Lasten päivähoito	93	0	9,3	7 654	0
Opetustoimi	127	0	7,1	11 867	0
Hyvinvointipalvelut	1	0	0	91	0
Tekninen toimi	119	0	26,4	10 262	0
Maaseututoimi	1 064	98	17,6	60 699	9 042
*josta lomitus	1 064	98	17,6	60 699	9 042
Yhteensä v. 2017	1 458	262	12,6	95 074	22 969
Yhteensä v. 2016	1 127	232	10,8	92 394	3 172
Muutos 2017/2016	331	30	1,8	2 680	19 797
Kunnalle maksetut spvraha- ja tapaturmakorvaukset, €				51 641	18 756

Hyvinvointipalvelut: kirjasto ja vapaa-aikatoimi

Sairaus- ja tapaturmista johtuvien poissaolojen määrä kasvoi 26,5 % edellisestä vuodesta. Keskimääräisesti sairauspoissaoloja oli 12,6 työpäivää henkilöä kohden. Muutos edelliseen vuoteen on 1,8 päivää. Suhteellisesti eniten poissaolot lisääntyivät hallinnossa, jossa kasvu oli 146 päivää. Maaseututoimissa lisäys oli 118 päivää.

Sairauspoissaolojaksoista oli 52,1 % kestoaltaan 1 – 3 pv. Pitkiä 11 – 60 pv kestävien sairauspoissaolojaksien osuus oli 25,5 %.

Keskimäärin sairauslomapäivät kunta-alalla vuonna 2015 yhtä henkilötyövuotta kohden olivat 16,5 pv.

Henkilöstön palkkauskustannukset vuonna 2017

siitä

Vastuualue	Rahapalkka	Varsinainen palkka	Lisä- ja ylityöt	Työaika-korvaukset	Lomara- ja lomakorv.	Pois- saolo- kustan- set	Muut kustan- nukset
Hallinto ja ATPU- palvelut	493 474	372 694	1 703	8 177	33 927	71 520	5 450
Työllisyyden hoito	9 079	7 886	0	0	485	707	0
Lasten päivähoito	292 039	211 155	4 856	7 196	12 460	55 945	428
Opetustoimi	641 009	522 231	0	0	22 438	36 993	59 347
Hyvinvointipalvelut	73 517	65 705	-3 181	109	2 656	8 229	0
Tekninen toimi	157 610	112 720	1 580	0	17 153	25 912	245
Maaseututoimi	1 581 449	1 012 488	42 658	224 240	64 139	232 363	5 551
*josta lomitus	1 480 519	930 296	42 658	224 240	60 235	217 600	5 491
Yhteensä v. 2017	3 248 177	2 304 879	47 616	239 722	153 269	431 670	71 021
Yhteensä v. 2016	3 273 156	2 307 375	31 336	242 428	176 178	452 674	63 166
Muutos 2017/2016	-24 979	-2 496	16 280	-2 706	-22 909	-21 004	7 855

Palkkauskustannukset ilman sivukuluja.

Rahapalkan määrä aleni vuoden 2016 tasosta. Muutoksen vaikutti muun muassa lomarahaleikkaukset. Muutos oli 0,8 prosenttia. Varsinainen palkkasumma sen sijaan pysyi lähes edellisen vuoden tasolla.

Työkykyä ylläpitävä toiminta

Ristijärven kunnan henkilöstöllä on ollut käytössään kunnan myöntämä 100 euron liikuntaseteli omaehtoisen työkyvyn ylläpitämiseen. Vuoden 2017 aikana seteliä käytettiin Virtalan palveluihin 2 204 euroa.

Maatalouslomittajilla on mahdollisuus käyttää seteliä omalla paikkakunnallaan olevissa liikunta- paikoissa. Vapaa-aikaohjaaja on järjestänyt kunnantalolla työpäivän alkuun ajoittuvia liikunta- tuokioita. Henkilökunnalle tarkoitettuja yhteisiä tiedotustilaisuuksia ajankohtaisista asioista (henki- löstövartti) ei järjestetty vuoden aikana. Myöskään yhteisiä virkistysiltapäiviä ei järjestetty. Kehi- tyseskustelut käydään kerran vuodessa ja tarvittaessa useammin esim. tehtävien muutosten yhteydessä.

Työterveyshuollon terveydenhoitajan vastaanotto on Ristijärvellä kerran viikossa. Työterveyslää- käriin joutuu lähtemään toiselle paikkakunnalle. Puolangalla terveysterveystuottavan Attendon kanssa on sopimus maatalouslomittajien työterveyshuollosta puolankalaisten lomittajien osalta. Työntekijöillä on mahdollisuus saada työterveyshuollon kautta työnohjausta joko ryhmä- tai yksi- lötasolla. Kelalle tehtävän korvauslaskelman mukaan korvattavia Kainuun Sote ky:n työterveys- huollon kustannuksia oli vuonna 2017 yhteensä 34 856 euroa. Attendolta ostettiin työterveys- huollon palveluita 4 857 eurolla.

1.2.6 Ympäristöasiat

Ristijärven kunnalla ei ole sellaisia ympäristökysymyksiä, jotka vaikuttavat olennaisesti kun- nan taloudelliseen tulokseen, asemaan tai toiminnan kehitykseen.

1.2.7 Arviot todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Ristijärven kunnan tulos vuodelta 2017 on ylijäämäinen. Tulos ennen tilinpäätössiirtoja on 162 120 euroa. Taseen ylijäämä on nyt 2 153 160 euroa, minkä lisäksi taseessa on varauksiin siirret- tyä ylijäämää 541 821 euroa. Asukasta kohden ylijäämää on 1 635 euroa.

Vuoden 2018 talousarvio ja vuosien 2019 – 2020 taloussuunnitelma on yhteensä 513,6 tuhatta euroa alijäämäinen, mikä on vähemmän kuin edellisellä suunnittelukaudella. Kunnan käyttötalou-

den tulot koostuvat pitkälti verotuksellisista tuloista. Verotulojen ja valtionosuuksien määrän muutosta vuodesta 2020 lähtien on vielä vaikea arvioida muilta osin, kuin että kuntien ansiotuloveroprosenttiin tasoon tulee selkeä muutos. Kunnan on varauduttava ja sopeutettava toimintaansa maakunta- ja soteuudistuksen mahdollisesti aiheuttamat muutokset huomioiden.

Sopeuttaminen tarkoittaa myös käyttötalouden menojen kriittistä tarkastelua kuitenkin niin, että kunnalle jäävien lakisääteisten palvelujen taso säilytetään vähintäänkin lain edellyttämällä tasolla.

Kunnan tulevat investointisuunnitelmat kohdistuvat todennäköisemmin asuntojen peruskorjaukseen. Pieniä kunnallistekniikan kohteita lukuun ottamatta talousarviovuodelle 2018 ja suunnitelmakaudelle 2019 – 2020 ei sisälly uudisrakentamisen investointeja.

1.2.8 Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät

Toiminnalliset riskit

Toiminnalliset riskit voivat koskevat muun muassa henkilöstön osaamista ja saatavuutta, tietojärjestelmien toimivuutta, suhdannevaihteluita ja lainsäädännön muutoksia sekä toimivaltasuhteiden selkeyttä. Ristijärven kunta on turvannut riskit henkilöstön saatavuuden osalta esimerkiksi opetustoimessa ottamalla käyttöön kuntien välisen yhteistyön opetustoimen henkilöstön käytössä. Tietojärjestelmien toimivuudesta vastaa Kainuun Sote –kuntayhtymä, joka huolehtii varmuusko-pioinnista ja häiriötilanteiden toimenpiteistä.

Lasten päivähoidossa on laintasoinen miehitys.

Taloudelliset riskit

Ristijärven kunnan talous on tasapainossa. Toiminnan tulorahoitus ja verotukselliset tulot yhdessä kattoivat myös investointien menot vuonna 2017. Lyhytaikaista kassalainaa pystyttiin vähentämään 300 000 euroa. Investointien ja toiminnan rahavirta oli 351 394 euroa ja rahavarojen muutos oli 322 266 euroa vuoden 2017 aikana. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 800 000 euroa.

Koska kunnan tulorahoitus perustuu pääosin verotuksellisiin tuloihin, niissä tapahtuvat negatiiviset muutokset vaikuttaa suoraan kunnan maksuvalmiuteen. Kunnalla on Kuntarahoitus Oyj:n kuntatodistusohjelma maksuvalmiuden turvaamiseksi. Investointeihin otetaan tarvittaessa pitkäaikaista lainaa.

Rahoitusriskit

Kunnan pitkäaikainen konsernin ulkopuolelta tuleva lainoitus on kokonaan Kuntarahoitus Oyj:n myöntämää. Talousarviolainoista 83,9 prosenttia on vaihtuvakorkoista, 6,1 prosenttia on sidottu kolmen vuoden viitekorkoon ja 10 prosenttia on kiinteäkorkoista. Korkotaso on ollut myös vuoden 2017 matalla tasolla. Lyhytaikaisen kassalainan korko on ollut keväästä 2017 lähtien nolla prosenttia. Ristijärven kunnalla ei ole koronsuojaussopimuksia, joilla varaudutaan korkotason nousuun. Korkotason muutaman nousu voi aiheuttaa rahoitusriskin.

Ristijärven kunnan rahastosijoitukset ovat vuoden 2017 lopussa markkina-arvoltaan hankintahintaa korkeammassa arvossa. Sijoitusten yhteenlaskettu markkina-arvo oli 29,6 prosenttia yhteenlaskettua hankintahintaa korkeampi. Vuoden 2016 puolella päätetyt rahastojen sijoitusmuutoksen toteutettiin vuoden 2017 alussa. Rahastosijoitukset on valittu ns. matalan riskin periaatteella. Rahoitusriskiin luetaan myös kunnan antamat omavelkaiset takaukset kuntakonsernin yhteisöjen lainoille. Ristijärven Vuokratalot Oy:n lainan takausvasta oli vuoden 2017 lopussa 1 150 000 euroa.

Lisäksi kunnalla on takausvastuu Ristijärven vesiosuuskunnan ja Ristijärven vanhaintukisäätiön lainoista, joiden jäljellä oleva määrä vuoden lopussa oli 420 249 euroa.

Vahinkoriskit

Kunnan esine- ja vastuuvakuutuksen vuosimaksu oli 12 623,88 euroa. Toiminnasta johtuvia vahingonkorvauksia maksettiin 3 243,44 euroa. Työtapaturmista aiheutui palkkauskuluja ilman sivukuluja maksettiin 22 970 euroa. Vakuutusyhtiö maksoi kunnalle tapaturmista johtuvien sairauslomien korvauksia 18 756 euroa.

Toiminnan tuottojen saamisten luottotappioita kirjattiin 9 159 euroa. Tileistä poisto ei poista saatavia perinnästä. Viivästyskorkoja ja muita perinnästä johtuvia kuluja maksettiin yhteensä 383 euroa. Toteutuneiden kustannusten perusteella vahinkoriskien voidaan katsoa olevan siedettävällä tasolla. Vahingonkorvauksia maksettiin 10 338 euroa. Kunnan omavastuu esinevakuutuksessa on 2 000 euroa, joten sitä pienemmät vahingot jäävät kunnan omalle vastuulle.

Vakuutusten ajantasaisuutta seurataan vähintään vuosittain ja rakentamisessa sopimuskumppaneilta edellytetään urakkasopimusten mukaiset riittävät vakuudet. Kunnassa on tehty toiminnallisten ja taloudellisten riskien kartoitustyö jatkuvuudenhallintaprojektissa (KUJA) osin varautumiseen liittyen. Riskienhallintatyöryhmänä toimii kunnan johtoryhmä. Kunnalla ei ole sellaisia tehdyistä päätöksistä johtuvia valituksia oikeusasteissa, joista olisi odotettavissa kunnalle taloudellisia vaatimuksia.

1.3. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ohjeiden mukaan sisäisestä valvonnan järjestämisestä ja yhteisestä ohjeistamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Kunnassa ei ole päätoimista sisäistä tarkastajaa, vaan palvelualueiden päälliköt vastaavat siitä, että heidän alaisten alueiden sisäinen valvonta on järjestetty yleisten ohjeiden pohjalta ja että se on riittävää.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kunnanhallitus antaa vuosittain talousarvion täytäntöönpano-ohjeet, joita vastuualueiden tulee toiminnassaan noudattaa. Kunnan hallinnossa noudatetaan valtuuston hyväksymää hallintosääntöä ja hallituksen antamia toimintaa ohjaavia ohjeita sekä lainsäädäntöä. Kunnanhallitus antaa kuntakonsernille ohjeita konsernitalouden ja –toiminnan kannalta tarpeelliseksi katsomissaan asioissa.

Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on hyväksytty vuonna 2013. Kunnanhallituksen hyväksyttäväksi tuleva sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on resurssipulasta johtuen edelleen valmistelussa. Konserniohje on hyväksytty valtuustossa maaliskuussa 2018. Johtoryhmä tasolla on määritelty riskienhallinnan aiheuttamat toimenpiteet palvelualueittain vuonna 2014. Riskikartoituksen (sisältö: merkittävimmät riskit, dokumentointi, todennäköinen toteutuminen, analyysi ja vastuu) laatiminen on aloitettu KUJA -projektissa. Kartoitus palvelee samalla häiriötilanteen riskikartoitusta.

Kunnanhallitus on päättänyt Tiedonohjausjärjestelmän (TOS) –projektin käyttöönottamisesta kunnassa. Hanke on aloitettu. Tiedonohjausjärjestelmän avulla päästään nykyistä tehokkaampaan asiakirjahallintaan.

Merkittävimmät riskit kohdistuvat kiinteistöihin. Kiinteistöjen valvontaa tehostetaan riskien ennaltaehkäisemiseksi.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Seuranta tapahtuu toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumavertailussa. Kunnanhallitukselle ja valtuustolle seurantaraportti annetaan kokousaikatulusta johtuen 2 – 4 kertaa vuodessa. Talouden toteutumaa seurataan toimielinraportoinnin lisäksi vähintäänkin kuukausittain. Keskitetyn seurannan lisäksi palvelu- ja tehtäväalueet seuraavat toteutumaa omalta osaltaan. Laskujen käsittelyssä huomioidaan esteellisyysäännökset ja se, että laskut kiertävät kahden käsittelijän kautta. Asiatarkastajana ja hyväksyjänä ei toimi sama henkilö. Vähintään yli viisi päivää kestävä poissaolon ajaksi tulee määrittää laskujen hyväksyntään sijainen. Kassaseuranta ja suoritettujen maksujen seuranta on loma-aikojä lukuun ottamatta päivittäin tapahtuvaa.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Ristijärven kunnalla ei ole ollut sellaisia omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon tapahtumia, joista olisi seurannut korvaus- tai muita oikeudellisia vastuita.

Sopimustoiminta

Sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta on ajan tasalla. Sopimuksista annetaan tieto laskutukseen ja niille vastuualueille, joita sopimus koskee. Sopimusten solmimisessa noudatetaan hallintosäännön toimivaltamääräyksiä.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Kunnanhallitus päättää vuosittain maksujen hyväksyjät ja antaa talousarvion täytäntöönpano-ohjeet. Kunnanhallitus on tehnyt päätöksen itselleen hallintosäännössä säädetyn toimivallan edelleen delegoinnista alaisilleen viranhaltijoille. Viranhaltijapäätökset annetaan kunnanhallitukselle tiedoksi. Hallintosäännössä on määräys viranhaltijapäätösten tiedoksiannosta kunnanjohtajalle ja hallituksen puheenjohtajalle. Viranhaltijapäätökset tulee tehdä Dynasty –asianhallintaan.

Kunnanhallitukselle tuodaan säännöllisesti tiedoksi yli 500 euron suuruiset erääntyneet saatavat. Samalla annetaan selvitys saatavan luonteesta ja perinnästä, sekä mahdollisesti velallisen kanssa tehdyistä erääntyneen saatavan lyhennyssopimuksista. Talouden sisäinen tarkastus tapahtuu pääasiassa talousarvion toteutumisen seurannan avulla.

Saatavien seuranta on järjestetty niin, että vastuuhenkilöillä on ajantasainen tieto oman toimialansa laskutuksen toteutumista. Perintää hoitavalta henkilöltä saadaan listaukset erääntyneistä saatavista. Vastuualueen päälliköt ja vastuualueiden esimiehet vastaavat oman toimialueensa talouden aktiivisesta seurannasta.

Kunnan maksutilien tapahtumia seurataan säännöllisesti kirjanpitäjän toimesta tapahtuvan seurannan lisäksi. Luottokorttien käyttö ohjeistetaan kirjallisesti korttia luovutettaessa. Korteilla tehdyistä maksuista tulee toimittaa tositteet laskun asiantarkastajalle. Tositteet säilytetään. Elintarvikeliikkeissä oleville tileille tehdyistä ostoksista tulee toimittaa asiantarkastajalle kuitti laskun asiantarkastamista varten. Kuittiin tulee liittää tarvittaessa selvitys siitä, mitä tarkoitusta varten tavarat on hankittu.

Vuoden 2017 aikana sisäisen valvonnan osalta ei ole havaittu raportoitavia puutteita.

1.4 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN

RAHOITUS

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	1 000 €	
	2017	2016
Toimintatuotot	4 449	4 420
* siitä sisäiset toimintatuotot	658	636
Valmistus omaan käyttöön	0	0
Toimintakulut	-14 940	-15 016
*siitä sisäiset toimintakulut	-658	-636
Toimintakate	-10 491	-10 595
Verotulot	5 081	4 819
Valtionosuudet	6 081	6 087
Rahoitustuotot ja -kulut	-18	72
Korkotuotot	10	13
Muut rahoitustuotot	7	97
Korkokulut	-34	-37
Muut rahoituskulut	-190	0
Vuosikate	464	383
Poistot ja arvonalentumiset	-592	-520
Satunnaiset tuotot	0	0
Satunnaiset kulut	0	0
Tilikauden tulos	-129	-137
Tilinpäätössiirrot	80	109
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-49	-28
Tuloslaskelman tunnusluvut	2017	2016
Toimintatuotot/Toimintakulut %	26,5	26,3
Vuosikate/Poistot, %	78,4	73,6
Vuosikate, euroa/asukas	352	285
Asukasmäärä	1 317	1 345

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Tunnusluku Toimintatuotot/Toimintakulut % osoittaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.

Vuosikate osoittaa tulo- ja rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja rahoituksen riittävyyttä.

Jos vuosikate on alijäämäinen, kunnan tulo- ja rahoitus on heikko.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2017	2016
	1000 euroa	1000 euroa
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	464	382
Tulorahoituksen korjauserät	0	-3
<i>Toiminnan rahavirta</i>	464	379
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-384	-244
Rahoitusosuudet investointimenoihin	83	70
Pysyvien ja vastaavien hyödykkeitten luovutustulot	0	8
<i>Investointien rahavirta</i>	-301	-166
Toiminnan ja investointien rahavirta	163	213
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	223	68
Antolainasaamisten lisäykset	14	-1
Antolainasaamisten vähennykset	209	69
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	800	-39
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-512	-472
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-300	300
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-51	-105
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0
Saamisten muutos	28	-141
Korottomien velkojen muutos	-79	36
Rahoituksen rahavirta	160	-249
Rahavarojen muutos	322	-36
Rahavarat 31.12., 1.000 euroa	1 183	861
Rahavarat 1.1., 1.000 euroa	861	897
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2017	2016
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1000 €	-164	-340,8
Investointien tulorahoitus, %	153,8	230,1
Lainanhoitokate	0,9	0,8
Kassan riittävyys, pv	28,4	20,8
Asukasmäärä	1 317	1 345

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
A PYSYVÄT VASTAAVAT	10 592	11 106	A OMA PÄÄOMA	5 262	5 311
I 1. Aineettomat hyödykkeet	0	0	I Peruspääoma	3 400	3 400
II Aineelliset hyödykkeet	7 507	7 697	II Ed. tilikausien ylij. (alij.)	1 911	1 939
1. Maa- ja vesialueet	1 133	1 133	III Tilikauden ylij. (alij.)	-49	-28
2. Rakennukset	5 186	5 268	B POISTOERO ja vap.eht.var.	1 022	1 101
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	938	1 053	1. Poistoero	480	559
4. Koneet ja kalusto	55	74	2. Vapaaehtiset varaukset	542	542
5. Enn.maksut ja keskener.hankinnat	195	169	C PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
III Sijoitukset	3 376	3 409	D TOIMEKSIANT. PÄÄOMAT	8	8
1. Osakkeet ja osuudet	1 992	2 094	1. Lahtjoitusrah. Pääomat	8	8
2. Muut lainasaamiset	1 033	1 255	E VIERAS PÄÄOMA	6 137	6 229
3. Muut saamiset	60	60	I Pitkäaikainen	3 346	3 077
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	6	6	1. Lainat rahoitus ja vak.		
1. Valtion toimeksiannot	0	0	laitoksilta	2 770	2 500
2. Lahjoitusrahastojen varat	6	6	2. Lainat muilta luotonantajilta	576	576
3. Muut toimeksiantojen varat	0	0	3. Saadut ennakot	0	0
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 831	1 537	4. Ostovelat	0	0
1 Vaihdo-omaisuus	0	0	5. Liitt.maksut ja muut velat	0	0
1. Valmiit tuotteet/tavarat	0	0	6. Siirtovelat	0	0
2. Ennakkomaksut	0	0	II Lyhytaikainen	2 791	3 152
II Saamiset	648	676	1. Lainat rahoitus ja vak.		
Pitkäaikaiset saamiset	40	1	laitoksilta	1 690	1 972
1. Lainasaamiset	40	1	2. Saadut ennakot	119	210
Lyhytaikaiset saamiset	608	675	3. Ostovelat	355	351
1. Myyntisaamiset	364	394	4. Liitt.maksut ja muut velat	81	80
2. Lainasaamiset	16	0	8. Siirtovelat	546	539
3. Muut saamiset	102	128	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	12 430	12 649
4. Siirtosaamiset	126	153	Taseen tunnusluvut	2017	2016
Rahoitusarvopaperit	735	736	Omavaraisuusaste, %	51,7	50,7
1. Osakkeet ja osuudet	1	1	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	41,0	42,1
2. Sijoitukset rahamarkk.instr.	734	735	Velat ja muut vastuut, %:ia käyttö-	41,1	41,2
III 3. Joukkovelkakirjasaam.	0	0	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	1 862	1 911
4. Muut arvopaperit	0	0	Kertynyt yli-/alijäämä, €/as	1 414	1 421
Rahat ja pankkisaamiset	448	125	Lainakanta 31.12., 1000 €	5 036	5 048
VASTAAVAA YHTEENSÄ	12 430	12 649	Lainakanta 31.12, €/as	3 824	3 756
			Lainasaamiset, 1000 €	1 033	1 255

1.5 Kunnan kokonaistulot ja –menot

Kokonaistulojen ja –menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

TULOT	1000 €	MENOT	1000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	3 790,6	Toimintamenot	-14 281,9
Verotulot	5 081,2	Korkokulut	-34,2
Valtionosuudet	6 081,1	Muut rahoituskulut	-189,6
Korkotuotot	9,7	Satunnaiset kulut	0,0
Muut rahoitustuotot	6,8		
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
*Pysyvien vastaavien		*Pysyvien vastaavien hyödykk.	
hyödykkeiden luovutusvoitot (-)	0,0	luovutusappiot	0,0
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet	82,6	Investointimenot	-384,1
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		Rahoitustoiminta	
luvutustulot	0,0	Antolainasaamisten lisäys	13,8
Rahoitustoiminta		Pitkäaikaisten lainojen vähenn.	-512,0
Antolainasaamisten vähennykset	208,8	Lyhytaikaisten lainojen	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	800,0	vähennys	-300,0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,0	Oman pääoman vähennykset	0,0
Oman pääoman lisäykset	0,0		
Muut maksuvalmiuden			
muutokset	-50,5		
Kokonaistulot yhteensä	16 010,3	Kokonaismenot yhteensä	-15 688,0

Kokonaistulot – Kokonaismenot = 322,3 €

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	2	
Muut yhtiöt	1	
Osuuskunnat	1	
Yhdistykset	0	
Säätiöt	0	
Kuntayhtymät	3	
Osakkuusyhteisöt	1	
Yhteensä	8	0

Tytäryhteisöt: Kiinteistö Oy Saukkohaka ja Ristijärven Vuokratalot Oy, Seniorpolis Oy ja Osuuskunta Seniorisilta.

Kuntayhtymät: Kainuun Sote ky, Kainuun liitto ja Kainuun jätehuollon ky.

Osakkuusyhteisöt: Ristijärven Vesihuolto-osuuskunta.

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 14.3.2018 § 6 hyväksynyt konserniohjeen ja ohje on jaettu kuntakonsernin tytäryhtiöille osaltaan hyväksyttäväksi. Valtuusto on myös asettanut konsernille talousarviossa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Yhtiöiden tulee antaa kunnanhallitukselle raportti toiminnastaan kaski kertaa vuodessa 15.2. (ed. vuosi) ja 15.8. (kuluva vuosi) mennessä. Kunnanhallitukselle on toimitettu raportit ohjeen mukaisesti.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Ristijärven kunnan konserniin kuuluvat tytäryhteisöt Kiinteistö Oy Saukkohaka, Ristijärven Vuokratalot Oy, Seniorpolis Oy ja Osuuskunta Seniorisilta.

Konserniin kuuluvien asuintalojen vuokrausaste oli hyvä lukuun ottamatta Kiinteistö Oy Saukkohakaa, jossa asuntojen vuokrausaste oli vuoden 2017 lopulla heikko.

Kunnan avustus Osuuskunta Seniorisillan toimintaan laski vuoden 2016 tasosta ja oli 8 000 euroa. Osuuskunnan toiminta keskittyy liikuntatalo Virtaalan toimintojen ylläpitämiseen. Osuuskunta täydensi liikuntatalon välineistöä Leader –hankkeen rahoituksella. Kunta myönsi hankkeeseen 3 705 euron avustuksen ja myönsi lainan hankeaikaiseen rahoitukseen.

Ristijärven kunta päätti elinkeinotoimen asiantuntijapalveluiden ostamisen Seniorpolis Oy:ltä Helmi Willas –hankkeen päättymisen jälkeen. Yhtiöllä ei ole palkattua henkilökuntaa.

Konserniin yhdistetään tytäryhteisöjen lisäksi Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Kainuun jätehuollon kuntayhtymä ja Kainuun liitto. Kainuun Sote –kuntayhtymän tulos oli ylijäämäinen. Ristijärven kunnalle palautui vuoden 2017 maksuosuutta 56 287 euroa.

Ristijärven kunnan konsernin vuosikate oli 980 558 euroa. Poistojen ja satunnaisten erien jälkeen tulos on 80 301,52 euroa alijäämäinen. Konsernitaseen loppusumma on 14,6 milj. euroa. Tase vahvistui edellisestä vuodesta 609 729 eurolla. Konsernin lainakanta on 6,7 milj. euroa ja 5 105 €/asukas. Asukasta kohden laskettu lainamäärä kasvoi 522 eurolla. Konsernin taseeseen kertynyt ylijäämä on tilinpäätösvoiton lopussa 1 732 966 euroa.

Konsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen on esitetty kohdassa 1.6.6.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä

Ristijärven Vuokratalot Oy joutuu tulevina vuosina jatkamaan peruskorjauksia pitääkseen talot haluttuina vuokra-asuntokohteina. Huoneistojen vuokria ei korotettu vuodelle 2017 eikä myöskään vuodelle 2018. Myöskään käyttökorvauksia ei tarkistettu vuodelle 2018. Yhtiön taloudellinen tilanne on vakaa.

Kiinteistö Oy Saukkohakaan asuntojen vuokrausaste laski edelleen vuoden 2017 aikana. Vuokrausaste on vain noin 40 %. Yhtiö on tehnyt tilanteen perusteella päätöksen purkuakordin hakeemisesta ja vuokrasopimusten irtisanomisesta. Yhtiö on saanut maaliskuussa 2018 Aralta purkuluvan. Ristijärven kunta on tehnyt kunnan tilinpäätöksessä Kiinteistö Oy Saukkohakan tekemän purkupäätöksen johdosta osakeomistuksen ja pääomalojen alaskirjaukset vuoden 2017 tilinpäätöksessä.

Osuuskunta Seniorisillan toiminnan haasteena liikuntatalo Virtaalassa on kävijämäärän lasku. Vuoden 2017 aikana tilastoituja asiakaskäyntejä oli 4,9 % vähemmän kuin edellisellä vuonna.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Ristijärven valtuusto on hyväksynyt 14.3.2018 konserniohjeen, joka sisältää myös ohjeistuksen tarkastuksen ja valvonnan järjestämisestä sekä hyvän hallinnon ohjeet.

Toimivallan ja –vastuunjako konserniohjauksessa

Ristijärven kunnan konsernijohtolla tarkoitetaan kunnanhallitusta ja kunnanjohtajaa.

Toimivalta ja –vastuu on jaettu seuraavasti:

Konsernin toiminnan ylin ohjaaja on kunnanvaltuusto, joka hyväksyy konserniohjeen. Kunnanvaltuusto muun muassa määrittelee kunnan tavoitteet ja sen mukaiset omistajapoliittiset linjaukset. Kunnanhallitus nimeää edustajat tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai vastaaviin sekä nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin. Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kuntakonsernia ja päättää omistajaohjauksesta kiireellisissä asioissa. Kunnanjohtajalla on oikeus tarvittaessa sisäisen tarkastuksen järjestämiseen kunnan tytäryhteisöissä. Yhtiöt ja yhteisöt ovat velvollisia antamaan selvitystoimituksen edellyttämät tiedot.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kunnanhallitus antaa tarvittaessa ohjeet yhtiökokouksessa tai vastaavissa elimissä kuntaa edustaville henkilöille kunnan kannan ottamiseen käsiteltäviin asioihin. Lisäksi kunnanhallitus antaa tarvittaessa asiakohtaisia konserniohjeita.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Kunnanvaltuusto päättää kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista talousarvion yhteydessä. Kunnanhallituksen tulee osavuosisikatsauksen yhteydessä saattaa valtuuston tietoon konserniraportti. Selostus valtuustolle on annettu 8.11.2016. Lisäksi tytäryhteisöihin nimetyillä kokousedustajilla on velvollisuus raportoida konsernijohtolle merkittävistä konsernia koskevista asioista.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Kunnanjohtajalla on oikeus osallistua kunnan määräysvallassa olevan tytäryhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen kokoukseen. Tytäryhteisöjen tulee antaa kunnalle puolivuositain ja tarvittaessa useammin raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehityksestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä.

Raportointijärjestelmä toimii talouden osalta siten, että konsernijohtolle toimitetaan toteutuvavertailut kaksi kertaa vuodessa. Konsernijohtolle on raportoitu konserniohjeen mukaisesti. Tytäryhteisöjen taloudellisen aseman seuranta on ollut riittävää.

5) Keskitettyjen konsernitoimintojen käyttö

Kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tulee kilpailuttaa hankintansa hankintalain mukaisesti, ellei toiminta ole luonteeltaan kaupallista. Kunta tuottaa Vuokratalot Oy:lle sopimuksen perusteella tarpeen mukaan kiinteistöhuoltoa ja rakentamisen asiantuntija- ja suunnittelupalvelua. Kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt ovat mukana Kainuun hankintarenkaan hankinnoissa, ellei joiltakin osin muuta sovita. Konserniyhtiöt hankkivat hallinnon tukipalvelut yksityisiltä toimijoilta lukuun ottamatta Vuokratalot Oy:tä, jonka toimitusjohtajan tehtäviä hoitaa kunnan kehittämispäällikkö.

Tilintarkastuspalvelun hankinta on toteutettu yhteistyössä kunnan kanssa.

5) Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Tytäryhteisöissä noudatetaan kunnan sisäisen valvonnan toimintaohjetta.

Yhtiön hallituksella ja toimitusjohtajalla on vastuu yhtiön riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Yhteisöjen vakuutusten tulee olla riittävät yhteisön toiminnan luonne ja laajuus

huomioiden. Yhteisön hallituksen on hankittava asian valmisteluvaiheessa kunnan kirjallinen kanta konserniohjeen kohdassa 11 lueteltujen asioiden osalta.

1.6.6 Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Ristijärven Vuokratalot Oy

Toiminta vuonna 2017

Ristijärven Vuokratalot Oy:n toiminta on vakiintunut. Rakennusten suunnitelmallista saneerausta jatketaan, huoneistoja kunnostetaan vähitellen. Tulevana toimintavuotena selvitetään useita vuosia kattava (5 – 10 v) suunnitelma koko vuokra-asuntokannan remonttien kiireellisyydestä aikataulutuksineen ja hinta-arvioineen ja kuinka ne ovat sopeutettavissa yhtiön talouteen. Asumisviihtyvyyttä pyritään parantamaan kuuntelemalla koko ajan herkillä korvalla asukkaita ja heidän toiveitaan. Tulevan vuoden aikana rakennetaan Pappilantien kiinteistöille omat jätekatokset.

Tavoite	Mittari	Toteuma
Asukasviihtyvyys	Asukasvaihtuvuus, uusia vuokrasopimuksia < 15/v	toteutunut
Haluttavat ja viihtyisät asunnot	Asukastyytyväisyys Vuosikorjaussuunnitelma ja sen toteutuminen	tyytyväiset vuokralaiset, korjaussuunnitelma tekeillä
Asuntojen hyvä käyttöaste	Käyttöaste > 90 %	toteutunut
Vähäiset luottotappiot	Saatavien perintätehokkuus ja nopeus, luottotappioita <3 % vuokrasaataavista	toteutunut uusien saatavien osalta
Kunnan ja kiinteistöyhtiön kitkan yhteistoiminta	Toimintojen sujuvuus, tyytyväiset sidosryhmät	toteutunut

Osuuskunta Seniorisilta, VIRTAALA

Tavoite	Mittari	Tavoite
Toimintojen käyttöaste	Kävijämäärät määrä vähintään vuoden 2016 tasossa	Kuntosali ja allas: yksittäisiä kävijöitä yht. 3 310 ja ryhmissä yht. 2 633: altaalla kävijämäärä laski 3,4 % ja kuntosalilla kävijämäärä laski 7,8 % ed. vuodesta Liikuntasalissa on ollut sulkapallovuoroja 45 kpl, kansalaisopisto on järjestänyt Zumba-tanssia, senioritanssia ja seniorijumppaa sekä kahvakuulaliikuntaa. Touko-kesäkuulla Osuuskunta järjesti itse kahvakuulaliikuntaa.
Toiminnan tehostaminen	Uusia palveluja otettu käyttöön Palvelujen tuottamisen kustannustehokkuus (osuuskunnan taloudellinen kehitys)	hankerahoituksella täydennetty kuntosalilaitteistoa tavoitteena käyttäjämäärän kasvu
Menojen kattaminen toiminnasta saaduilla tuloilla	Liikevaihdon lisäys 5 – 10 % v. 2016 Kunnan avustus enintään vuoden 2016 tasossa	ei toteutunut liikevaihto aleni 14,5 % toteutui avustus väheni 50,9 %

Kevätlukukaudella Virtaalassa järjestettiin kaksi lasten uimakoulua, joihin osallistui 15 lasta.

Lisäksi kansalaisopisto järjesti kaksi uimakoulua kahdelle ryhmälle syyskaudella. Liikuntasalin puolella kerhoa on pitänyt Ristijärven Pyry ja vapaa-aikaohjaajan vetämä senioreiden pelikerho. Lentopalloilijoilla on liikuntasalissa oma vuoronsa.

Konsernijohdolle ja kunnan edustajille asetetut tavoitteet

	TP 2014	TA 2015	TA 2016	TS 2017	Toteuma 2017
Konsernijohdolle asetetut tavoitteet					
Konsernijohdon raportoitava valtuustolle, krt/v	2	2	2	2	2
Konsernin toimintatuotot toimintakuluista, %	56,4		54,71		55,19
Konsernin vuosikate poistoista, %	90,0		68,98		122,79
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	40,4	40,4	40,4	36,65	27,1
Konsernin korolliset lainat/asukas, €	4 796	5 800	4 700	4 583	5 105
Kunnan edustajille asetetut tavoitteet					
Edustajien raportoitava tytäryhteisöstä kunnanhallitukselle, krt/v	-	2	2	2	2

1.6.7 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNIN TULOSLASKELMA ja sen tunnusluvut 1000 €

	2017	2016
Toimintatuotot	12 500	12 535
Toimintakulut	-22 650	-22 909
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	2	5
Toimintakate	-10 147	-10 369
Verotulot	5 072	4 509
Valtionosuudet	6 081	6 087
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	7	8
Muut rahoitustuotot	13	103
Korkokulut	-40	-46
Muut rahoituskulut	-5	-5
Vuosikate	981	587
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 063	-851
Tilikauden yli- ja alipariarviot		
Satunnaiset tuotot	0	6
Satunnaiset kulut	0	0
Tilikauden tulos	-82	-258
Tilinpäätössiirrot	2	-7
Tilikauden verot	0	6
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-80	-259
Tuloslaskelman tunnusluvut	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Toimintatuotot/Toimintakulut %	55,19	54,71
Vuosikate/Poistot, %	92,19	68,98
Vuosikate, euroa/asukas	745	436
Asukasmäärä	1 317	1 345

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Tunnusluku Toimintatuotot/Toimintakulut % osoittaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyttä.

Jos vuosikate on alijäämäinen, kunnan tulo-rahoitus on heikko.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä.

KONSERNITASE ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
PYSYVÄT VASTAAVAT	11 499	11 583	OMA PÄÄOMA	5 166	5 248
Aineettomat hyödykkeet	125	150	Peruspääoma	3 400	3 400
Aineettomat oikeudet	83	88	Muut omat rahastot	33	35
Muut pitkävaikutteiset menot	38	59	Ed. tilik. yli-/alijäämä	1 813	2 073
Ennakkomaksut	3	2	Tilikauden yli-/alijäämä	-80	-259
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	1 184	1 182			
Rakennukset	7 128	7 574			
Kiinteät rak. ja laitteet	1 109	1 232			
Koneet ja kalusto	398	447	VÄHEMMISTÖOSUUDET		0
Ennakkomaksut ja kes-			POISTOERO JA VAPAA-		
keneräiset hankkeet	1 064	496	EHTOISET VARAUKSET		0
	10 883	10 931	Poistoero		0
			Vapaaehtoiset varaukset		0
Sijoitukset					
Osakkuusyhteisöosuudet	217	215	PAKOLLISET VARAUKSET	136	106
Muut osakkeet ja osuudet	126	125	Potilasvahinkovastuu		93
Muut lainasaamiset	79	93	Muut pakolliset varaukset	136	13
Muut saamiset	69	69			
	491	502	TOIMEKSIANTOJEN		
			PÄÄOMAT	149	127
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	122	120			
			VIERAS PÄÄOMA	9 172	8 636
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 003	2 414	Pitkäaikainen koroll. vieras po.	4 980	3 893
Vaihto-omaisuus	42	41	Pitkäaikainen koroton vieras po	54	265
Saamiset	1 091	1 077	Lyhytaikainen. korollinen vieras po	1 743	2 271
Pitkäaikaiset saamiset	56	16	Lyhytaikainen koroton vieras po	2 449	2 471
Lyhytaikaiset saamiset	1 035	1 061			
Rahoitusarvopaperit	736	736	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	14 624	14 117
Rahat ja pankkisaamiset	1 135	560			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	14 624	14 117			

Tunnusluvut

	2017	2016
Omavaraisuusaste	35,3	37,2
Suht. velkaantuneisuus, %	38,7	36,65
Velat ja vastuut %:ia käyttö-		
tuloista	39,6	38,0
Kertynyt ylijäämä (1000 €)	1 733	1 814
Konsernin lainat, €/as	5 105	4 583
Konsernin lainasaamiset	79	93
Kunnan asukasmäärä	1 317	1345

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA ja sen tunnusluvut

	<u>2017</u>		<u>2016</u>	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	981		587	
Satunnaiset erät, netto	0		6	
Tulorahoituksen korjauserät	27		130	
	1 007		723	
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 075		-606	
Rahoitusosuudet investointeihin	86		99	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0		8	
	-989		-499	
Toiminnan ja investointien rahavirta		18		224
Rahoituksen rahavirta				
<i>Antolainauksen muutokset</i>	19		41	
Antolainasaamisten lisäykset	19		-9	
Antolainasaamisten vähennys	0		50	
<i>Lainakannan muutokset</i>	559		-115	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 651		-39	
Pitkäaikaisten lainojen vähenn.	-545		-665	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-546	576	589	-73
<i>Oman pääoman muutokset</i>	0		0	
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	21		1	
Vaihto-omaisuuden muutos	-1		-1	
Saamisten muutos	-13		-157	
Korottomien velkojen muutos	-28		37	
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>	-22		-120	
Rahoituksen rahavirta		556		-194
Rahavarojen muutos		575		30
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	1 871		1 296	
Rahavarat 1.1.	1 296		1 266	
Rahoituslaskelman tunnusluvut	<u>2017</u>		<u>2016</u>	
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-209		-361	
Investointien tulorahoitus, %	84,45		115,78	
Lainanhoitokate	1,7		0,9	
Kassan riittävyys, pv	29,4		19,5	
Asukasluku	1 317		1345	

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1 Asiaa koskeva säätely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

1.7.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varaus- ja rahastosiirtoja. Kirjaimellisesti tuloksen käsittely on ylijäämäisen tuloksen siirtämistä taseen vapaaehtoiseen varaukseen, rahastoon tai tilikauden ylijäämä –tilille.

Tilikauden tulos	-128 663,21 €
Poistoeron vähennys	79 890,48 €
Tilikauden alijäämä	- 48 772,73 €.

Kunnanhallitus esittää tilikauden -euron tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- 1) Tuloutetaan tehtyjä poistoja vastaava määrä poistoeroja 79 890,48 euroa.
- 2) Kirjataan tilikauden alijäämä 48 772,73 euroa tilikauden alijäämä –tilille.

1.7.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 115 §:n mukaan, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Ristijärven kunnan taseessa on edellisten tilikausien ylijäämää 1 911 150,25 euroa. Tilinpäätösvouden 2017 tuloksen lisäyksen jälkeen ylijäämä on 1 862 377,75 euroa. Ylijäämän lisäksi kunnan taseessa on vapaaehtoisin varauksiin siirrettyä ylijäämää 541 821,04 euroa. Vuoden 2018 talousarvion ja vuosille 2019 – 2020 laaditun taloussuunnitelman yhteenlaskettu alijäämä on 513 572,00 euroa. Ristijärven kunnan talouden voidaan katsoa olevan tasapainossa kertyneen ylijäämän perusteella, mutta talouden tasapainoisena säilyttämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota ottaen muun muassa huomioon tulevan maakuntauudistuksen vaikutukset kunnan verotuksellisten tulojen kehitykseen.

1.7.4 Rahoituksen turvaaminen

Kunnanhallituksen tulee ottaa toimintakertomuksessa kantaa kuluvan vuoden toiminnan rahoittamiseen esimerkiksi silloin, kun kuluvan vuoden talousarviossa katetaan maksuvalmiuden muutoksella olennaisesti suurempi määrä, kuin mitä kunnalla on tilinpäätöksen mukaan kassavaroja.

Tilinpäätösvouden toteutunut Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirran summa on 322 265,95 euroa. Tilinpäätöksessä kunnan rahavarat, mukaan lukien rahastosijoitukset, ovat 1 183 414,14 euroa. Kassavaroja osuus varoista on 447 907,95 euroa. Kassavaroja oli vuoden lopussa 322 373,39 euroa enemmän, kuin vuotta aikaisemmin. Kunnan kuluvan vuoden (2018) talousarvion maksuvalmiuden muutos on 167,5 tuhatta euroa. Maksuvalmiuden vahvistamiseksi kunta nosti 800 000 euron pitkäaikaisen lainan. Osa lainasta käytettiin lyhytaikaisen kassalainan takaisin maksuun. Kassalainan määrä aleni kertomusvuonna 300 000 euroa. Maksuvalmius on tyydyttävällä tasolla.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.

Toteutumisvertailun laadinnasta vastaa kunnanhallitus sekä tilivelvolliset toimielimet ja virantoi-
menhaltijat. Selvitys tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa annetaan toimintakertomuksen toteutumisvertailuosassa.

2.1 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Toteutumavertailusta tulee käydä ilmi määrärahat, tuloarviot ja niiden toteutuneet menot sekä tulot ja niiden erotus (toimintakate/netto). Toteutumisvertailuun otetaan alkuperäinen talousarvio, talousarviomuutokset, muutettu talousarvio ja toteuma sekä poikkeama muutetun talousarvion ja toteuman välillä. Toteutumisvertailussa tehdään selkoa merkittävän poikkeaman syistä.

2.1.2 Käyttötalouden toteutuminen

Jos tehtävällä ei ole tilikaudelta laskennallisia kustannuksia, niin ao. otsikkoriviä ei ole sisällytetty taulukkoon. Jos toimintakate ja ulkoinen toimintakate ovat samat, ei ulkoista toimintakatetta ole esitetty omana rivinä.

VAALIT

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-5 974		-5 974	-4 856	-1 117
<i>Toimintakate (netto)</i>	-5 974		-5 974	-4 856	-1 117
Tehtävän kokonaiskustannus	-5 974		-5 974	-4 856	-1 117

KUNNANVALTUUSTO

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0		0	174	-174
Toimintamenot	-14 400		-14 400	-19 013	4 613
<i>Toimintakate (netto)</i>	-14 400		-14 400	-18 839	4 439
Tehtävän kokonaiskustannus	-14 400	0	-14 400	-18 839	4 439

Kunnanvaltuustossa oli 16 jäsentä vuonna 2017. Valtuuston paikkajako: Suomen Keskusta 12 paikkaa, Kansallinen Kokoomus 2 paikkaa, Perussuomalaiset 1 ja SDP 1 paikka.

Kunnanvaltuuston tehtävänä on asettaa alaisilleen toimielimille taloussuunnitelmassa toiminnan tavoitteet sekä hyväksyä toiminnalle määrärahat. Lisäksi kunnanvaltuusto hyväksyy tilinpäätöksen sekä päättää kuntalaissa ja muissa laeissa sekä hallintosäännössä valtuuston päätettäväksi säädettyistä asioista.

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on huolehtia kuntakonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lautakunta valmistelee valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset kunnan ja kuntakonsernin tavoitteet toteutuneet.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-8 850		-8 850	-8 832	18
<i>Toimintakate (netto)</i>	-8 850		-8 850	-8 832	18
Tehtävän kokonais-kustannus	-8 850		-8 850	-8 832	18

Tilintarkastuspalvelut tuottaa BDO Audiator Oy. Vastuullinen tilintarkastaja on Tiina Mikkonen-Brännkar. Voimassa oleva sopimus kattaa vuoden 2018 tilintarkastuksen.

YLEISEN HALLINNON PALVELUALUE

Toiminta-ajatus:

Ristijärven kunnan painopistealueet ovat: Hyvään asumisen liittyvät toimenpiteet, kaikenikäisiä huomioivat toimivat lähipalvelut ja kunnan omiin vahvuuksiin ja raaka-aineisiin perustuvan yrittäjäyden ja elinkeinojen vahvistaminen. Henkilöstöpolitiikan perustana on kannustava johtaminen, työssä jaksamisen ja osaamisen kehittämisen tukeminen. Tavoitteena on luoda henkilöstölle mahdollisuuksia käyttää työssään omaa osaamistaan kunnan ja kuntalaisten parhaaksi. Talous pidetään sellaisella tasolla, että kunta selviytyy velvoitteistaan ja kuntalaisille tuotettujen palveluiden taso ei merkittävästi heikkene ja se kohdentuu oikealla tavalla.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	418 979	0	418 979	485 236	-67 116
Toimintamenot	-9 213 931		-9 213 931	-8 876 702	-337 230
Toimintakate	-8 795 811		-8 795 811	-8 391 241	-404 570
<i>Ulkoinen toimintakate</i>	<i>-8 794 329</i>		<i>-8 794 329</i>	<i>-8 462 971</i>	<i>-331 358</i>
Laskennalliset kustannukset	-3 458		-3 458	-3 458	0
poistot ja arvonalennukset	0		0	51 517	-51 517
muut laskennalliset erät					
Palvelualueen kokonaiskustannus	-8 799 269		-8 799 269	-8 343 182	-456 087

Ulkoinen toimintakate

Yleinen hallinto käsittää seuraavat toiminnot: kunnanhallitus, Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon ja Kainuun liiton kuntayhtymät, pelastustoimi, verotus, asumisen avustuskorvaukset, hallintopalvelut, ATPU-palvelut, elinkeinotoimi, työllisyydenhoito ja lähipalvelut.

TALOUDEN TUNNUSLUVUT (kunta)

Kohde	Talousarvio	Toteutuminen
Tulorahoituksen riittävyys	Vuosikate -178 €/as	352 €/as
Tulorahoituksen riittävyys investointeihin	Investointien tulorahoitus - 56,87 %	153,8 %
Vieraan pääoman määrä*)	Lainamäärä 3 968 €/as	3 824 €/as
Kunnan maksuvalmius	Kassan riittävyys 25 pv	28,4 pv
Yli-/alijäämä	Alijäämä 556 €/as	alijäämä 37 €/as

*) Lainat rahoituslaitoksilta ja tytäryhteisöltä. Sisältää lyhytaikaisen kassalainan.

	Talousarvio	Toteuma.	Poikkeama
Henkilöstön määrä 31.12.	196	118	-28
- palveluksessa olleiden määrä koko vuoden aikana		205	9
Pysyvien vastaavien hyödykkeet			
Arvo 1.1.	7 696 684		
Lisäykset	509 500	258 485	-251 015
Vähennykset	-100 000	0	100 000
Poistot	-496 567	-447 759	48 808
Arvo 31.12.	7 609 617	7 507 410	-102 207

Aineettomat hyödykkeet 0 €

Talousarvion henkilöstömäärä on arvio koko vuoden aikana palvelussuhteessa olevista henkilöistä. Luku ei sisällä koululaisille ja opiskelijoille tarkoitettuja kesäajan työsuhteita.

YLEISEN HALLINNON PALVELUALUEEN ALAISET TEHTÄVÄT**Kunnanhallitus ja aluehallinto**

Vastuhenkilö: kunnanjohtaja

Sisältää kunnanhallituksen toiminnan ja maakunnallisen toiminnan (Kainuun sote- ky, Kainuun liitto ja pelastustoimi), asumisen, avustuslaina ja verotuksen kustannukset.

Kunnanhallitus vastaa kunnan strategisesta kehittämisestä, tuotannon johtamisesta, toiminta- ja taloussuunnittelusta, maankäytöstä ja elinkeinopolitiikasta sekä työllisyyden hoidosta. Lisäksi kunnanhallitus johtaa hallintoa ja käyttää ratkaisuvalltaa kaikilla kunnan toimialoilla.

Hallinto vastaa kunnanhallituksen asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä koko konsernin palvelutoiminnan ohjauksesta ja toimivuudesta.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0		0	848	-848
Toimintamenot	-7 799 916		-7 799 916	-7 750 896	-49 018
<i>Toimintakate</i>	-7 799 916	0	-7 799 916	-7 750 050	-49 866
<i>Ulkoinen toimintakate</i>	-7 780 680		-7 780 680	-7 723 393	-57 287
Laskennalliset kustannukset	-140		-140	-140	0
poistot ja arvonalennukset	0		0	-12 317	12 317
muut laskennalliset erät					
Palvelualueen kokonaiskustannus	-7 800 058		-7 800 058	7 762 509	-37 549

Tulosityksiköiden osuus toimintakatteesta (-7 750 050 €)

Tulosityksikkö	Toteutuma	Poikkeama ta:oon*	Muutos ed. vuoteen, %
Kunnanhallitus	-148 698	20 032	33,4
Antolaina-avustukset	-19 600	-560	132,9
Osuus verotuskustannuksiin	-29 762	-2 238	-8,4
Maakuntahallinto*)	-7 424 713	-59 087	0,8
Pelastuslaitos	-126 756	-6 254	-2,2
Vanhusneuvosto	-520	-1 760	-68,5

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteen kohde	Toteutuminen
Kuntaa kehitetään valtuuston hyväksymän strategian mukaisesti sijainniltaan edullisena työssäkäynti- ja asumisen alueena	ei uusia kehittämistoimenpiteitä tunnettavuutta lisätty kuntamarkkinoinnin avulla
Etsitään uusia toimintamuotoja kuntalaisten palvelujen saatavuuden turvaamiseksi. <ul style="list-style-type: none"> • Palvelujen järjestäminen yhteistyössä kolmannen sektorin ja yksityisten toimijoiden kanssa • Palvelukeskustoiminnan selvittäminen 	kolmas sektori ollut mukana tapahtumien järjestämisessä ei toteutunut
Kunnan kiinteistöjen ja maa-omaisuuden myynti, asetettu tavoite 100 000 €	ei toteutunut

Hyvinvointityö (HYTE)

Vuoden 2017 hyvinvointityön painopistealueita olivat:

- kunnan asukkaiden ja palvelutarpeiden muutosten huomioiminen taloudessa, palveluissa ja kunnallisessa päätöksenteossa. Hyte-rymän työn tulosten vieminen täytäntöön
- eri väestöryhmien ruokailu- ja liikuntaneuvonta, kansansairauksien torjunta, toimintakyvyn edistäminen, painotukset vastualueen talousarviossa
- syrjäytymisen ehkäisy tukemalla järjestöjen työtä toimia kuntalaisten aktivoijana sekä yhteistyön jatkaminen paikallisten yhdistysten kanssa

Hyvinvoinnin edistämiseksi vuoden 2017 aikana on toteutettu seuraavia toimenpiteitä:

- peruskoulun yläkoulun oppilaille on tehty LIKES-suunnitelmat
- hyvinvointityöryhmän ehdotuksia on toteutettu mm. erilaisten teemapäivien ja kalustehankinnoissa

- koulun ruokaringin ja Marttojen avustuksella on levitetty tietoutta terveellisistä ruokailutottumuksista

- Urheiluseura Pyy ry:n, 4H-yhdistyksen, Kainuun Sote ky:n ja Marttojen kanssa on aloitettu Terveempi tulevaisuus Kainuussa –ohjelman mukainen toiminta

- käynnistetty Voimaa vanhuudesta –toimintaa.

Kunta on tukenut ikääntyneiden kuntalaisten hyvinvointia tarjoamalla eläkeläisille maksuttomia kuntosalipalveluita Virtaalassa. Sotaveteraaneille tarjotaan mahdollisuus maksuttomaan allasliikuntaan. Eläkeläisillä on mahdollisuus käydä lounaalla koululla kouluruokailun yhteydessä. Kunta on tukenut toimintaa toiminta-avustuksilla kolmannen sektorin (yhdistykset) toimintaa. Yhdistysten panos tapahtumien ja aktiviteettien järjestämisessä on Ristijärvellä merkittävä.

Antolaina-avustukset:

Kuluksi on kirjattu v. 2017 erääntynyt lyhennys kolmen vuoden asumisen perusteella laskutettavaksi lainaksi muuttuneiden lyhennysten lisäksi.

Myönnettyt lainat, €	Lyhennetty 31.12.2017 mennessä	Jäljellä, €
289 950	252 942	37 008

Kunnanhallituksen tulosityksiköltä myönnetty avustukset:

Ristijärven 4h-yhdistys	17 040
Kyläyhdistykset, omatoimiraha	283
Kyläyhdistykset, toiminta-avustukset	700
Vauvarahat (8 kpl)	3 500
Muut toimijat	780

4h-yhdistykselle maksettiin toiminta-avustuksen lisäksi avustusta matkahuollon asiamiestoimintaan.

Hallintopalvelut

Vastuhenkilö: hallintopäällikkö

Keskitetysti hoidettu hallinto-, henkilöstö- ja talouspalvelut vastaa kunnan talous- ja henkilöstöpalvelujen järjestämisestä, asiointi- ja tietohallintopalveluista sekä toimii koko organisaation tukena asiantuntijapalveluissa. Keskeiset hallinnon tukipalvelut (reskontrat, kirjanpito, palkkalaskenta, maksuliikenne, atk-tukipalvelut) tuottaa sopimuksen perusteella Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Asiointipisteessä tuotetaan kunnan omien tukipalvelutehtävien lisäksi poliisin ja Kelan.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	10 470		10 470	10 092	377
Toimintamenot	-527 390		-527 390	-417 064	-110 325
<i>Toimintakate</i>	<i>-516 920</i>	0	<i>-516 920</i>	<i>-406 972</i>	<i>-109 948</i>
<i>Ulkoisen toimintakate</i>	<i>504 453</i>		<i>504 453</i>	<i>-397 074</i>	<i>-107 379</i>
Laskennalliset kustannukset poistot ja arvonalennukset	-113		-113	-113	0
muut laskennalliset erät				78 920	-78 920
Tehtäväalueen kokonaiskustannus	-517 033		-517 033	-328 166	-188 867

Tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteen kohde	Tavoite / Mittari	Toteutuminen
Osaava henkilökunta	Täydennyskoulutus, koulutuksiin osallistuminen, Lynck- tai muun etäyhteyden käytön hyödyntäminen lisääntyy	henkilöstö osallistunut lähikoulutuspäiviin ja striimattuihin koulutuksiin (etäyhteys) tavoite 2 pv/hlö toteutunut.
Asiakastyytyväisyys	Asiakas saa palvelun tai ohjeet ensimmäisellä yhteydenotokerralla (asiakastyytyväisyys) / palaute	Ei kirjallista tyytyväisyysmittausta. Suoran asiakaspalautteen perusteella tavoite on saavutettu.
Hallinnon hyvä suorituskyky	Toimintatavat on sopeutettu resursseihin Uusien velvoitteiden mukainen toiminta: uuden kuntalain edellyttämät toimintatavat käytössä 1.6.2017	toteutunut sijaisia ei käytetty toteutunut (sähköinen tiedottaminen ja ilmoitustaulu). uudet nettisivut otettu käyttöön joulukuussa 2017

Yhteispalvelun Kelan palveluissa avustetaan etenkin vanhusväestöä. Vuoden 2017 alussa perustoimeentulotuen siirtyminen Kelan hoidettavaksi on lisännyt jonkin verran palvelupisteessä asiointia. TE-keskus on irtisanonut yhteispalvelusopimuksen ja sopimus päättyy toukokuussa 2017.

Asiointipiste / tilastoidut asiointit

Palvelu	2015	2016	2017
Poliisi	166	232	15
Kela	125	131	177

Poliisin asiointien merkittävään vähenemiseen on vaikuttanut eniten se, että lupien hakeminen edellyttää poliisilaitoksella käyntiä ja että luvan voi saada myös matkahuollon kautta.

Laskutuksen perusteena olevien atk-laitteiden, palkkalaskelmien ja tositteiden määrät vuosina 2012 – 2017 (Lähde: Kainuun maakunta –kuntayhtymä)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Palkat, kpl	1 874	1 907	1 773	1 749	1 720	1 710
Tositteet, kpl	24 861	24 408	24 306	21 375	19 234	18 597
Atk-laitteet	45	43	40	40	41	38

Palkkalaskelmien määrä pysyi lähes edellisen vuoden tasolla (-0,6 %). Tarkastelujaksolla 2012 – 2017 palkkalaskelmien määrä on vähentynyt 8,7 prosenttia. Palkkalaskelmista 56,4 prosenttia kohdistuu lomitukseseen. Tositteiden määrä väheni 3,3 prosenttia. Tietohallinnossa atk-laitteiden määrä laski, mutta laskennan perusteena olevan henkilöstön määrässä ei ole tapahtunut muutosta. Tietohallinnon kustannusten laskentaperusteeseen ei sisällytetä maatalouslomittajia. Yhden palkkalaskelman hinta oli 17,10 euroa (+20,9 %). Tositteen hinta oli 1,34 € ja tietohallinnon yksikköhinta oli 580,03 euroa (muutos – 1,9 %). (Tietohallinnon hinta määräytyy 50 % huollon piirissä olevista laitteista (685 €/laite) ja 50 % henkilömäärän perusteella (475,05 €/hlö)).

Sote –kuntayhtymän 2.2.2018 tilinpäätösarvioin mukaan vuoden 2017 tukipalvelukustannukset ovat Ristijärven osalta yhteensä 79 257 euroa, mistä tietohallinnon osuus on 25 129 €, taloushallinnon 24 882 € ja palkkahallinnon 29 246 €. Kustannusten yhteissumma oli vuoden 2016 tasossa.

Maankäyttö- ja strategiaprosessi

Vastuhenkilö: kunnanjohtaja

Tavoitteena on maankäytön ja asumisen edellytysten luominen kaavoittamalla ja ylläpitämällä vetovoimaisia asuntoalueita ja yritystontteja. Kunnanjohtaja ja johtoryhmä valmistelevat kuntastrategiat kerran valtuustokaudessa luottamushenkilöiden kanssa ja toteuttavat kunnanvaltuuston vahvistamaa strategiaa, visiota ja talousarviota sekä suunnitelmakaudelle asetettuja painopistealueita omalla vastuualueellaan. Esimiehet ohjaavat omaa henkilöstöään toteuttamaan strategiaa.

Tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Ranta-asumisen vahvistaminen strategisena tavoitteena	hyväksytyt uudet kaavat ja uusien tonttien määrä	ei uusia kaavoitushankkeita vuonna 2017
Aktiivinen tonttimarkkinointi	markkinointitoimenpiteiden avulla myyty vähintään 3 tonttia	toteutettu radiomainonta ja lehti-mainonta ei tuottanut tulosta ei myytyjä tontteja vuonna 2017
Kunnan keskeisten maa-alueiden kehittäminen ja myyminen	Helmi Willas – verkostohankkeen toimenpiteet toteutetaan kunnan ja Seniorpolis Oy:n toimenpiteillä	ei toteutunut
Saukkovaaran matkailualue ja Ristijärven Pirtin alue	Saukkovaaran Master Plan uudistetaan, yritysverkoston hankkiminen hankkeen tai muiden toimien avulla	kontakteista huolimatta alueiden kehittäminen ei edennyt

Määrälliset tunnusluvut	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017
Kunnan asukasluku	1 450	1 428	1 416	1 351	1 345	1 317
Tulomuutto/- lähtömuutto	62/-74	65/-76	80/-76	44/-80	76/-67	54/-70
Luonnollinen väestönlisäys			8/-19	6/-23	9/-37	8/-20

Lähde: Tilastokeskus 6.6.2018

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	41 700		41 700	39	41 661
Toimintamenot	-74 095		-74 095	-11 932	-62 163
Toimintakate	-32 395	0	-32 395	-11 893	-20 502
Laskennalliset kustannukset				-3 215	3 215
Tehtäväalueen kokonaiskustannus	-32 395		-32 395	-15 108	-17 287

Talousarviossa varauduttiin aluearkkitehtipalvelun tuottamiseen Hyrynsalmen kunnalle (tulona korvaus palvelun tuottamisesta ja menoissa henkilöstökulu). Sopimus laadittiin niin, että palvelun tuottaja on Hyrynsalmen kunta.

Ateria- ja puhtaanapitopalvelut

Vastuhenkilö: **Palvelupäällikkö**

Toiminta-ajatus:

Ateria- ja puhtaanapitopalvelun toiminta-ajatuksena on tarjota laadukkaita palveluja taloudellisesti ristijärveläisille asiakkaille.

Ateriapalvelussa valmistuu terveellisiä ja maittavia aterioita päiväkotiin, oppilasruokailuun, työpaikkaruokailuun, hoivaosastolle, palvelukotiin, kotipalveluasiakkaille ja Unikko- kerhoon ravitsemussuosituksien ja muut yksilölliset tarpeet huomioiden.

Viihtyisä ja puhdas ympäristö on tärkeää meille kaikille. Puhtaanapitopalvelut luovat puhtautta ammattitaidolla ajanmukaisilla välineillä kunnan omissa tiloissa sekä Sote Ky:lle vuokratuissa tiloissa. Palvelujen kehittäminen asiakasta kuunnellen yhdessä osaavan henkilökunnan kanssa on meille tärkeää.

Vakinaisen henkilöstön määrä vuoden lopussa oli kahdeksan.

Vakinaisen henkilöstön lomien ja muiden poissaolojen aikana on käytetty sijaisia.

Määrälliset tavoitteet	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017
Henkilöstö	4,65	6,5	7	7,6	8	10
Palvelupäällikkö (v)		1	1	1	1	1
Keittäjä/ravitsemustyöntekijä	1	3	3	3	3	4
Ravitsemustyöntekijä*/jakelukeittäjä	0,65	0,5	0,5	0,6	1*	2*
Siivooja (kokoaikaisena)	3	2	2,5	3	3	3
Määrälliset ja laadulliset						
Tuotetut lounaat ja päivälliset, lkm		67 521	62 601	64 564	64 500	60 488
Kaikki suoritteet yhteensä		93 056		92 924	93 758	91 370

*määräaikainen

Lounaiden ja päivällisten määrästä Kainuun Sote –ky:lle tuotettujen osuus oli 43,2 % ja Vanhaintuokisaatiolle tuotettujen osuus 14,5 %. Muita suoritteita olivat hoivaosaston aamupalat, iltapalat ja kahvi sekä koulun ja päiväkodin välipalat (59 986 kpl). Määräaikaisia työsuhteita oli vuoden aikana 37 kappaletta.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Kustannustaso *tuotettujen lounaiden ja päivällisten määrä, kpl/v *tuotetun aterian hinta	73 500 Kainuun keskitaso	60 488 Kainuun keskitaso hintoja korotettiin vuodelle 2017
Laatu *hyvä ruoka (maku ja määrä) *viihtyisät tilat	asiakastytyväisyyskyselyn arvosana 8,5 kouluruokatoimikunnan toiminta säännöllistä puhtaanapitopalvelun asiakaspalaute, arvosana hyvä	kyselyn arvosana 8,5 kouluruokadiplomi makuaakkoset -diplomi toteutunut saadut asiakaspalautteet positiivisia
Resurssit *osaava ja motivoitunut henkilökunta *riittävät henkilöresurssit *tarkoituksenmukaiset koneet ja laitteet	asiakaspalvelu, saadun palautteen laatu toimiva varahenkilöjärjestelmä toiminnan kannalta välttämättömät hankinnat toteutettu	ammattitaitoinen henkilökunta vakituiset sijaiset pakastinhuoneen koneisto uusittu, tiskilinjaston uusimista ei toteutettu

Toiminta vuonna 2017

Kainuun Sote ky:n on merkittävin ateria- ja puhtaanapitopalvelujen ulkoinen asiakas. Vanhaintukisäätiön palvelutalo on toinen ulkoinen asiakas. Oman organisaation asiakkaat ovat Keskuskoulun oppilaat ja päiväkodin lapset. Työpaikkaruokailua käyttäviä ja eläkeläisten ateriapalvelua käyttäviä on marginaalinen osuus asiakaskunnasta.

Elintarvikehankinnoissa noudatetaan Kainuun hankintarenkaan kilpailuttamia ostosopimuksia. Jonkin verran tehtiin täydennys Hankintoja paikkakunnan kaupoista. Lasten päiväkodin siirtyminen väistötiloihin koululle aiheutti muutoksen Keskuskoulun ruokailutilaan, joka siirtyi liikuntasaliin.

Jamix –laskutusohjelma otettiin kokonaisuudessaan käyttöön. Ohjelman myötä myös sisäisessä laskutuksessa siirryttiin toimintavuoden aikaiseen laskutukseen, mikä helpottaa mm. talousarvion toteutumisen seuranta (aikaisemmin kerran vuodessa).

Ateriakuljetusten palveluntuottaja vaihtui syksyllä toteutetussa kilpailutuksessa. Palveluntuottaja on 1.10.2017 lähtien ollut Posti Oy.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	356 350		356 350	468 693	-112 342
Toimintamenot	-455 876		-455 876	-418 740	-37 135
Toimintakate	-99 526	0	-99 526	50 328	-149 478
Ulkoinen toimintakate	-292 582		-292 582	-229 162	-63 306
Laskennalliset kustannukset poistot	-3 204		-3 204	-3 204	0
muut laskennalliset erät Teh-tävääalueen kokonaiskustannus	-102 730		-102 730	-10 185	10 185
				36 938	-139 668

Myyntituotoista myynti omille yksiköille (koulu ja päiväkot) 136 378 €. Lisäys vuoteen 2016 verrattuna oli 38 136 €. Lisäys johtuu pääosin hintojen tarkistamisesta kustannuksia vastaaviksi.

Elinkeinojen edistäminen

Vastuhenkilö: kunnanjohtaja

Kehitys- ja palvelutoiminta, kehittämisprojektit.

Toiminta-ajatus

Kunnan elinkeinotoimintaa johtaa kunnanhallitus. Käytännön kehittämistyötä johtaa kunnanjohtaja. Kunnan yritys- ja hanketoiminnan yhteistyökumppaneita ovat kunnan omistama kehittämissyhtiö Seniorpolis Oy ja Kainuun kuntien yhteisesti omistama Kainuun Etu Oy. Kunta haluaa verkostoitua paikallisen yrittäjäjärjestön ja yksittäisten yrittäjien ja toimijoiden kanssa.

Kunta avustaa yrittäjää hyödyntämään rahoitusmahdollisuuksiaan ja tukee yrittäjien koulutus-, markkinointi- ja messuosallistumista. Kuntaimagoa ja Seniorikunta –brändiä vahvistetaan kunnan kehittämistoimenpiteiden avulla. Kunta tukee yritystoimintaa elinkeinostrategian toimenpideohjelman mukaisesti.

Kunnan elinkeinotoimen yhtenä tavoitteena on maaseudun yritysaihioiden ja hankkeiden etsiminen, hoivayrittäjyyden tukeminen uusien yritysten syntyminen. Kannustinryhmä toimii linkkinä yrittäjien ja kunnan elinkeinojen kehittäjien välillä, tavoitteena myönteisen yritysilmapiiriin luominen.

Tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Yrittäjyyden kasvattaminen kunnassa	Markkinointitoimenpitein yritystilojen vuokrausaste on 90 %	Toteutunut. Voimassa olevia vuokrasopimuksia 9 kpl
Hyvän ja myönteisen yritysilmapiirin luominen, tietoisuuden lisääminen yrittämisen mahdollisuuksista	Kunnan elinkeinoneuvontaan panostaminen esim. yritystilaisuuksilla, teematilaisuuksia 3-5 vuoden aikana	Hankinta-asiamiespalvelun teemaillat eivät toteutuneet vähäisen osanottamamäärän vuoksi. Ei muita teematilaisuuksia.
Perustetut uudet yritykset	Uusia yrityksiä >2	lakkasi 4, perustettiin 2
Paikallisten yritysten tukeminen	Liikevaihdon kasvu Yhteydenottojen määrä Neuvontatyö: uusien liiketoimintamahdollisuuksien esittely yhdessä Kainuun Etu Oy:n ja Seniorpolis Oy:n kanssa, yhteistyö Kainuu- ja Boosteri -hankkeisiin	Ristijärven kunta on mukana Boosteri –hankkeissa (Kasvua Kainuuseen).

Kehityspäällikön työajasta on 50 % elinkeinotoimessa ja se on suunnattu kunnan yrityskontaktien, markkinoinnin, tapahtumien, yritysikiinteistöjen ja matkailun toimenpiteisiin. Seniorpolis Oy:n tuottama asiantuntijapalvelu kunnalle päättyi vuoden 2017 syksyllä.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0		0	435	-435
Toimintamenot	-206 668		-206 668	-149 498	-57 170
<i>Toimintakate</i>	-206 668	0	-206 668	-149 063	-57 605
Laskennalliset kustannukset muut laskennalliset erät				-1 510	1 510
Tehtäväalueen kokonaiskustannus	-206 668		-206 668	-150 573	-56 095

Hanketoiminta v. 2017

Keväällä 2016 aloitettu Leader –rahoitteinen Katvelan alueen investointien hanke päättyi kesällä 2017. Kunnan osuus hankkeen rahoituksesta oli 10 %. Saukkovaaran kuuluttamorakennuksen saneeraus-hanke (Saukko Service) toteutettiin pääosin vuoden 2017 loppuun mennessä. Hanke valmistuu kokonaisuudessaan keväällä suoritettavien pihatöiden jälkeen. Kunnan osuus hankkeen rahoituksesta on 60 %.

Elinkeinotoimen osallisuushankkeet vuonna 2017

Hallinnoija	Hanke	Maksuosuus, €
Elävä Kainuu Leader ry	Hankerahoitus	6 501
Oulujärvi Leader	Kalaleader –strategia	356
Kainuun Etu Oy	Kasvua Kainuuseen	768
	Matkailukalastus digi-aikaan	2 000
	North Portfolio –hanke	1 250
Luonnonvarakeskus	KaiVa -hanke	342

Elinkeinoitoimen tulosityksiköltä myönnetyt avustukset

- Osuuskunta Seniorisilta	11 705 €
- Kulttuuritapahtuma ry	16 000 €
- Kainuun Etu Oy (toiminta-avustus)	6 894 €
- Ristijärven Martat ry	6 000 € (Suomi 100 ja Ristijärvi 150 –v.)
- Ristijärvi-Seura ry	3 000 € (Ristaous –lehden julkaisu-toiminta)

Työllisyyden edistäminen**Vastuhenkilö: hallintopäällikkö**

Työllistämistoimenpiteiden tarkoituksena on pääasiassa työvoimahallinnon tukijärjestelmien ja koulutuksen avulla tukea työttömiä henkilöitä työllistymään. Tukityöllistämällä ehkäistään syrjäytyneisyyttä sekä lievitetään sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia.

Työvoimahallinnon kunnalle lain perusteella osoittamat työllistämismittarit on täytetty. Velvoitteita on 1 – 3 vuodessa ja pisimmillään yhden henkilön työjakso on 6 kuukautta.

Lisäksi kunta on ottanut vajaatyökykyisiä työkokeilujaksoille.

Kuntouttavan työtoiminta on osa Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän sosiaalityötä, mutta kunta on sijoittanut kuntouttavassa työtoiminnassa olevia omiin toimintoihin, pääasiassa teknisen palvelualueen tehtäviin. Kainuun Sote ky:llä on Ristijärven kunnassa yksi kokoaikainen työnohjaaja.

Toiminta vuonna 2017

Työllisyysasioiden hallinnointi siirtyi vuoden alusta sopimuksella Paltamon työvoimayhdistys ry:lle, joka palkkasi osa-aikaisen työntekijän hoitamaan Ristijärven kunnan asioita yhteistyössä kunnan kanssa. Vuoden 2018 alusta vastaavansisältöinen sopimus tehtiin Paltamon kunnan kanssa, koska toiminta siirtyi yhdistykseltä kunnalle. Sopimuksen mukaan Paltamon kunta Ristijärven kunnan ohella vastaavan sopimuksen ovat tehneet Hyrynsalmen ja Puolangan kunnat. Kertomusvuoden aikana Ristijärven kunta on työllistänyt työllistämismittarilla, sijoittanut kuntouttavassa työtoiminnassa olevia sekä työkokeilussa olevia teknisten palvelujen tehtäviin. Ristijärven kunnan edustaja on osallistunut Kainuun TYP-ohjausryhmän kokouksiin. Kunta tarjosi kesätöitä neljälle nuorelle.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Syrjäytymisen ehkäiseminen	Kunnan järjestämän työllisyydenhoidon piirissä olevat henkilöt Aktivoinnin määrä, % työttömistä >40 %	velvoitteella työllistetty 3 henkilöä aktivointiaste 42,5 %*
Koululaisten kesätyöt	Sijoitettu 100 % hakijoista	toteutunut
Nuorten työllistymisen ja koulutautumisen edistäminen	Työharjoittelupaikat (työelämään valmentautuminen) kysynnän ja sopivien tehtävien mukaan	ei toteutunut vähäinen kysyntä
Kuntouttava työtoiminta	Toiminnan ulkopuolella olevat -enintään 10 % toimenpiteitä edellyttävistä Sijoitus kuntaorganisaatioon -1 – 3 henkilöä	toteutui, sijoitettu 4

Toimiva verkostoyhteistyö	Aikuissosiaalityö, kuntouttava työtoiminnan ja työllisyyttä hoitavien tahojen yhteistyö -eläkeselvittelyt -säännöllinen yhteistyö, palaverit	yhteydenpito ja tietojen vaihto on ollut säännöllistä eläkeselvittelytyö aloitettu
---------------------------	--	--

*Lähde: Kelasto-raportit, Kela

Määrälliset tunnusluvut	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017
Työttömyysaste 31.12.	9,8	14,1	15,9	14,0	14,0	12,0
- yli vuoden työttömyys, hlöä	12	20	28	26	18	17
- alle 25 –vuotiaat työttömät	6	14	11	8	9	6
- työttömät yhteensä		85	90	82	80	67
Yhteisvastuullisella työmarkkinatuella olleet (keskimäärin)	13	16	21	29	31	33
Työmarkkinatukimaksu, €* Yli 50 –vuotiaiden osuus työttömistä oli 64,2 %.	19 969	26 504	36 112	64 924	72 718	59 354

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	9 600		9 600	5 490	-4 110
Toimintamenot	-126 987		-126 987	-113 095	-13 892
<i>Toimintakate</i>	<i>-117 387</i>	0	<i>-117 387</i>	<i>-107 605</i>	<i>-9 782</i>
Laskennalliset kustannukset muut laskennalliset erät				-176	176
Tehtäväalueen kokonais-kustannus	-117 387		-117 387	-107 781	-9 606

Lähipalvelut

Vastuhenkilö: hallintopäällikkö

Toiminta-ajatus

Lähipalvelut käsittää kunnan oman asiakaspalvelun kehittämisen, matkailijoiden neuvonnan ja muiden kuntalaisten tarvitsemien viranomaispalvelujen saavutettavuuden turvaamisen. Tavoitteena on kylätoiminnan aktivoiminen, joukkoliikenteen ja muiden kylille tuotettavien palveluiden järjestäminen sekä mökkiläisten osallistumisaktiivisuuden hyödyntäminen ja mökkiläispalveluiden kehittämisen resurssien puitteissa.

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Kuljetusten saavutettavuus	Asiointipäivien määrä / vko vähintään yksi Kuljetusten järjestämisen kriteerit	toteutunut kuljetukset järjestetty kysynnän mukaan
Kylätoiminnan aktivoiminen	haetut omatoimirahahakemukset -vähintään kaksi hakemusta - toiminta-avustukset kyläyhdistyksille	yksi hakemus avusta maksettu 5 kylälle
Kylien palvelut	Tiedottaminen kunnan palveluista ja tapahtumista	tiedotusta kunnan www-sivuilla, Joka kotiin –jakeluilla ja Ristaos -lehdessä

Määrälliset tunnusluvut	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017
Lunastetut seutuliput /vuosi	54	52	52	37	8	0
Seutulipulla tehdyt matkat/vuosi	1 480	1 563	1 334	1 103	264	0
Tehtyjen matkojen keskipituus, km	42,75	42,26	42,95	43,26	43,83	0
Seutulipun nettomaksuosuus, €/as	2,67	3,19	2,83	2,55	0,32	0
Oma sisäinen joukkoliikenne, €/as	4,25	3,14	1,96	4,16	3,51	3,51
Oman. asiointiliik., kustannukset €	6 151	4 472	2 764	5 880	4 725	4 622
Osuus kuntien väliseen liikenteeseen (Waltti)					5 940	10 854

Seutulipputoiminta on päättynyt.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0		0	-136	136
Toimintamenot	-23 000		-23 000	-15 476	-7 524
<i>Toimintakate</i>	<i>-23 000</i>	<i>0</i>	<i>-23 000</i>	<i>-15 612</i>	<i>-7 388</i>
Tehtäväalueen kokonaiskustannus	-23 000		-23 000	-15 612	-7 388

SIVISTYSTOIMEN PALVELUALUE**Vastuuhenkilö: Sivistyspäällikkö****Toiminta-ajatus**

Sivistystoimi vastaa kunnan varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, kirjasto- ja kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimen järjestämisestä kunnassa. Sivistystoimi kantaa omalta osaltaan vastuuta myös kuntalaisten henkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista. Sivistystoimi suunnittelee ja toteuttaa palveluita yhteistyössä Kainuun kuntien kanssa. Tiivistä yhteistyötä tehdään kaikilla sivistystoimen osa-alueilla, jotta palveluita saadaan toteutettua mahdollisimman kustannustehokkaasti ja yhteistyössä kuntien kesken. Tavoitteena on mahdollistaa monipuoliset elinikäisen oppimisen edellytykset Ristijärvellä, luoda turvalliset peruspalvelut lapsiperheille sekä ylläpitää ja kehittää virkeää liikunta- ja kulttuurielämää kaikille kuntalaisille junioreista senioreihin.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	79 698		79 698	161 373	-81 675
Toimintamenot	-1 995 647		-1 995 647	-2 103 570	107 923
<i>Toimintakate</i>	<i>-1 915 949</i>		<i>-1 915 949</i>	<i>-1 942 197</i>	<i>26 248</i>
<i>Ulkoisen toimintakate</i>	<i>-1 584 089</i>	0	<i>-1 584 089</i>	<i>-1 543 909</i>	<i>-40 180</i>
Laskennalliset kustannukset poistot	-36		-36	-36	0
muut laskennalliset erät				-30 328	30 328
Palvelualueen kokonaiskustannus	-1 915 984		-1 915 984	-1 972 561	56 841

Varhaiskasvatuksen tehtäväalue**Vastuuhenkilö: varhaiskasvatusvastaava****Toiminta-ajatus**

Varhaiskasvatus muodostaa joustavan lasten päiväkotihoidon, perhepäivähoidon ja kotihoidon kokonaisuuden. Varhaiskasvatuksessa lapsilla on aikaa leikkiä, opetella ja harjoitella yhdessä uusia ikä- ja kehitystasoaan vastaavia taitoja. Kaikilla on oikeus avoimeen, rehelliseen ja toiset huomioonottavaan vuorovaikutukseen suvaitsevaisuuden ja luottamuksen ilmapiirissä. Tasa-arvoisuus, oikeudenmukaisuus ja lapsilähtöisyys ovat tärkeitä periaatteita. Lapsilla on mahdollisuus oppia ja kasvaa turvallisessa, välittävässä ja läsnäoloa korostavassa toimintaympäristössä. Varhaiskasvatus on kunnan lakisääteistä toimintaa.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittari	Toteuma
Varhaiskasvatuspalveluista tiedottaminen	Ristijärven kunnan internetsivuille uudistetut sivut varhaiskasvatukselle: asiakkaan tarvitseman tiedon saavutettavuuden parantaminen ja asiakkaiden tavoitettavuuden parantaminen Pedanet –sivuston käyttö varhaiskasvatuksen arjessa, päivähoitolomakkeet netistä	Päivähoitolomakkeet sekä kunnan nettisivuilla että pedanet-sivustolla.

VASU 2017	Opetushallituksen antama määräys 18.10.2016, jonka mukaan kunnilta edellytetään paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimista. Suunnitelma käytössä 1.8.2017	Uusi kuntavasu hyväksytty kunnanhallituksessa 10.7.2017. Suunnitelma otettu käyttöön 1.8.2017 alkaen varhaiskasvatuksessa.
Pedagogisten taitojen päivittäminen ja uuden toimintakulttuurin luominen	Henkilöstön yhteiset koulutus- ja suunnittelupäivät, henkilöstö osallistunut päiviin Henkilöstön täydennyskoulutukset, henkilöstö osallistunut koulutuksiin	Henkilöstö on osallistunut Kainuun yhteisiin koulutuksiin aktiivisesti sekä kulkenut ulkopaikkakunnilla koulutuksissa hankerahoituksen turvin. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä ollut keväällä 2017 arviointipäivä ja syksyllä 2017 suunnittelupäivä.
Varhaiskasvatusta järjestetään asiakaskeskeisesti ja joustavasti Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	Odotusaika hakemuksen jättämisestä *kasvatukselliset syyt 7 vrk *työllistyminen, opiskelu 14 vrk *muu syy 60 vrk Laadittu kaikille säännöllisesti päivähoidossa oleville lapsille	Varhaiskasvatuspaikat on järjestetty nopealla aikataululla perheistä lähtevän tarpeen mukaisesti. Varhaiskasvatussuunnitelmat lapsille/ laadittu osittain -> päiväkodin muutot syöneet resursseja. lapsen varhaiskasvatussuunnitelman uudistaminen käynnissä.
Uudet liikuntasuosituksot käyttöön	Tavoitteena hankerahoituksen haku vuodelle 2017: Luontoliikunta ja perhe Liikunnallisen elämäntavan osaksi päiväkodin ja perheiden arkea.	Liikuntahankerahoitus haettu ja saatu vuodeksi 2017, jonka turvin käynnistetty mm. Ilo kasvaa liikuen -valtakunnallisen ohjelman käyttö. Kainuun Liikunnan täsmäkoulutus ohjelman käynnistämisen tueksi.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	50 200		50 200	86 500	-36 300
Toimintamenot	-480 543		-480 543	-537 989	57 445
Toimintakate	-430 343	0	-430 343	-451 489	21 146
Ulkoiset toimintakate	-393 299		-393 299	-365 837	-27 462
Laskennalliset kustannukset muut laskennalliset erät				-9 020	9 020
Tehtäväalueen kokonaiskustannus	-430 343		-430 343	-460 509	30 166

Talousarvion ylittymiseen vaikuttivat sisäisten ravinto- ja tilakustannusten nousu. Lasten päiväkodin ateriapalvelukustannukset kasvoivat 12 991 euroa edellisestä vuodesta ja ylittivät talousarviomäärärahan 11 848 eurolla. Tilavuokrien toteuma oli 52 803 euroa. Vuokraan sisältyvät tiloissa tehdyt muutostyöt. Talousarviomäärärahaa vuokriin oli varattu 16 044 €. Talousarviota tehtäessä ei ollut tiedossa muutto Keskuskoulun tiloihin.

Lisäksi varhaiskasvatukselle hankittiin Pro Consona perusohjelmisto sekä PH Mukana mobiilikirjaus. Hankinnan kustannus koulutuksineen oli 12 967 €.

Määrälliset tunnusluvut	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017
Päiväkodin läsnäolopäivät	4 620	4 383	3729,5	3889
0 – 6 vuotiaista hoitopaikkaa tarvitsevien määrä (0-6 v./paikkaa tarvitsevat)	63/51 (81 %)	72/53 (74 %)	41	47
Päiväkodin läsnäolopäivän hinta, €*)	54,9	77,0	93,0	73,10
Päiväkodin kustannukset €/kk/0-6 v.	335,0	390,8	704,9	504,00
Kustannukset €/hoidossa ollut lapsi	4 971,0	6 370,0	8458,8	6048,20
Perhepäivähoidon läsnäolopäivät	602,0	671,0	462,0	580,00
Perhepäiväh. läsnäolopäivän hinta, €*)	72,9	66,9	101,3	72,76
Perhepäiväh. kustannukset €/hoidettava	10 972	11 215	11 702	8439,73
Kotihoidontuen kuntalisä	15 636	9 978	9 120	11 352

Toiminta vuonna 2017

Varhaiskasvatuspalveluja tarjotaan Ristijärvellä päiväkotikielillä Saukonsilmussa ja perhepäivähoidossa. Kunnallisia perhepäivähoitajia on yksi. Päiväkotikieli on toiminut jatkettuna aukiololla maanantaista sunnuntaihin, ja se on ollut avoinna asiakkaiden palvelutarpeiden mukaan klo 5.10 - 22.30 välillä, minkä lisäksi tehtiin muutama yövuoro. Vuorohoitoa tarvitsevia lapsia oli viime vuoden aikana 16.

Vuosi 2017 on vaatinut päiväkodin henkilöstöltä henkisiä ja fyysisiä resursseja. Vajaan vuoden sisällä oli kaksi tilavaihtoa sisäilmaongelmien vuoksi. Muutto tarkoitti kalusteiden, vaatteiden ja toiminnan toteuttamiseen tarkoitettujen välineistön täydellistä uusimista.

Toukokuun tilamuutosten lisäksi lastentarhanopettajien resursseja kohdistui uuden kuntavasun valmisteluun. Koska hoidossa olevien lasten määrä oli korkea, tarvittiin molempien opettajien työpanosta myös ryhmissä. Varhaiskasvatussuunnitelma saatiin valmiiksi ja kunnanhallitus hyväksyi sen kokouksessaan 10.7.2017. Kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2017 alkaen.

Iloa oman ammatillisen kehityksen eteenpäin viemiseen on viime vuonna tuonut Pirpana-hanke, jonka turvin koko henkilökunta on päässyt päivittämään omaa osaamistaan ja myös kokeilemaan koulutuksista saatuja uusia työmenetelmiä käytännössä. Henkilökunta on osallistunut myös koko Kainuun yhteisiin VASU2017 koulutuksiin, jotka jatkuivat pitkälle syksyyn.

Uusi varhaiskasvatuslaki edellyttää pedagogiseen johtamiseen paneutumista ja toiminnan kehittämistä sen kautta. Varhaiskasvatuslaki edellyttää myös erityistä kasvatusta, hoivaa ja opetusta tarvitseville lapsille varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluiden käyttämistä, mitä ei ole Ristijärvellä voitu järjestää, koska kunnassa ei ole omaa varhaiskasvatuksen erityisopettajaa eikä palvelua ole saatu hankittua ostopalveluna. Tältä osin lainvelvoite ei ole täytynyt.

Tammikuussa 2017 valmisteltiin nopealla aikataululla uuden Pro Consona ohjelmiston hankkimisen sekä Mobiilikirjauksiin tarvittavan PH Mukana ohjelmistojen hankinta. Yhteishankintaan osallistui viisi Kainuun kuntaa, ja ohjelman koulutuskustannukset saatiin jaettua osallistujakuntien kesken. Hankinta ei sisällynyt vuoden 2017 talousarvioon.

Opetustoimi / Perusopetuksen tehtäväalue

Vastuhenkilö: Rehtori / Sivistyspäällikkö

Toiminta-ajatus

Ristijärveltä juuret ja kantavat siivet lapsille ja nuorille tulevaisuuteen! Kunnan ainoana perusopetuskouluna tuotamme perusopetuksen palvelut mahdollisuuksien mukaan kaikille kunnan oppivelvollisuusikäisille. Järjestämme perusopetusta yhteistyössä Hyrynsalmen ja Suomussalmen kuntien kanssa. Yhteistyö kaikkien Kainuun kuntien kanssa mahdollistaa oppilaillemme psykososiaaliset peruspalvelut sekä oppimisen erityisen ja tehostetun tuen palvelut. Opetushenkilöstön täydennyskoulutus suunnitellaan yhteistyössä Kainuun kuntien kesken. Peruslähtökohtana on ihmisen kunnioitus ja kasvatusrakkaus. Meillä on teällä hyvä elleä – nyt ja tulevaisuudessa!

Toiminta vuonna 2017

Vuonna 2017 esi- ja perusopetus teki omista tiloistaan väistöliikkeen, jotta sisäilmaongelmista kärsivä kunnan päiväkotia pääsi terveisiin tiloihin odottamaan varhaiskasvatuksen tilaongelmien ratkaisua. Sopu antaa sijaa, mutta joistakin perusopetuksen tavoitteista on jouduttu toistaiseksi hieman tinkimään poikkeusolojen ajan. Esimerkiksi kerhotoimintaa ei voida toteuttaa siinä laajuudessa kuin aikaisemmin tilaontauden vuoksi, iltapäiväkerho ei voi käyttää jumppasalia toiminnassaan ja ruokailu kertakäyttöastioista vie koulun varoja ja aiheuttaa ylimääräistä levottomuutta ja tyytymättömyyttä oppilaisiin. Opetustoimen kuluja ovat kasvattaneet selkeästi määrälläisen henkilökunnan käytön kasvu kesken toimintavuoden, ruokailu kertakäyttöastioista (kulut kasvaneet vuodessa n. 77 000,00 € yli 103.500,00 €), kasvaneet työterveyden kulut sekä kohonneet koulukuljetuskustannukset.

Vuonna 2017 oppilashuollolliset palvelutarpeet kasvoivat huomattavasti aikaisempaan verrattuna. Yleensä oppilashuollon tarpeen kasvu heijastaa lähiyhteisön henkisen ja taloudellisen sekä fyysisen hyvinvoinnin muutoksia. Vuosi 2017 on lisännyt koulunkäynninohjaajien määrää ja tarve erityiseen ja tehostettuun tukeen on kasvanut entisestään. Myös yhteistyö mm. mielenterveys- ja päihdepalvelujen kanssa on lisääntynyt ja tällä hetkellä opetustoimi käyttää ko. palveluita huomattavasti enemmän kuin väkilukuun suhteutetun käyttömäärän tulisi olla. Asukasmäärältään pienessä kunnassa vähäisetkin muutokset voivat aiheuttaa huomattavaa kustannusten kasvua.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Tavoite	Mittari	Toteuma
Perusopetuksen järjestäminen kunnassa mahdollisimman laadukkaasti yhteistyössä naapurikuntien kanssa	Aineenopetuksessa pätevät opettajat, erityisopetuksessa pätevää henkilöstöä. -erityisopetus järjestetty omassa kunnassa Oppilashuollossa pätevät henkilöt ja riittävät resurssit - joustava ja lakisääteisesti järjestetty opetus	100 % pätevä opetushenkilöstö Koulukuraattoritoimintaa ei pystytty järjestämään lakisääteisesti syksyllä 2017, vaan seurakunnan diakoni tarjosi palveluaan kuratoorisesti. Lukuvuodelle 2018 - 2019 selvitetään yhteistyö Suomussalmen kunnan kanssa.
Uuden OPSin käytännön toteutukset	Uuden opetussuunnitelman toteuttaminen ja erityisesti tv-taitojen päivittäminen uuden opsin mukaiseksi ja mm. yritys-toimintaan perehdytään jo 5. -6. -luokilla. - opetusmenetelmien muutos - yrittäjyydestä yli 10 h:n opetuskokonaisuus 5-6 -luokilla	Yrityskylä toiminnalla toteutettu yrittäjyyskasvatuksen suuri aihekokonaisuus 5. -6. -luokilla. Yläkoulussa toteutettiin kaksi suurempaa laaja-alaista opintokokonaisuutta. Opetushenkilöstön taitotasoa on kohotettu ensimmäiseltä taitotasolta toiselle ja osalla jo kolmannelle tasolle.

Yläkoulun opetushenkilöstölle koulutusta erityisoppilaiden opettamiseen ja ohjaamiseen	Vähintään yhden veson mittaiset koulutukset yläkoulun opetushenkilöstölle aistivammaisten ja kehitysvammaisten nuorten koulutuksesta *tarpeisiin suhteutettu riittävä koulutus järjestetty 11 –vuotisen opetusvelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opettajille	Aineenopettajien erityisopetuksen koulutuksista toteutui suunnitellusti 4/5. Loppuosa koulutuksesta toteutui syksyllä 2017.
--	---	---

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	22 078		22 078	69 295	-47 217
Toimintamenot	-1 246 115		-1 246 115	-1 334 772	88 657
<i>Toimintakate</i>	-1 224 037	0	-1 224 037	-1 265 447	41 410
<i>Ulkoisen toimintakate</i>	-973 182		-973 182	-981 141	7 959
Laskennalliset kustannukset poistot	-36		-36	-36	0
muut laskennalliset erät				-15 886	15 886
Tehtäväalueen kokonaiskustannus	-1 224 073		-1 224 073	-1 281 399	57 327

Opetustoimen talousarvioylitys aiheutui vuonna 2017 henkilöstökulujen, palvelujen ostojen ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden aputarvikehankinnoista. Henkilöstöä tarvitaan normaalia enemmän oppilasmäärään suhteutettuna erityislasten tarpeiden vuoksi. Erityislapsista saatavat lakisääteiset avustukset eivät riitä edes yhdessä hankerahoituksen kanssa kattamaan kaikkia erityistarpeista syntyviä kuluja.

Opetustoimen hankerahoituksesta jouduttiin palauttamaan kerhotoiminnan kehittämiseen saatua valtionavustusta, koska päiväkodin muutettua väistötiloihin kerhotoiminnan toteuttaminen entisessä laajuudessaan ei ollut mahdollista. Sisäisten palvelujen ostojen ja tilavuokrien osuus ylityksestä on 33 451 euroa.

Määrälliset tunnusluvut	Toteutunut 2012	Toteutunut 2013	Toteutunut 2014	Toteutunut 2015	Toteutunut 2017
Opetushenkilöstö 1.8.	12	12	12	12	11
*yhteiset Hyrynsalmi/Ristijärvi	2	2	2	2	2
*etäopetus Suomussalmelta	1	2	1	2	1
Kouluavustajat, vakinaiset					
Kouluavustajat, määräaik.+oppisop.	1,5	1,5	1,5	2,5	2,5
Kerho-ohjaaja	1+1	1+1	1	1	2
	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Oppilasmäärä (painotettu)*					
- josta esioppilaat	106,2	98,5	100,5	100	101
- kuljetusoppilaat	7	8	13	11	11
	45	41	43	45	53

Opetushenkilöstö 1.8: Ristijärvi työnantaja

*)painotettu oppilasmäärä syksy 2016 ja kevät 2017 (7/12+5/12)

Talouden tunnusluvut	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP2017
Nettokustannukset, €/oppilas	13 167	12 799	12 593	12 074	12 590
Tuottavuus, tuntia / 1000 €	10,	12	12	12	12
Opetustunnin hinta*), €	99	103	104	104	110
Opetuskustannukset €/opp.	7 475	6 889	9 393	9 476	9 967
Kuljetuskustannukset / k-oppilas	3 174	3 062	2 434	2.487	2644
Koko sivistystoimen nettokustannukset (opetus- ja kulttuuritoimien luku 2017) €/asukas **	866	837	866	1 429	1 498

*) Käyttökustannukset netto / tuntia ilman esiopetusta.

Kainuun pienten kuntien kustannukset €/oppilas vuonna 2016 (lähde: Tilastokeskus)

	Opetus-, kuljetus- ja opetuksen tukitoimet
Hyrnsalmi	14 708,00
Puolanka	15 376,00
Ristijärvi	13 638,00
	Oppilasruokailu, €/ateria
Hyrnsalmi	3,41
Puolanka	4,49
Ristijärvi	4,09

Vuonna 2017 oppilasruokailun kustannukset kasvoivat johtuen ruokailun poikkeusjärjestelyistä.

Kirjaston ja kulttuurin tehtäväalue

Vastuhenkilö: kirjasto-kulttuurisihteeri

Kirjaston tarkoituksena on tuottaa sen käyttäjille yhdenvertaiset mahdollisuudet elämän eri tilanteista selviämiseen, itsensä kehittämiseen ja henkiseen virkistytymiseen sekä toimia kulttuurisena kohtaamispaikkana. Kulttuuritoimen tarkoituksena on kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen taiteen ja kulttuurin keinoin yhdessä Ristijärven kulttuuritapahtuma ry:n kanssa.

Toiminta vuonna 2017

Omatoimikirjastoja Kainuun kuntiin -hanke sai ns. viisikkokunnille (Hyrnsalmi, Paltamo, Puolanka, Suomussalmi ja Ristijärvi) Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kautta avustusta yhteensä 100 000 €. Hankkeen toteutus siirtyi kilpailutukseen liittyvistä syistä vuoden 2018 kevääseen. Seniorilukupiiri kokoontui kuukausittain ja koululaisille järjestettiin sekä luokka- että ryhmäkäyntejä kirjastoon. Kirjailijavieraita aikuisille olivat Risto Kormilainen ja Janne Nevala, lapsille ja nuorille Jyri Paretskoi. Kyläkaivolla Kainuun lausujien Itsenäisen Suomen satukuvia -esitystä sekä Reijo Vähälän runomatineaa Suomi vuosisatoin saatossa seurasi monilukuinen yleisö.

Vuoden aikana kirjastossa ja Kyläkaivolla toteutui yhteensä 14 näyttelyä. Katvelan taiteilija oli Anja Juntunen. Taidemuseo- ja teatterimatkan Ouluun järjestivät kulttuuritoimi, Kirkonkylän kyläyhdistys ja Eläkeliiton Ristijärven yhdistys. Em. yhdistysten kanssa tuotettiin myös Veikko Huovisen teksteihin pohjaava näytelmä Pyrylään. Kulttuuritoimi ja Vanhaintukisäätiö kustansivat Kajaanin aluetatterin vierailuesityksen Kotokunnaan ja Palvelukodin väelle. Vuoden Ämmien julkistamisessa oli mukana Ristijärven kulttuuritapahtuma ry. Novellikouku-peittoja juhluvuonna syntyneille ristijärveläisille vauvoille valmistui 45. Seurakunnan keskiviikkokerhon kokoontumisessa Kyläkaivolla keskusteltiin kirjasto- ja kulttuuritoimen tarjonnasta ikäihmisille. Vuoden päätteeksi palkittiin kaksi Vuoden Lainaajaa aktiivisesta kirjastonkäytöstä.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	2 300		2 300	2 494	-194
Toimintamenot	-157 845		-157 845	-131 239	-26 606
Toimintakate	-155 545	0	-155 545	-128 745	-26 800
Ulkoisen toimintakate	-123 278		-123 278	-96 398	-26 888
Laskennalliset kustannukset: muut erät				-3 522	3 522
Tehtäväalueen kokonais-kustannus	-155 545		-155 545	-132 267	-23 278

Kirjaston talousarviossa oli varattu 25 000 euroa omatoimikirjastohankkeeseen. Hankkeen toteutus siirtyi vuodelle 2018. Kulttuuritoimen osuus talousarvion toteumasta oli 2 526 €.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Mittari/Toteutuminen
Yhteisöllisyys	Tapahtumat eri ikäryhmille	teatteri- ja taidemuseomatka Ouluun, kirjailijavierailu nuorille ja aikuisille, lukupiirit lapsille ja aikuisille, teatteriesitys Kotokunnaan ja Palvelukodin väelle, teatteriesitys aikuisille, itsenäisyyden aikaan liittyvä runomatinea ja satukuvia lausuttuna, 14+1 näyttelyä
Käyttäjälähtöisyys	Käyttäjäpalautteen kerääminen	Ei kirjallista kyselyä. Sanallista jatkuvasti ja vuorovaikutteisesti.
Kirjaston palvelukyky	Aineiston uudistaminen >400 kirjaa/1000 as >50 lehteä/1000 as >50 muuta aineistoa /1000 as	517 43 62
Kirjaston käyttöaste	> 46 % asukkaista	38 %
Lainojen määrä	> 15 lainaa / asukas	13,8/ asukas
Toiminnan taloudellisuus	Kustannukset €/as < 80 €	98,7

Määrälliset tunnusluvut	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	Kainuu 2016
Lainojen määrä / as	11,8	13,7	14,2	13,8	16,8
Kirjastokäynnit / as	8,7	9,5	8,7	7,8	8,1
Käyttömenot, netto €/as	83,6	96,1	100,5	98,7	63,8

Kainuu 2016: lähde Pohjois-Suomen AVI.

Hyvinvointipalvelut

Vastuuhenkilö: sivistyspäällikkö ja vapaa-aikaohjaaja

Toiminta-ajatus

Hyvinvointipalvelujen tarkoituksena on tuottaa ristijärveläisille kansalaisopiston ja musiikkiopiston palvelut sekä laadukkaita liikunta- ja nuorisopalveluja.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	5 120		5 120	3 085	2 035
Toimintamenot	-111 143		-111 143	-99 836	-11 308
<i>Toimintakate</i>	<i>-106 023</i>		<i>-106 023</i>	<i>-96 750</i>	<i>-9 273</i>
<i>Ulkoisen toimintakate</i>	<i>-94 330</i>	0	<i>-94 330</i>	<i>-84 911</i>	<i>-9 419</i>
Laskennalliset kustannukset muut laskennalliset erät				-1 899	1 899
Tehtävääalueen kokonaiskustannus	-106 023		-106 023	-98 649	-7 374

Toiminta vuonna 2017

Kansalaisopisto ja musiikkiopisto

Musiikkiopisto

Musiikkiopistossa on opiskellut kertomusvuonna yhteensä 10 oppilasta solistisia aineita, sekä syys- että kevätlukukaudella viisi oppilasta. Opetusaineina on ollut piano, klassinen laulu, klarinetti, sello ja kuoro. Kuoroon osallistui kolme oppilasta. Kuoron tunteja ei ole laskettu toimipaikan tuntikiintiöön. Ristijärven toimipaikassa toteutui 128,94 oppituntia. Vähäisen oppilasmäärän vuoksi Ristijärvellä ei järjestetty konsertteja.

Kansalaisopisto

Kansalaisopistossa annettiin vuonna 2017 yhteensä 1 278,8 opetustuntia. Ristijärveläisten kestopuosikkeja ovat musiikki, kuvataide sekä liikunta ja urheilu. Liikunnan tuntimäärä käsittää myös kaikki allasryhmät. Kun Paltamon allasryhmistä vähennetään Paltamon laskennallinen osuus, jää Ristijärven todelliseksi liikuntatuntimääräksi 272 ja kokonaistuntimääräksi 1 278,8. Suunniteltu tuntimäärä Ristijärvellä oli 1400,3.

Kansalaisopiston kurssitoiminta on tärkeää ristijärveläisten hyvinvoinnille ja paikkakunnalla viihtymiselle. Kurssitoimintaan vaikuttamisen aika on alkutalvesta ja kevästä. Kuntalaisten tulisi aktivoitua oma-aloitteisesti vaikuttamaan kurssitarjontaan sen monipuolistamiseksi.

Kylillä järjestettiin kansalaisopiston opetusta seuraavasti: Hiisijärven kylätalolla 16 tunnin kurssi, johon osallistui neljä miestä ja 13 naista. Uvan kylätalolla järjestettiin kaksi kurssia, joihin osallistui 15 naista. Tunteja oli 150.

Kirkonkylällä kursseja on järjestetty keskuskoululla, Virtaalassa, Pyrylässä, käsityökeskus Uutelessa, toimintakeskus Unikossa ja Aholantie 30:n kerhohuoneessa. Yhteensä kurssille osallistui 154 miestä ja 526 naista, yhteensä 680 oppilasta opiskeli kansalaisopiston Ristijärven kurssipisteissä.

Kansalaisopistossa toteutuneet kurssit:

Pääasiallinen sisältö	Ristijärvellä toteutuneet tunnit
Teatteri ja tanssi	100,0
Musiikki	260,8
Kuvataide	209,0
Politiikka ja politiikkatieteet	2,0
Tietotekniikan hyväksikäyttö	24,0
Maatila- ja metsätalous	12,0
Terveys ja hammashuolto	16,0
Liikunta ja urheilu	318,5
- Paltamon allastunnit vähennettynä	-46,5
Tunnit yhteensä	1 352,3
- joista kokonaan Ristijärven osuus	1 278,8

Vapaa-aikatoimi

Vuonna 2017 vapaa-aikatoimi on järjestänyt ohjattua liikuntaa senioreille sekä taukoliikuntaa kunnan työntekijöille. Lisäksi vapaa-aikatoimi on yhteistyössä yhdistysten kanssa järjestänyt liikuntakerhoja, leiritoimintaa, nuorisotalon toimintaa ja discoja. Sotkamon kunnan nuorisotoimen kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä.

Vapaa-aikatoimi on ollut käynnistämässä kunnan nuorisovaltuuston toimintaa ja ollut mukana maakunnallisen nuorisovaltuuston toiminnassa sekä tukenut ristijärveläisiä nuoria MaNussa. Vapaa-aikatoimi on järjestänyt yhteistyössä Kainuun Liikunnan kanssa kuntalaisille maksuttomia terveystarkastuksia ja jakanut tietoa hyvinvoinnin ja terveyden merkityksestä.

Valtuuston asettamat tavoitteet

Määrälliset tunnusluvut	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017
Saukkovaaran laturetki, osallistujat	53	Ei järjestetty	75	110	108
Saukon Selkä –vaellus, osallistujat	105	155	70	250	100
Nuokkarin kävijämäärä / ilta	13	15	16	15	10

TEKNISTEN PALVELUJEN PALVELUALUE**Vastuuhenkilö: Tekninen päällikkö****Toiminta-ajatus**

Teknisen toimen tehtävänä on huolehtia rakennetun ympäristön toimivuudesta, turvallisuudesta ja yhdyskuntarakenteen kehittämisestä niin, että asuin- ja elinympäristö muodostavat esteettisen, turvallisen, terveellisen ja viihtyisän kokonaisuuden.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Tavoite	Mittari	Toteuma
Energiankulutuksen optimointi	Edellisen vuoden kulutus, kulutus vähentynyt	osittain toteutunut katuvalaistuksen osalta
Henkilöstön koulutus	Aikaisemmat vuodet, lisäys koulutuspäivien määrään	eivät ole lisääntyneet
Sähköisten palveluiden käyttöönotto	Tarkoituksenmukaisia palveluita käytössä, kpl	ei uusia palveluita

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	1 211 151		1 211 151	1 360 446	-149 295
Toimintamenot	-1 586 144		-1 586 144	-1 463 827	-122 317
<i>Toimintakate</i>	<i>-374 993</i>	<i>0</i>	<i>-374 993</i>	<i>-103 381</i>	<i>-271 602</i>
<i>Ulkoisen toimintakate</i>	<i>-714 666</i>		<i>-714 666</i>	<i>-436 032</i>	<i>-278 634</i>
Laskennalliset kustannukset poistot	-467 667		-467 667	-487 221	19 554
poistoeron vähennys	2 511		2 511	2 511	0
muut laskennalliset erät				-15 943	15 943
Palvelualueen kokonaiskustannus	-842 660		-842 660	-604 034	-238 626

Hallinto, Rakentaminen ja ympäristö**Vastuuhenkilö: tekninen päällikkö**

Rakennus- ja ympäristötoimen toiminta-ajatuksena on ohjata rakentamista lakien ja muiden säädösten mukaisesti huomioiden Ristijärven kunnan maaseutumaiset ominaispiirteet. Tavoitteena on ohjata uudis- ja korjausrakentamista valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti energiatehokkaita ratkaisuja noudattaen.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Luvattomat rakennukset	Määrä vähentynyt, seurannan tehostaminen	vain muutama lupa haettu, osittain toteutunut
Energiatehokkaiden rakentamistarkeiden edistäminen	Energiankulutuksen vähentäminen	toimintatapana jatkuva ohjaus resurssien puitteissa
Myönnettyjen rakennuslupien läpikäynti	2 – 5 kpl /vko myönnettyistä luvista toteuma-asteen seuranta	ei ole toteutunut ollenkaan

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	12 600		12 600	32 299	-19 698
Toimintamenot	-109 466		-109 466	-97 470	-11 996
<i>Toimintakate</i>	<i>-96 866</i>		<i>-96 866</i>	<i>-65 171</i>	<i>-31 695</i>
<i>Ulkoisen toimintakate</i>	<i>-96 866</i>	0	<i>-96 866</i>	<i>-62 359</i>	<i>-34 507</i>
Laskennalliset kustannukset muut laskennalliset erät				-2 464	2 464
Tehtäväalueen kokonaiskustannus	-96 866		-96 866	-67 635	-29 231

Rakennusvalvonta ja muut luvat

Maankäytön ja rakennuslain mukaisten sekä muiden kiinteistö-, maa-aines- tai ympäristöalaa koskevien lupien myöntäminen ja lupaehtojen toteutumisen valvonta, sekä muu toimialaan liittyvä valvonta ja neuvonta.

Luvat	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Myönnetyt luvat yhteensä, joista	44	59	48	45	37	52
*asuinrakennukset	2	2	2	1	0	1
*asuinrakennuksen laajennus tai muutos	1	2	0	2	4	2
* rivitalot ja paritalot	0	2	0	0	0	0
* muut rakentamisen luvat poikkeamisluvat	17	37	19	42	18	33 5
Maa-aineslupien valvonta suoritetut valvontakäynnit						0

Tonttikauppa

Vuoden 2017 aikana ei myyty yhtään kunnan omistamaa rakennuspaikkaa. Kuntaan tulleet kyselyt eivät ole johtaneet kauppoihin.

Ympäristöhallinto

Ympäristöhallinnon toimiala sisältää ympäristönsuojelulain sekä ympäristöterveydenhuollon edellyttämän työvoiman, palvelun ja valvonnan järjestäminen, lausuntojen antaminen sekä viranomaistehtäviä. Ympäristöhallinnon tehtävät on hoidettu omana työnä.

Tiet ja kiinteistöt

Vastuuhenkilö: Tekninen päällikkö

Toiminta-ajatus

Ristijärven kunnan hallinnassa olevien katujen, teiden ja muiden alueiden kunnossapitäminen kustannustehokkaasti niin, että ne ovat turvallisia käyttää sekä kunnan omistamien ja hallinnoimien kiinteistöjen suunnitelmallinen ylläpito taloudelliset resurssit huomioiden. Tavoitteena on oikea-aikainen kunnossapito, jossa pyritään energiataloudellisiin ratkaisuihin. Liikuntapaikkojen ja puistojen sekä yleisten alueiden kunnossapito suoritetaan niin, että paikat ovat esteettisiä, viihtyisiä ja turvallisia käyttää.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	1 197 801		1 197 801	1 327 944	-130 143
Toimintamenot	-1 359 183		-1 359 183	-1 258 038	-101 145
<i>Toimintakate</i>	<i>-161 382</i>	0	<i>-161 382</i>	<i>69 906</i>	<i>-231 288</i>
<i>Ulkoisen toimintakate</i>	<i>-483 133</i>		<i>-483 133</i>	<i>-281 690</i>	<i>-201 443</i>
Laskennalliset kustannukset					
poistot	-416 700		-416 700	-436 254	19 554
poistoeron vähennys	2 511		2 511	2 511	0
muut laskennalliset erät				-13 479	13 479
Tehtäväalueen kokonais-kustannus	-575 571		-575 571	-377 318	-198 254

Toimintakate (69 906 €)

Tulosyksikkö	Toteutuma	Poikkeama ta:oon
Hallinto*)	-90 991	-3 193
Tiet, kadut ja alueet	-117 836	-50 758
Kiinteistöt	116 811	-117 665
Metsien hoito (nettotulo)	80 240	2 762
Kaukolämpö	80 090	-60 490
Vesihuolto	1 592	-1 942

Yksityisteiden hoito

Kunta avustaa tiekunnalle / vakitukselle asukkaalle tien kunnossapidosta aiheutuvista kustannuksista kunnanhallituksen määrittämän % -osuuden. Avustusta maksetaan yksityisteiden kunnossapitokustannuksiin. Avustusten maksuperusteet ovat vuodelta 2014.

Tavoite	Mittari	Toteuma
Kunnan hallinnoimien teiden kustannustehokas ja tasokas hoito	Reklamaatioiden määrä teiden kunnosta aiheutuneiden vahinkojen määrä	toteutunut hyvin ja kustannustehokkaasti, reklamaatioiden määrä vähäinen, yksi liukastumisvahinko
Suunnitelmallinen kiinteistöjen hoito	Oikea-aikaiset kunnossapitotoimet, ennakoitavien vahinkojen vähäinen määrä	välttämättömiä toimenpiteitä edellyttävät kohteet toteutettu lähinnä sisäilmaongelmien vuoksi
Kaukolämpöverkoston hyötysuhteen parantaminen ja ylläpito	Hyötysuhde yli 85 %	hyötysuhde 83,6 %, ei verkostokorjauksia

Yksityisteiden tieavustukset ja hoitokustannukset

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Avustukset	59 715	40 318	76 975	24 001	59 875	60 186	32 398	37 201
Hoitokustannukset	6 850	3 732	3 557	8 488	11 818	11 986	6 191	12 874

Taulukossa esitetystä avustusmäärästä maksettiin kotitalouksille 25 190 euroa. Katujen hoitokustannukset olivat 39 290 euroa.

Kiinteistönhoito

Kiinteistönhoito käsittää kunnan omistamien tai hallinnassa olevien kiinteistöjen ja osakehuoneistojen hoitamisen ja ylläpidon, sekä kunnossapidon vuosisuunnitelmien ja pitkän aikavälin kunnostus- ja peruskorjaussuunnitelmien laatimisen (kuntoarviot, PTS).

Lisäksi kiinteistönhoitoon kuuluu kiinteistöhoitosopimusten tekeminen ja niihin liittyvien sitoumusten toteuttaminen, kiinteistönomistajalle kuuluvan vaaran vastuun hoitaminen sekä kiinteistöjen käyttäjien opastaminen.

Sisäilmaongelmien tutkiminen ja siitä johtuva tilaratkaisujen järjestäminen ovat aiheuttaneet kuluineen toimintavuoden aikana merkittäviä kustannuksia ja resurssitarpeita.

Metsien hoito

Vuoden 2017 talousarvion 100 000 euron metsänmyynnistä toteutui toimintavuoden aikana 88,3 % eli 88 322 euroa. Metsien hoidon kulut olivat 8 084 euroa. Kuluihin sisältyvä kunnan tieosuusmaksut.

Lämmönjakelu

Lämmönjakelun myyntitulot olivat 384 214 euroa ja toimintakulut 304 123 euroa.

Lämmön myynti omille kiinteistöille oli 184 149 euroa eli 47,9 % tuloista.

Vapo Oy:n toteuttama kaukolämpölaitoksen rakennushanke valmistui kesällä 2017. Vapo Oy:n toiminta lämmöntuottajana alkoi 1.8.2017.

Lämmönjakelun tuotto 2011 – 2017

Vuosi	Tuotto yhteensä €	josta omat kiinteistöt, %
2011	309 972	54,3
2012	308 037	52,0
2013	296 037	56,2
2014	288 076	53,7
2015	325 004	48,9
2016	391 514	48,9
2017	384 214	47,9

Vesi- ja viemärihuolto

Kunnan hoidossa olevat vedenottamot sijaitsevat Hietaniemen alueella (Kemilä) sekä Putkosjärven asuinalueella. Hietaniemen alueella on ollut vedenlaadussa mangaani-ongelmaa. Sitä on pyritty poistamaan lisäämällä toinen suodatinyksikkö ja samalla on lisätty seurantaa ja näytteenottoa.

Määrälliset tunnusluvut	2013	2014	2015	2016	2017
Kaukolämmössä	34	34	34	34	34
Tuotettu lämpö, MWh	5067	5070	5070	5205	5299

Tehtäväalue **Urheilualueet ja liikuntapaikat**
Vastuhenkilö **Tekninen päällikkö**

Tehtäväalue sisältää maastoliikuntapaikat, yleiset virkistysalueet ja Osuuskunta Seniorisillalle vuokratun liikuntatalo Virtaalan kiinteistökulut.

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Monipuoliset liikuntapaikat	Alueiden toimivuus, positiivinen käyttäjäpalautte	liikuntapaikkojen kunnossapito toteutettu resurssien puitteissa

Hiihtolajien kunnossapidon osalta kunnanhallitus on linjannut talvikaudelle 2017 – 2018 kunnossapidon tason.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	750		750	203	547
Toimintamenot	-117 495		-117 495	-108 319	-9 176
<i>Toimintakate</i>	<i>-116 745</i>	0	<i>-116 745</i>	<i>-108 116</i>	<i>-8 629</i>
<i>Ulkoisen toimintakate</i>	<i>-101 745</i>		<i>-101 745</i>	<i>-91 983</i>	<i>-9 762</i>
Laskennalliset kustannukset poistot	-50 967		-50 967	-50 967	0
muut laskennalliset erät					
Tehtäväalueen kokonaiskustannus	-167 712		-167 712	-159 083	-10 004

Tehtäväalue: **Asuminen**
Vastuhenkilö **Kehittämispäällikkö**

Toiminta:

Toiminnan tarkoituksena on Ristijärven kunnan asuntotoimeen liittyvien palvelujen tuottaminen sekä asumisviihtyvyyden ja muiden asumisedellytysten parantaminen sekä Ristijärven Vuokratalot Oy:n ja kunnan asuntotoimen toiminnan yhteensovittaminen.

Kunnan omistama Ristijärven Vuokratalot Oy hallinnoi 57 asuinhuoneistoa. Kunnan suoraan omistamien asuinhuoneistojen määrä on neljä.

Asukasvalinnoista päättää kehittämispäällikkö apunaan asukastoimikunta. Vuokra-asuntojen keskimääräisistä enimmäisvuokrista päättää Ristijärven kunnanhallitus.

Yrityskiinteistöjen vuokraamisesta päättää kunnanhallitus siltä osin kuin tehtävää ei ole siirretty vi-
 ranhaltijalle. Määräaikaisesta vuokrauksesta päättää kunnanjohtaja.

Ristijärven kunnalla ei juuri ole tarjota tällä hetkellä yrityksille toimitiloja. Varsinkin pienten hallitilojen kyselyjä on ollut, mutta sopivia tiloja ei ole.

Myöskin pienimuotoiselle myyntitiloille on jonkin verran kysyntää, mutta kysyntä kohdistuu pääsääntöisesti viitostien varteen ohikulkevan liikenteen vuoksi.

PALVELUALUE: MAASEUTUHALLINTO**Vastuhenkilö: lomituspäällikkö****Toiminta-ajatus**

Maaseututoimi vastaa maaseutuelinkeinojen hallintotehtävistä ja maaseutuelinkeinojen kehittämisestä sekä maatalousyrittäjien ja turkistarhaajien lomituspalveluista. Maaseutuelinkeinoviranomaiselle säädettyjen tehtävien hoitamisesta on ollut vuoden 2012 alusta lukien yhteistoimintasopimus Puolangan kunnan kanssa.

Ristijärven kunta vastaa maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä Melan kanssa tehdyn toimeksiantosopimuksen mukaisesti paikallisyksikön alueella, johon kuluvat Ristijärven lisäksi Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka ja Suomussalmi.

Lomituspalvelujen tarkoituksena on turvata maatalousyrittäjien toiminta yrittäjien vuosilomien ja sijaisapujen aikana. Lisäksi järjestetään tuettua maksullista lomittaja-apua mahdollisuuksien mukaan.

Ristijärven paikallisyksikkö hoitaa turkistuottajien lomitukset koko Kainuun alueella lukuun ottamatta entistä Vuolijoen aluetta.

Toiminta vuonna 2017

Maaseutuhallinnossa työskenteli vuoden aikana kolme vakituista henkilöä: lomituspäällikkö ja kaksi vakituista johtavaa lomittajaa sekä lisäksi määräaikainen johtava lomittaja poissaolojen ja työhuippujen aikana.

Lomitushallinto on keskitetty Ristijärvelle. Paltamossa ja Puolangalla on puolikas toimistopäivä neljän viikon välein ja Suomussalmella joka toinen viikko. Maaseutuviranomaisen tehtävien hoito on hankittu ostopalvelusopimuksella 1.1.2012 alkaen Puolangan kunnalta. Tehtävää hoitava maaseutusihteeri työskentelee Ristijärvellä kaksi päivää viikossa.

Maaseutuhallinto toteutui talousarvioon varatun määrärahan puitteissa. Maaseutuelinkeinojen kehittäminen hoituu pääasiassa projektien kautta.

Lomitushallinnon hoitamiseen valtionkorvaus oli 186 946,68 euroa. Maatalouslomitustoiminnan toimintakulut olivat 2 233 894,55 euroa ja turkistuottajien lomituskulut 13 780,67 euroa. Valtionkorvaus kattaa maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelulain mukaisesti toteutetuista palveluista aiheutuvat nettokustannukset.

Lomitettujen päivien määrä hieman nousi edellisestä vuodesta 86 pv. Yrittäjien vähenemistä johtuen vuosilomapäivien lomitusta väheni, mutta sijaisapupäivien käyttö lisääntyi 17 %.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	2 691 199		2 691 199	2 441 603	-249 596
Toimintamenot	-2 310 785		-2 310 785	-2 456 863	146 078
Toimintakate	-38 431	0	-38 431	-15 260	-23 171
<i>Ulkoisen toimintakate</i>	<i>-32 100</i>		<i>-32 100</i>	<i>-9 167</i>	<i>-22 933</i>
Laskennalliset kustannukset					
muut laskennalliset erät	0		0	-5 246	5 246
Palvelualueen kokonaiskustannus	-38 431		-38 431	-20 506	-17 925

Ylitys +, alitus -

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteutuminen
Tiedottamisen ja koulutuksen järjestäminen maaseutuyrittäjille yhteistyössä yhteistyötahojen kanssa	Vähintään yksi / vuosi omassa kunnassa	Toteutui.
Järjestetään lomituspalvelut lainmukaisina kattavasti ja tasapuolisesti ammattitaitoisien henkilöstön avulla	* keskimäärin enintään 0,5 pv alle laissa mainitun rajan, vähintään 25,5 pv/yrittäjä * vähintään 90 % sijaisapupyynnöistä toteutettu * tuetun maksullisen lomittaja-avun keskimääräinen käyttö ylittää edellisen vuoden tason (pv/yrittäjä)	*Ei toteutunut (-0,22) *Toteutui. * Toteutui (0,12 pv)
Asiakkaat tyytyväisiä saamiinsa lomituspalveluihin	Asiakastyytyväisyyskyselyssä * lomittajien ammattitaidosta saatu arvosana vähintään 4 * lomitushallinnon palveluista yleisarvosana vähintään 4	*Toteutui 4,25 *Toteutui 4,18
Henkilöstön työhyvinvoinnin ja työssäjaksamisen parantaminen	Sairauspoissaolo -% alle vuoden 2016 tason	*Ei toteutunut
Lomituspalvelut järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti	* lomitusaika/ky poikkeaa enintään 10 % valtakunnallisesta keskiarvosta * lomituspäivän nettohinta ilman matkakustannuksia poikkeaa enintään 10 % valtakunnallisesta keskiarvosta	*Ei vertailuaineistoa saatavissa vielä

Määrälliset tunnusluvut	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TA 2016	TP 2016	TP 2017
Toteutuneet lomituspäivät	13 758	14 000	13 291	13 300	11 224	11 311
Nettokustannukset €/pv	163,33	164,64	157,28	166,75	170,04	169,12
Lomituspalvelujen käyttäjiä	249	262	240	250	219	198

Henkilöstö	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017
Vakinaiset viranhaltijat 31.12.	1	1	1	1	1	1
Määräaikaiset viranhaltijat 31.12.	-	-	-	-	-	-
Vakinaiset työsuhteiset 31.12.	45	44	44	44	44	44
Määräaikaiset työsuhteiset (vuoden aikana)	72	57	61	56	48	47
Tilapäiset (vuoden aikana)	68	71	55	56	54	55
Yhteensä	186	173	161	157	147	147

PALVELULAUTAKUNTA/Tapahtumatoimikunta

Palvelulautakuntaan kuuluu viisi jäsentä. Lautakunta toimi valtuustokauden 2013 – 2017 loppuun saakka. Lautakunta lakkautettiin uuden hallintosäännön hyväksymisen yhteydessä. Lautakunnan toimintaa jatkaa osittain kunnanhallituksen nimittämä tapahtumatoimikunta.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0		0	74	-74
Toimintamenot	-8 280		-8 280	-4 707	-3 573
<i>Toimintakate</i>	-8 280	0	-8 280	-4 633	-3 647
Kokonaiskustannus	-8 280		-8 280	-4 633	-3 647

Lautakuntakunta ei kokoontunut vuoden 2017 aikana. Lautakunnalle vuoden 2017 talousarviossa osoitetut määrärahat käytettiin juhluvuoden tapahtumien kustannuksiin ja tapahtumatoimikunnan toimintaan.

Tapahtumatoimikunnan jäsenet:

Anu Kemppainen, Annamari Komulainen, Kaisa Kurkinen, Olavi Oikarinen ja Jouko Sievänen. Puheenjohtajana toimii Olavi Oikarinen ja sihteerinä Lea Lukkari.

Toimikunta kokoontui kolme kertaa. Käsiteltäviä asioita olivat mm. Ristijärven kunnan 150-vuotisjuhlan järjestäminen, vuoden 2017 kuntalaisen valitseminen ja Itsenäisyyspäivän juhlan järjestelyt.

RAKENTAMISLAUTAKUNTA / LUPA- JA VALVONTALAUTAKUNTA

Rakentamislautakuntaan kuului viisi jäsentä. Lautakunnan toimialana oli rakentamisen viranomaispalvelut, luvat, valvonta, neuvonta, rakennuttaminen kunnanhallituksen määrittämässä puitteissa ja urakointi sekä rakennustöiden teettäminen ja johtaminen.

Rakentamislautakunta lakkautettiin valtuustokauden 2013 – 2017 päättyessä. Tilalle perustettiin lupa- ja valvontalautakunta, jonka toimialaan ei enää kuulu rakentaminen.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	0		0	0	0
Toimintamenot	-3 330	0	-3 330	-2 071	-1 259
<i>Toimintakate</i>	-3 330		-3 330	-2 071	-1 259
Kokonaiskustannus	-3 330		-3 330	-2 071	-1 259

Määrärahaa kokoustoiminnan kulut ja lautakunnan koulutuskulut.

Rakentamislautakunta valmisteli kaksi poikkeamislupahakemusta kunnanhallituksen päätettäväksi ja myönsi ympäristö- ja rakennusluvan lypsykarjapihatolle.

Lupa- ja valvontalautakunta päätti toimivaltansa siirrosta viranhaltijalle ja antoi lausunnon Raatosuon turvetuotantoalueen olennaisesta muuttamisesta. Lupa- ja valvontalautakunta toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena.

2.2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Sisältää sisäiset tuotot ja kulut, ei vyörytyseriä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
<i>Toimintatulot</i>	4 400 168	0	4 400 168	4 449 131	-48 963
Myyntituotot	3 141 687		3 141 687	3 118 480	23 207
Maksutuotot	400 080		400 080	412 068	-11 988
Tuet ja avustukset	54 900		54 900	99 611	-44 711
Vuokratuotot	712 201		712 201	780 802	-68 601
Muut toimintatulot	91 300		91 300	38 170	53 130
<i>Toimintamenot</i>	-15 566 186	0	-15 566 186	-14 940 442	-625 744
Henkilöstömenot	-4 658 826		-4 658 826	-4 344 083	-314 743
Palvelujen ostot	-9 469 939		-9 469 939	-9 169 426	-300 513
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-674 265		-674 265	-715 981	41 715
Avustukset muille	-311 160		-311 160	-265 469	-45 690
Vuokrat	-383 261		-383 261	-393 712	10 451
Muut toimintamenot	-68 735		-68 735	-51 771	-16 964
Toimintakate	-11 166 018	0	-11 166 018	-10 491 311	-674 707
Verotulot	4 914 000		4 914 000	5 081 184	-167 185
Valtionosuudet	6 046 620		6 046 620	6 081 094	-34 474
Rahoitustulot ja -kulut:	-30 250		-30 250	-207 329	177 080
Korkotulot muilta	11 600		11 600	9 668	1 932
Muut rahoitustulot muilta	4 000		4 000	6 833	-2 833
Korkomenot	-45 000		-45 000	-34 251	-10 748
Muut rahoituskulut	-850		-850	-189 579	188 729
Vuosikate	-235 648	0	-235 648	463 638	-699 286
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman muk. poistot	-467 956	0	-467 956	-490 714	-5 853
Arvonlalentumiset				-101 587	101 587
Tilikauden tulos	-703 604	0	-703 604	-128 663	-1 149 282
Poistoeron lisäys (-) tai väh.(+)	77 379		77 379	79 890	-2 511
Varausten lisäys (-)tai väh.(+)					
Tilik. ylijäämä (alijäämä)	-626 225	0	-626 225	-48 773	-577 452

Vuosi	Tulovero-%	Ansiotulo 1 000 €	Verot. ansiot. väh. jälkeen 1 000 €	Efektii- vi- nen vero-%	Muutos, % verot. ansiotulo	Kunnallis- vero 1 000 €
2011	19,75	24 805	16 554	12,23	+ 6,38	3 035
2012	19,75	26 042	17 288	12,14	+ 4,44	3 161
2013	21,00	26 593	17 865	13,22	+ 3,34	3 513
2014	21,00	27 222	18 397	13,54	+ 4,63	3 693
2015	21,50	26 965	18 382	13,79	+ 0,56	3 718
2016	21,50	26 704	18 431	13,73	- 4,06	3 627
2017	21,50	26 830	18 500	13,48	0,50	3 616

Lähde verotulot: Verohallinto, vuosi 2017 arvio 6.2.2018

Efektiivinen veroaste (Lähde: Kuntaliitto)

Kiinteistöveroprosentit 2017

Vakituinen asuinrakennus	0,55
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,15
Voimalaitosrakennus	3,10
Yleishyödyllisessä käytössä oleva rakennus	0,00
Yleinen kiinteistövero	1,10

Kiinteistöveron laskennallinen tuotto Lähde: verohallinto

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Vakituinen asuinrakennus	121 500	134 689	147 876	147 041	144 923	145 993
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	66 966	78 899	90 566	91 370	123 159	123 643
Voimalaitosrakennus	406 972	406 611	430 386	428 193	455 236	448 193
Yleishyödyllisessä käytössä oleva rakennus	0	0	0	0	0	0
Rakentamaton rakennuspaikka	364	351	407	497	497	497
Yleinen kiinteistövero	66 642	64 898	86 832	109 965	96 979	96 348
Maa- ja metsätalous					16 820	16 152
Yhteensä	662 445	685 098	756 066	777 065	837 614	830 826
Maksuunpantu vero	658 169	684 381	755 754	775 697	719 303	703 058
Toteutunut verotuotto	649 264	689 721	770 839	770 679	810 000	825 651

Yhteenlaskettu laskennallinen kiinteistövero väheni 0,8 % ja 6 788 euroa edellisestä vuodesta. Toteutunut verotuotto kasvoi 1,9 % ja 15 651 euroa.

Valtionosuudet

	Alkuperäinen TA	TA-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	5 285 890	0	5 285 890	5 273 157	12 727
Verotulotasaus	1 081 730		1 081 730	1 081 733	-3
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-321 000		-321 000	-273 796	-47 204
Yhteensä	6 046 620		6 046 620	6 081 094	-34 474

Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset kirjataan toimintatuloihin ja –menoihin, joten ne eivät sisälly edellä esitettyyn kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen.

2.1.4 Investointiosan toteutuminen 2017

	TA 2017	TA muutokset	TA muutosten jälkeen 2017	Toteuma 2017	TA - TOT 2017	Lisätiedot
110000 MAA-JA VESIALUEET	50 000	0	50 000	0,00	50 000,00	
Maa- ja vesialueet, hankinta	0		-50 000	0,00	-50 000,00	
Maa- ja vesialueiden myynti	50 000		100 000	0,00	100 000,00	
111500 HALLINTO- JA LAITOSRAKENNUKSET	-284 500	0	-284 500	-211 177,31	-73 322,69	
Terveysasema	-100 000		-100 000	-20 782,46	-79 217,54	
Pirtin alueen rakennukset, leirimökki	-20 000		-20 000	-52 924,53	32 924,53	
Hoitokoti, kosteusvauriot	-20 000		-20 000	-13 440,18	-6 559,82	
Päiväkoti Saukonsilmi	-40 000		-40 000	-34 288,98	-5 711,02	
Saukkovaaran, kuulttamorakennus	-64 500		-64 500	-80 475,63	15 975,63	
* rahoitusosuus				58 296,06		
* kulut	-65 000		-64 500	-138 771,69		
Ruoanvalmistuskeittiö, alv-palautus	0		0	5 714,58	-5 714,58	
Katvelan alueen saneeraus ja lisärakent.	-40 000		-40 000	-14 980,11	-25 019,89	
- rahoitusosuus				20 370,21		
- kulut				-35 350,32		
1113000 MAA- JA VESIRAKENTEET	-115 000	0	-115 000	-86 713,96	-28 286,04	
Kaavatiet, valaistuksen uusiminen	-30 000		-30 000	-19 905,58	-10 094,42	
Kaavatiet, päällystäminen	-25 000	-30 000	-55 000	-50 379,38	-4 620,62	
Kaukolämpölaitos	-60 000	30 000	-30 000	-16 429,00	-13 571,00	
117000 KONEET JA KALUSTO	-60 000	0	-60 000	-3 549,13	-56 450,87	kesken, varavoima
120000 OSAKKEET JA OSUUDET	-5 000	0	-5 000	0,00	-5 000,00	
* hankinta	-30 000		-30 000	0,00	-30 000	
* luovutus	25 000		25 000	0,00	25 000	
YHTEENSÄ, NETTOTOTEUMA	-414 500	0	-414 500	-301 440,40	-113 059,60	

2.1.5 Rahoitusosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Toiminnan rahavirta	-235 648	0	-235 648	463 639	-699 287
Vuosikate	-235 648	0	-235 648	463 639	-699 287
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjaukset	0		0	0	0
Investointien rahavirta	-414 500	0	-414 500	-301 440	-113 060
Investointimenot	-539 500	0	-539 500	-384 076	-155 424
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0			82 636	-82 636
Pysyvien vastaavien hyödykkeitten luovutustulot	125 000	0	125 000	0	125 000
Toiminnan ja investointien rahav.	-650 148		-650 148	162 199	-812 347
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	11 000	0	11 000	33 426	-22 426
Antolainasaamisten lisäykset muille	-10 000	0	-10 000	13 826	-23 826
Antolainasaamisten vähennys muilta	21 000	0	21 000	208 796	-187 796
Lainakannan muutokset	178 000	0	178 000	-12 000	190 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	800 000	0	800 000	800 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-622 000	0	-622 000	-512 000	-110 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0		0	-300 000	300 000
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0	-50 554	50 554
Rahoituksen rahavirta	189 000	0	189 000	28 292	167 574
Vaikutus maksuvalmiuteen	-461 148	0	-461 148	322 266	803 914

2.1.5 Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Sito- vuus*) N/B	Määrärahat				euroina			
		Alkup. Ta	Ta:n muutos	Ta muut. jälkeen	Toteutuma Poikkeama	Alkup. Ta	Ta:n muutos	Ta muut. jälkeen	Toteutuma Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA									
A. Keskusvaaliik	N	-5 974	0	-5 974	-4 857	1 116	0	0	0
B. Kunnanvaltuusto	N	-14 400	0	-14 400	-19 013	-4 613	0	174	174
C. Tarkastustoimi	N	-8 850	0	-8 850	-8 832	18	0	0	0
D. Kunnanhallitus	N	-15 525 352	0	-15 525 352	-14 900 962	624 390	0	4 400 168	4 448 883
E. Rakentamislk	N	-3 330	0	-3 330	-2 071	1 259	0	0	0
F. Palvelulautakunta	N	-8 280	0	-8 280	-4 707	3 573	0	0	74
Yhteensä		-15 566 186	0	-15 566 186	-14 940 442	625 743	0	4 400 168	4 449 131
TULOSLASKELMAOSA									
* Verotulot	B	-45 000	0	-45 000	-34 252	10 748	0	4 914 000	5 081 185
* Valtionosuudet	B	-850	0	-850	-101 587	467	0	6 046 620	6 081 094
* Korkotulot	B						0	11 600	9 668
* Muut rah.tulot	B						0	4 000	6 833
* Korkokulut	B						0		
* Muut rah. Kulut	B						0		
Yhteensä		-45 850	0	-45 850	-135 839	101 587	0	10 976 220	11 178 780
INVESTOINTIOSA									
Maa- ja vesialueet	N	-50 000	0	-50 000	0	50 000	0	100 000	0
Hallinto- ja laitostakennukset	N	-284 500	0	-284 500	-295 558	11 058	0	0	84 381
Maa- ja vesirakenteet	N	-115 000	0	-115 000	-86 714	28 286	0	0	0
Koneet ja kalusto	N	-60 000	0	-60 000	-3 549	56 451	0	25 000	0
Osakkeet ja osuudet	N	-30 000	0	-30 000	0	30 000	0	0	-25 000
Yhteensä		-539 500	0	-539 500	-385 821	175 795	0	125 000	84 381
								202 560	-40 619

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

VUOSI 2017

Tilikausi 1.1. - 31.12.2017

Tuloslaskelma

Rahoituslaskelma

Tase

Konsernin tuloslaskelma

Konsernin tase

Konsernin rahoituslaskelma

Tilinpäätöksen liitetiedot

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä

3. Tilinpäätösosa

3.1 TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2017		1.1.-31.12.2016	
TOMINTATUOTOT				
Myyntituotot	2 797 388,81		2 720 993,80	
Maksutuotot	412 068,23		453 368,20	
Tuet ja avustukset	99 610,99		88 125,24	
Vuokratuotot	443 403,82		449 594,15	
Muut toimintatuotot	38 169,77	3 790 641,62	71 590,11	3 783 671,50
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-4 344 083,06		-4 542 573,77	
Palkat ja palkkiot	-3 196 447,31		-3 193 537,99	
Henkilösivukulut	-1 147 635,75		-1 349 035,78	
Eläkekulut	-977 432,26		-1 132 032,00	
Muut henkilösivukulut	-170 203,49		-217 003,79	
Palvelujen ostot	-9 032 482,80		-8 987 851,52	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-531 832,42		-503 949,13	
Avustukset	-265 469,33		-277 290,60	
Vuokrakulut	-56 313,90		-40 158,67	
Muut toimintakulut	-51 771,06	-14 281 952,57	-27 687,54	-14 379 511,23
TOIMINTAKATE		-10 491 310,95		-10 595 839,73
Verotulot	5 081 184,64		4 818 859,23	
Valtionosuudet	6 081 094,00		6 086 928,00	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	9 668,17		12 932,70	
Muut rahoitustuotot	6 833,13		97 030,57	
Korkokulut	-34 251,62		-37 324,39	
Muut rahoituskulut	-189 578,65	10 954 949,67	-320,07	10 978 106,04
VUOSIKATE		463 638,72		382 266,31
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman muk. poistot	-490 714,42		-519 610,41	
Arvonalentumiset	-101 587,51	-592 301,93		-519 610,41
TILIKAUDEN TULOS		-128 663,21		-137 344,10
Poistoeron lisäys (-)				
Poistoeron vähennys (+)	79 890,48		109 490,84	
Poistoeron lis.tai väh. yht.				
Varausten vähennys (+)				
Varausten ja rah. Muutos		79 890,48		109 490,84
Tilikauden yli-/alijäämä		-48 772,73		-27 853,26

3.2 RAHOITUSLASKELMA

	1.1.- 31.12.2017		1.1.- 31.12.2016	
Toiminnan rahavirta	463 638,72		379 582,58	
Tulorahoitus				
Vuosikate	463 638,72		382 266,31	
Tulorahoituksen korjauserät			-2 683,73	
Investointien rahavirta				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-384 076,02		-243 983,03	
Rahoitusosuudet investointeihin	82 635,62		69 629,78	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00		8 000,00	
Investointien rahavirta	-301 440,40		-166 353,25	
Toiminnan ja investointien rahavirta		162 198,32		213 229,33
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset	33 426,00		67 624,66	
Antolainasaamisten lisäykset	13 826,00		-1 175,34	
Antolainasaamisten vähennys	208 795,58		68 800,00	
Lainakannan muutokset	-12 000,00		-211 400,00	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	800 000,00		-39 400,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähenn.	-512 000,00		-472 000,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-300 000,00		300 000,00	
Oman pääoman muutokset	0,00		0,00	
Muut maksuvalmiuden muutokset	-50 553,94		-95 494,98	
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,00		0,00	
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00		0,00	
Saamisten muutos	28 292,50		-131 407,92	
Korottomien velkojen muutos	-78 846,44		35 912,94	
Rahoituksen rahavirta		-29 127,94		-249 270,32
Rahavarojen muutos	322 265,96		-36 068,99	
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	1 183 414,14		861 148,18	
Rahavarat 1.1.	861 148,18		897 217,17	

3.3 TASE

V A S T A A V A A	2017	2016
A PYSYVÄT VASTAAVAT	10 592 458,38	11 105 941,49
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	0,00
II Aineelliset hyödykkeet	7 507 410,35	7 696 684,37
1. Maa- ja vesialueet	1 133 359,11	1 133 359,11
2. Rakennukset	5 185 709,10	5 267 441,61
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	937 550,95	1 052 941,07
4. Koneet ja kalusto	55 194,88	74 283,47
5. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	195 596,31	168 659,11
III Sijoitukset	3 085 048,03	3 409 257,12
1. Osakkeet ja osuudet	1 992 286,74	2 093 874,25
2. Muut lainasaamiset	1 032 761,29	1 255 382,87
3. Muut saamiset	60 000,00	60 000,00
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
1. Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
2. Lahjoitusrah.er.katteet	5 898,30	5 810,32
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 831 478,14	1 537 504,68
I Vaihto-omaisuus		
2. Valmiit tuotteet/Tavarat	0,00	0,00
II Saamiset	648 064,00	676 356,50
Pikäaikaiset saamiset		1 000,00
1. Lainasaamiset muilta	40 197,36	1 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	607 866,64	675 356,50
1. Myyntisaamiset	364 319,91	394 172,49
2. Lainasaamiset	16 237,00	0,00
3. Muut saamiset	101 642,61	127 914,02
4. Siirtosaamiset	125 667,12	153 269,99
III Rahoitusarvopaperit	735 506,19	735 613,62
1. Osakkeet ja osuudet	1 009,20	1 009,20
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	734 496,99	734 604,42
IV Rahat ja pankkisaamiset	447 907,95	125 534,56
V A S T A A V A A YHTEENSÄ	12 429 834,82	12 649 256,49

Tase

VASTATTAVAA	2017	2016
A OMA PÄÄOMA	5 262 241,47	5 311 014,20
I Peruspääoma	3 399 863,95	3 399 863,95
II Ed tilikausien yli/alijäämä	1 911 150,25	1 939 003,51
III Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-48 772,73	-27 853,26
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
VARAUKSET	1 021 563,20	1 101 453,68
1. Poistoero	479 742,16	559 632,64
2. Vapaaehtoiset varaukset	541 821,04	541 821,04
C PAKOLLISET VARAUKSET	0,00	0,00
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	8 412,63	8 324,65
1. Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
2. Lahjoitusrah.pääomat	8 412,63	8 324,65
E VIERAS PÄÄOMA	6 137 617,52	6 228 463,96
I Pitkäaikainen	3 346 487,25	3 076 487,25
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 770 000,00	2 500 000,00
2. Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
3. Lainat muilta luotonantajilta	576 487,25	576 487,25
II Lyhytaikainen	2 791 130,27	3 151 976,71
1. Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	1 690 000,00	1 972 000,00
2. Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
3. Ostovelat	355 372,28	351 402,98
4. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	81 086,83	79 872,36
5. Siirtovelat	664 671,16	748 701,37
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	12 429 834,82	12 649 256,49

3.4 Konsernilaskelmat

KONSERNIN TULOSLASKELMA

	2017	2016
Toimintatuotot	12 499 736,52	12 534 609,03
Valmistus omaan käyttöön	980,34	470,20
Toimintakulut	-22 650 399,08	-22 908 952,99
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	2 487,67	4 769,04
Toimintakate	-10 147 194,55	-10 369 104,72
Verotulot	5 071 526,04	4 809 084,21
Valtionosuudet	6 081 094,00	6 086 928,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	6 782,45	8 161,30
Muut rahoitustuotot	13 211,18	102 697,18
Korkokulut	-40 192,79	-45 693,19
Muut rahoituskulut	-4 668,80	-5 187,14
Vuosikate	980 557,53	586 885,64
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 062 615,43	-851 013,45
Satunnaiset tuotot	0,00	6 077,96
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
Tilikauden tulos	-82 057,90	-258 049,85
Tilinpäätössiirrot	1 764,31	-7 287,78
Tilikauden verot	-7,93	5 979,25
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-80 301,52	-259 358,38

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2017		2016	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	980 558		586 886	
Satunnaiset erät, netto	0		6 078	
Tilikauden verot	-8			
Tulorahoituksen korjaukset	26 812	1 007 362	129 906	722 870
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 075 391		-606 671	
Rahoitusosuudet investointeihin	85 788		98 900	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	647	-988 956	8 197	-499 574
Toiminnan ja investointien rahavirta		18 406		223 296
Rahoituksen rahavirta				
Antolainasaamisten lisäykset	19 383		-8 720	
Antolainasaamisten vähennys	0		49 708	
<i>Antolainauksen muutokset</i>	19 383	<i>19 382</i>		<i>40 988</i>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 650 840		-38 785	
Pitkäaikaisten lainojen vähenn.	-545 477		-665 167	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-546 462		589 080	
<i>Lainakannan muutokset</i>		<i>558 901</i>		<i>-114 872</i>
		578 283		-73 884
Oman pääoman muutokset			-388	
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	21 182		1 468	
Vaihto-omaisuuden muutos	-1 386		-753	
Saamisten muutos	-13 426		-157 299	
Korottomien velkojen muutos	-28 380	-22 010	37 284	-119 300
Rahoituksen rahavirta		556 273		-193 184
Rahavarojen muutos		574 679		29 723
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	1 871 001		1 296 322	
Rahavarat 1.1.	1 296 322		1 266 599	

KONSERNITASE

VASTAAVAA	<u>2017</u>	<u>2016</u>	VASTATTAVAA	<u>2017</u>	<u>2016</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT	11 498 647,18	11 583 012,97	OMA PÄÄOMA	5 165 855,95	5 247 921,80
Aineettomat hyödykkeet	124 687	149 995	Peruspääoma	3 399 863,95	3 399 863,95
Aineettomat oikeudet	83 247,84	88 431,24	Muut omat rahastot	33 026,29	34 790,59
Muut pitkävaikuttiset menot	38 048,91	59 427,20	Ed. tilik. yli-/alijäämä	1 813 267,23	2 072 624,64
Ennakkomaksut	3 389,94	2 136,28	Tilikauden yli-/alijäämä	-80 301,52	-259 357,38
Aineelliset hyödykkeet	10 882 967	10 930 687			
Maa- ja vesialueet	1 184 087,00	1 182 119,13	VÄHEMMISTÖOSUUDET	0	0
Rakennukset	7 128 138,49	7 573 968,40	POISTOERO JA VAPAA- EHTOISET VARAUKSET	0	0
Kiinteät rak. ja laitteet	1 108 824,26	1 231 480,04	Poistoero	0	0
Koneet ja kalusto	397 698,65	447 202,85	Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Ennakkomaksut ja kes- keneräiset hankkeet	1 064 218,65	495 916,94	PAKOLLISET VARAUKSET	136 464,53	106 533,12
Sijoitukset	490 993,44	502 330,89	Potilasvahinkovastuu		
Osakkuusyhteisöosuudet	217 071,12	214 583,45	Muut pakolliset varaukset	136 464,53	106 533,12
Muut osakkeet ja osuudet	125 620,11	125 619,23	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	149 415,64	126 550,61
Muut lainasaamiset	79 306,09	93 132,09	VIERAS PÄÄOMA	9 172 110,06	8 636 034,58
Muut saamiset	69 996,12	68 996,12	Pitkäaik. korollinen vieras po	4 979 749,64	3 893 180,91
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	121 705,09	120 021,99	Pitkäaika. koroton vieras po	53,99	264,75
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 003 493,91	2 414 005,15	Lyhytaik. korollinen vieras po	1 743 499,79	2 271 167,55
Vaihto-omaisuus	41 946,07	40 560,20	Lyhytaik. koroton vieras po	2 448 806,64	2 471 421,37
Saamiset	1 090 546,76	1 077 122,40	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	14 623 846,18	14 117 040,11
Pitkäaikaiset saamiset	56 159,26	16 473,46			
Lyhytaikaiset saamiset	1 034 387,50	1 060 648,94			
Rahoitusarvopaperit	736 213,19	736 320,62			
Rahat ja pankkisaamiset	1 134 787,89	560 001,93			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	14 623 846,18	14 117 040,11			

4 TLINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1. Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.2 Arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjakohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointeihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on hallinto- ja laitosrakennusten sekä vedenjakelu- ja viemäriverkoston poistoajoja tarkistettu 1.1.2012 alkaen. Muutos on perustunut hyödykkeiden taloudellisen pitoajan uudelleenarviointiin.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alemman arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alemman todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemman todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alemman todennäköiseen luovutushintaan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty asianomaisen hyödykkeiden hankintameno vähennykseksi.

4.3. Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Tuloslaskelman tai taseen esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä tilikaudesta.

Oikaisut, jotka on tehty edelliseltä tilikaudelta esitettäviin tietoihin

Aikaisempiin vuosia koskevia olennaisia virheiden oikaisuja ei ole tehty.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia olennaisia tuottoja ja kuluja ei ole kirjattu.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia tuottoja ja kuluja ei ole kirjattu.

Aikaisempia tilikausia koskevan virheen käsittely tilinpäätöksessä

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia virheitä ei ole ollut.

4.4. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevana liitetietoina on esitetty

- konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet
- selostus konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteissa ja –menetelmistä tapahtuneista muutoksista sekä muutosten vaikutuksesta konsernin toiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan;
- selostus sellaisista muutoksista konsernin rakenteessa, jotka merkittäväällä tavalla vaikuttavat konsernitaseen vertailukelpoisuuteen edelliseltä tilikaudelta laaditun konsernitilinpäätöksen kanssa. Selostus kattaa muutokset tytäryhteisöjen omistuksissa;
- konserniaktiivien ja –passiivien olennaiset muutokset edellisestä tilikaudesta ja selvitys niiden käsittelystä.

4.4.1 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä osakkuusyhteisö Ristijärven Vesiosuuskunta. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja veroperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomana ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Keskinäisten omistusten eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmin tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöksen liitteenä esitetään perusteltu selostus, jos konsernitilinpäätöksen laatimisessa ei ole noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

4.5 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot**Toimintatuotot tehtäväalueittain**

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Vaalit			0,00	70,00
Kunnanvaltuusto			174,20	0,00
Kunnanhallitus				
Yleinen hallinto			348 517,27	326 737,26
Sivistystoimi			161 373,41	162 199,37
Tekninen toimi			838 899,45	810 437,59
Maaseututoimi			2 441 603,09	2 484 532,75
Muut palvelut			74,20	16,13
Toimintatuotot yhteensä	12 499 736,52	12 534 609,03	3 790 641,62	3 783 993,10

Muut palvelut: lautakunnat. Toimintatuotot esitetään ulkoisista eristä.

Verotulot

	2017	2016
Kunnan tulovero	3 761 561,19	3 537 234,16
Osuus-yhteisöveron tuotosta	493 971,98	435 238,85
Kiinteistövero	825 651,47	846 386,22
Verotulot yhteensä	5 081 184,64	4 818 853,23

Valtionosuudet

	2017	2016
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	5 273 157	5 370 751,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	1 081 733,00	1 047 240,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-273 796,00	-331 063,00
Valtionosuudet yhteensä	6 081 094,00	6 086 928,00

Kunnan peruspalveluiden valtionosuus muodostuu seuraavista määräytymisperusteista ja kustannuksista

- yleisen osan määräytymisperusteet
- sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset
- esi- ja perusopetuksen sekä yleisten kirjastojen laskennalliset kustannukset
- taiteen perusopetuksen ja yleisen kulttuuritoimen määräytymisperusteet
- erityisen harvan asutuksen, saaristokuntien ja saamelaiden osuuden mukaan lisätyn valtionosuuden määräytymisperusteet

Peruspalvelujen valtionosuuden ulkopuolelle jäävä ylläpitäjäjärjestelmän mukainen valtionosuus koskee lukiota, ammatillista koulutusta ja ammattikorkeakoulua sekä muita laskennallisia valtionosuuksia, jotka eivät kuulu uudistukseen eivätkä rahoitusosuuden laskennan piiriin, mutta käsitellään yhtenä kokonaisuutena ylläpitäjäjärjestelmän ohessa. Viimeksi mainittuja ovat liikunta, nuorisotyö, kansalaisopisto, taiteen perusopetus, teatterit, orkesterit ja museot sekä aamu- ja iltapäivätoiminta.

Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset kirjataan toimintatuloihin ja –menoihin, joten ne eivät sisälly taulukossa esitettyihin valtionosuuksiin. Kotikuntakorvausten nettosumma vuonna 2017 oli -10 517 euroa.

Palvelujen ostot

	2017	2016
Asiakaspalvelujen ostot	28 970,93	15 952,69
Muiden palvelujen ostot	9 003 511,87	8 972 220,43
<i>Kunnan palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>9 032 482,80</i>	<i>8 988 173,12</i>

Palvelujen ostot esitetään ulkoisista eristä.

Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseen ei ole annettu avustuksia.

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutoksista

Poistonalaisten hyödykkeitten poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 28.11.2012 § 41 suunnitelman mukaisten poistojen perusteet. Uusia perusteita noudatetaan hyödykkeisiin, joista poistolaskenta alkaa 1. kerran 1.1.2012 tai sen jälkeen. Perusteiden mukaan tasa-poistoissa noudatetaan kirjanpitolautakunnan yleisohjeen alarajaa ja menojäännös-poistoissa ylärajaa ellei kunnanhallitus jonkin hyödykkeen kohdalla perustellusta syystä muuta päätä. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeitten hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	2 vuotta
<u>Rakennukset</u>	tasapoisto	10 – 30 vuotta
* talusrakennukset		10 vuotta
* hallinto- ja laitosrakennukset		
* tehdas- ja tuotantorakennukset		
* vapaa-ajanrakennukset		20 vuotta
* asuinrakennukset		30 vuotta
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>	menojäännöspoisto	10 % – 25 %
* vesi- ja viemäriverkosto		10 %
* kadut, tiet, torit ja puistot		20 %
* kaukolämpöverkko		15 %
* ulkovalaistus		20 %
* muut maa- ja vesirakenteet, verkostot, laitteet		20 – 25 %
<u>Koneet ja kalusto</u>	tasapoisto	3 – 15 vuotta
Soranottoalueet		käytön mukaan

Vuosikuluksi kirjataan hankintamenoiltaan alle 5 000 euron hankinnat.

Selvitys tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisen varauksen muutoksista

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Ennallistamisvaraus 1.1.	9 082,08	8 062,08	0	0
Lisäykset tilikaudella	1 020,00	1 020,00		
Ennallistamisvaraus 31.12.	10 102,08	9 082,08		
Kierr.polttoaineen loppukäsitt.v. 1.1.	4 284,00	3 060,00	0	0
Lisäys tilikaudella	408,00	1 224,00		
Varaus 31.12.	4 692,00	4 284,00		
Potilasvahinkovakuutus 1.1.*)	93 167,77	100 962,29		
Lisäykset tilikaudella	28 497,51	0,00		
Vähennykset tilikaudella		7 794,52		
Potilasvahinkovakuutus 31.12.	121 665,28	93 167,77	0	0

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	0,00		0,00	2 683,73
Rakennusten luovutusvoitot	0,00	2 683,73	0,00	
Muut luovutusvoitot	620,21	0,00	0,00	
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	<i>620,21</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>2 683,73</i>
Muut toimintakulut				
Kiinteistöjen luovutustappiot	0,00	0,00	0	0,00
Muut luovutustappiot	0,00	-74 013,28	0,00	0,00
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>-74 013,28</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Satunnaiset tuotot ja kulut

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Satunnaiset tuotot	0,00			
Coronia Hoitoketju Oy:n korv.			0,00	0,00
Karjalan tekstiili, sop.sakko		6 077,96		
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00	0,00

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2017	2016
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	0,00	0,00
Osinkotuotot muista yhteisöistä	0,00	1 800,00
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	500,23	1 232,99
<i>Yhteensä</i>	<i>500,23</i>	<i>3 032,99</i>

Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos

	2017	2016
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	-79 891,02	-109 490,84
<i>Poistoeron muutos yhteensä</i>	<i>-79 891,02</i>	<i>-109 490,84</i>

Erittely poistoeron muutoksista

	2017	2016
Poistoero 1.1.	559 632,64	669 123,48
Vähennykset tilikaudella		
*ratsastusreitti	-136,34	-170,42
* hoitokoti, peruskorjaus	-21 100,34	-21 100,34
* liikuntatalo	0,00	-15 524,33
* Ristijärven pirtti (portti)	-476,05	-595,06
* Saukkovaaran kunnallistekniikka	-5 601,41	-19 524,34
* Ristijärven Pirtti (lomarakennukset)	-15 073,58	-15 073,58
* Palvelukeskus (kirjasto ja kunnantalo)	-37 502,76	-37 502,76
Poistoero 31.12.	479 742,16	559 632,64

TASEEN LIITETIEDOT**4.5 Tasetta koskevat liitetiedot****4.5.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot**

Arvonkorotuksia ei ole tehty.
Korkomenoja ei ole luettu hyödykkeen hankintamenoon.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineelliset hyödykkeet							Yhteensä
	Aineettomat hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Raken- nukset	Kiinteät rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Enn.m. ja keskeener.h.		
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	1 133 359,11	5 267 441,61	1 052 941,07	74 283,47	168 659,11	7 696 684,37	
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0	219 256,48	54 348,73	4 867,34	85 233,26	363 705,81	
Rahoitusosuudet tilikaudella		0	-70 151,08	-3 969,35	0	-58 296,06	-132 416,49	
Vähennykset tilikauden aikana		0	-5 714,58	0	0	0	-5 714,58	
Siirrot erien välillä		0	0	0	0	0	0	
Tilikauden poisto	0,00	0	-225 123,33	-165 769,50	-23 955,93	0	-414 848,76	
Arvonalennukset ja niiden palautukset		0	0	0	0	0	0	
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	1 133 359,11	5 185 709,10	937 550,95	55 194,88	195 596,31	7 507 410,35	
Arvonkorotukset		0	0	0	0	0	0	
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	1 133 359,11	5 185 709,10	937 550,95	55 194,88	195 596,31	7 507 410,35	

Rakennusten vähennykset: Ruoanvalmistuskeittiön alv-palautus.

Arvonkorotukset

Maa- ja vesialueiden arvonkorotuksia ei ole kirjattu eikä purettu.

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	48 923,14	48 923,14	48 923,14	48 923,24
Muut maa- ja vesialueet	1 135 963,86	1 119 782,82	1 084 435,87	1 084 435,87
Maa- ja vesialueet yhteensä	1 184 087,00	1 182 119,13	1 133 359,11	1 133 359,11

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet					
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Kuntayh- tymä- osuudet	Osakkeet omistutus- yhteisö- yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 599 247,62	346 834,45	4 363,76	41 840,91	1 992 286,74
Lisäykset	0	0	0	0	0
Vähennykset	0	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	1 599 247,62	346 834,45	4 363,76	41 840,91	1 992 286,74
Arvonlennukset	0	0	0	0	0
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 599 247,62	346 834,45	4 363,76	41 840,19	1 992 286,74

Olenaisia kuntayhtymäosuuksien arvonmuutoksia ei ole ollut tilikaudella 2017.

Joukkovelkakirja-, muut laina- ja muut saamiset				
	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 169 795,58	0,00	145 587,29	1 315 382,87
Lisäykset	0			
Vähennykset	-208 795,58		-13 826,00	-222 621,58
Siirrot erien välillä	0			
Hankintameno 31.12.	961 000,00	0,00	131 761,29	1 092 761,29
Arvonlennukset				
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	961 000,00	0,00	131 761,29	1 092 761,29

Jkv- saamisia ei ole.

Muut yhteisöt: kaatopaikan lopettamiseen liittyvä vakuus 60 000 €, avustuslainat 37 007,58 €, Kainuun Etu Oy:n tilapäisrahoitus v. 2017 6 894 €, yrityksen pääomalaina 29 759,71 € ja Osuuskunta Seniorisillalle myönnetty laina 8 100 €.

Kuntayhtymäosuuksien arvot

	Tase- arvo 1.1.	Lisäykset tilikaudella	Vähennyk- set tilikaudella	Tase- arvo 31.12.	Kunnan osuus ky:n peruspää- omasta	Ero
Kainuun Sote Ky	319 772,76	0	0	319 772,76	319 772,76	0,00
Kainuun liitto	8 813,69	0	0	8 813,69	8 813,69	0,00
Kainuun Jäte- huollon Ky	18 248,00	0	0	18 248,00	18 248,00	0,00

Omistukset muissa yhteisöissä

	Koti- paikka	Kun- nan omis- tus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus €		
				omasta pääomasta	vieraasta pää- omasta	tilikauden voitosta (+)/ tappiosta (-)
Tytäryhteisöt						
Ktö Oy Saukkohaka	Ristijärvi	100	100	-332 283	334 587	-280 754
Seniorpolis Oy	Ristijärvi	100	100	33 365	1 878	-2 165
Osuuskunta Seniorisilta	Ristijärvi	58,8	88,23	-6 159	17 813	-300
Ristijärven Vuokratalot Oy	Ristijärvi	100	100	317 433	2 141 058	22 117
Kuntayhtymät						
Kainuun Sote ky	Kajaani	2,48	2,48	377 070	2 128 928	1 855
Kainuun Jätehuolto ky	Kajaani	2,04	2,04	23 729	172 740	10 685
Kainuun liitto	Kajaani	1,89	1,89	33 889	9 258	1 860
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt						
Vesihuolto-osuuskunta	Ristijärvi	47,86	47,86	214 225	200 770	2 483

Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä ja kuntayhtymiltä

Saamisten erittely	2017		2016	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Lainasaamiset	961 000,00	5 557,00	1 169 795,58	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>961 000,00</i>	<i>5 557,00</i>		<i>0,00</i>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Siirtosaamiset	0,00	63 033,98	0,00	95 112,09
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>63 033,98</i>	<i>0,00</i>	<i>95 112,09</i>
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Lainasaamiset		0,00	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	961 000,00	68 590,98	1 169 795,58	95 112,09

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	947,44	1 232,99	500,23	1 232,99
Kelan korvaus työterveyshuollosta	42 300,61	39 761,95	20 919,51	18 473,35
EU-tuet ja avustukset	55 268,14	72 324,57	55 452,00	69 629,78
Muut tulojäämät	220 624,55	119 272,83	48 795,38	63 933,87
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	<i>221 571,99</i>	<i>231 359,35</i>	<i>125 166,99</i>	<i>152 037,00</i>
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>222 519,43</i>	<i>232 592,34</i>	<i>125 667,12</i>	<i>153 269,99</i>

Etukäteen maksettuja vuokratuloja ei ole.

4.5.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Peruspääoma 1.1.	-3 399 863,95	-3 399 863,95	-3 399 863,95	-3 399 863,95
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	-3 399 863,95	-3 399 863,95	-3 399 863,95	-3 399 863,95
Muut omat rahastot				
Rahaston pääoma 1.1.	-34 790,59	-42 519,24	0	0
Siirrot rahastoon				
Siirrot rahastosta	1 764,30	7 728,65		
Rahaston pääoma 31.12.	-33 026,29	-34 790,59		0
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	-33 026,29	-34 790,59	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	-1 813 267,23	-2 072 624,64	-1 911 150,25	-1 939 003,51
Siirto vahinkorahastoon	0	0,00	0	0
Edellisen tilikauden virheen oikaisu	0	0,00	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	-1 813 267,23	-2 072 624,64	-1 911 150,25	-1 939 003,51
Tilikauden yli-/alijäämä 31.12.	80 301,52	259 357,38	48 772,73	27 853,26
Oma pääoma yhteensä	-5 165 855,95	-5 247 921,80	-5 262 241,47	-5 311 014,20

Erittely poistoerosta

	2017	2016
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	479 741,62	559 632,64
Verotuspoistoihin liittyvä poistoero	0	0
<i>Poistoero yhteensä</i>	<i>479 741,62</i>	<i>559 632,64</i>

Pitkäaikaiset velat (erääntyvät 1.1.2023 tai sen jälkeen)

	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	835 000	825 000
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Pitkäaikaiset velat yhteensä	835 000	825 000

Kunnalla ei ole myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyviä ennakoita, ostovelkoja tai muita velkoja. Joukkovelkakirjalainoja ei ole.

Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat

	2017	2016
Lainat rahoituslaitoksilta (Kuntarahoitus)	1 200 000	1 500 000

Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut pakolliset varaukset				
Takuuvaraus		0		
Vahingonkorvausvaraus		0		
Vuokravastuut käyttämättömistä tiloista		0		
Ympäristövastuut	14 694,08	13 365,35		
Potilasvahinkovakuutusvastuu	121 665,28	93 167,77		
Muut pakolliset varaukset yhteensä	121 665,28	106 533,12	0	0

Erittely	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Ympäristövastuut				
Kainuun Jätehuollon kuntayhtymä ennallistamisvaraus	10 102,08	9 082,08	0	0
kierrätyspolttoaineen loppukäsittelyvaraus	4 692,00	4 284,00		
Potilasvahinkovastuu				
Kainuun Sote ky potilasvahinkovakuutus	121 665,28	93 167,77		
Yhdistelty peruspääomaosuuden suhteessa.				

Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille (kunta jäsen) ja osakkuus- ja muille omistusyhteisöille

	2017		2016	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat	576 487,25		576 487,25	
Siirtovelat				
Yhteensä	576 487,25		576 487,25	0,00
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0,00		0,00	
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Vieras pääoma yhteensä	576 487,25		576 487,25	

Liittymismaksut ja muut velat

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut velat				
Liittymismaksut	0	0	0	0
Muut velat	184 096,43	163 939,68	81 113,83	79 872,36
<i>Muut velat yhteensä</i>	<i>184 096,43</i>	<i>163 939,68</i>	<i>81 113,83</i>	<i>79 872,36</i>

pitkä- ja lyhytaikainen

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	122 495,68	212 055,51	119 515,46	209 736,18
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösi- vukulujen jaksotukset	996 409,61	1 020 428,83	429 382,24	454 011,93
Muut palkkojen ja henkilösi- vukulujen jaksotukset	70 378,90	46 156,73	0	0
Korkojaksotukset	5 770,49	7 913,35	5 049,17	5 605,24
Muut menojäämät	288 622,36	315 579,57	110 724,29	79 348,02
<i>Menojäämät yhteensä</i>	<i>1 361 181,36</i>	<i>1 390 078,48</i>	<i>545 155,70</i>	<i>538 965,19</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>1 483 677,04</i>	<i>1 602 133,99</i>	<i>664 671,16</i>	<i>748 701,37</i>

Kunnalla ei ole huolettavien varoja.

Taseen saamisiin ei ole merkitty elatustuen takautumissaatavia.

Rahoitusarvopaperit

	2017	2016
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta	1 009,20	1 009,20
Kirjanpitoarvo	1 009,20	1 009,20
Erotus	0	0
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta	734 718,34	734 718,34
Kirjanpitoarvo	734 718,34	734 718,34
Erotus	0	0
<i>Yhteensä rahoitusarvopaperit</i>	<i>735 613,62</i>	<i>735 613,62</i>

Alfred Berg –sijoitus kotiutettiin joulukuussa 2016 ja sijoitettiin tuottoineen uudelleen vuoden 2017 puolella. Arvonkorotusrahastoa ja vahinkorahastoa ei ole.

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuutta.

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset (Ktö Oy Saukkohaka)		591 417,07	0	0

Kunnalla ei ole velkoja, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä kiinteistöihin tai osakkeita.
Kunta ei ole antanut kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen tai muiden puolesta vakuudeksi kiinnityksiä tai pantannut arvopapereita.

Vuokravastuut

Leasingvuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma.

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Leasingvastuut yhteensä	208 158,75	266 140,34	10 319,37	28 648,69
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	76 384,01	78 242,28	5 511,49	17 141,39
Kiinteistöihin liittyviä rahoitusleasingvastuita ei ole.				

Erittely

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Eritellään liitetiedoissa esitetyt vastuut				
Leasingvastuut	208 158,75	266 140,34	10 319,37	28 648,69
Kunta				
3 StepIT/Op-yrityspankki			2 843,86	12 927,37
Tukirahoitus Oy			6 892,20	12 816,77
DanskeBank/Xerox			583,31	2 904,55

Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet				
Alkuperäinen pääoma	3 451 701,00	3 451 701,00	3 451 701,00	3 451 701,00
Jäljellä oleva pääoma	1 215 000,00	1 348 180,57	1 215 000,00	1 215 000,00
Takaukset muiden puolesta*)				
Alkuperäinen pääoma	985 000,00	985 000,00	985 000,00	985 000,00
Jäljellä oleva pääoma	469 248,78	586 665,50	469 248,78	528 078,91
Vakuudet: kunnan omavelkainen takaus				

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat erittelyt (jäljellä oleva pääoma)

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Velat, joihin kunta on antanut omavelkaisen takauksen				
Ristijärven Vuokratalot Oy	1 150 000,00	1 150 000,00	1 150 000,00	1 150 000,00
- RS-takaus	65 000,00	65 000,00	65 000,00	65 000,00
Ristijärven vesihuolto-osuuskunta*	410 082,44	458 856,04	410 082,44	458 856,04
Ristijärven vanhaintukisäätiö**	59 166,34	69 222,87	59 166,34	69 222,87
Yhteensä	1 684 248,78	1 743 078,91	1 684 248,78	1 743 078,91

* Nordean myöntämä laina 337 500 euroa ja Osuuspankin myöntämä laina 72 582,44 euroa.

** Osuuspankin myöntämä laina.

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2017	2016
kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	7 529 525	6 514 492,00
kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	4 976,37	4 862,64

Kattamattomia takausvastuita ei ole. Lähde: Kuntien takauskeskuksen raportti vastuista.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Sopimusvastuut	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Sopimusvastuut hankkeisiin	111 333,14	97 773,30	0	0
Arvonlisäveron palautusvastuu	329 797,74	390 802,25		390 282,04
Perustamishankkeitten valtionosuuden palautusvastuu	2 000 190,45	2 000 779,07	1 998 650,00	1 998 650,00

Arvonlisäveron palautusvastuun erittely	Arvonlisäverot*)	Oman käytön veron peruste**)	Oman käytön ALV	ALV-vastuu ***) 2017	ALV-vastuu 2016
v. 2009 valmistuneet					
* lasten päiväkoti	15 246,47			1 473,80	2 947,60
* Esalan ryhmäkoti, sos.tilat	9 923,14			1 985,70	2 977,00
v. 2011 valmistuneet					
* Keskuskoulun keittiö	12 822,01			5 130,00	6 412,00
* Lämpölaite, hakekatos	9 960,95			3 984,35	4 980,45
v. 2012 valmistuneet					
* Terveysasema, pesuhuone	6 348,21			3 808,20	4 443,20
v. 2013 valmistuneet					
* Ambulanssitalli	24 158,44			14 496,00	16 911,00
* Terveysasema, jätekatos	3 835,20			2 774,00	3 039,40
* Ristipirtin loma-asunnot	75 728,65			45 437,00	53 010,00
* Hiihdon huoltorakennus	14 947,25			6 277,80	7 324,10
v. 2014 valmistuneet	348 282,63			243 777,85	278 606,10
* palvelukeskus					
* kirjasto					
Arvonlisäveron palautusvastuu, kunta 31.12.	521 253,01			329 444,70	380 741,85
Arvonlisäveron palautusvastuu, konserni					
Kunta				329 444,70 €	
Kainuun jätehuollon kuntayhtymä				353,04 €	
Arvonlisäveron palautusvastuut, yhteensä konserni				329 797,74 €	
*) vähennyksenä tai palautuksen käsitellyt ostoihin sisältyvät arvonlisäverot rakentamisen ajalta					
**) itse suoritettujen rakentamispalvelujen osalta välittömät ja välilliset kustannukset					
***) sarakkeet Arvonlisäverot ja Oman käytön ALV yhteensä					

Kiinteistöjen uudisrakentamisen ja perusparantamisen menot

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Johdannaissopimukset				
• korkotermiini	1 540,45	2 129,07	0,00	0,00
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu				
Kunta				
*keskuskoulu (v. 2005), vastuu päättyy 2020	218 400	218 400	218 400	218 400
*hoitokodin saneeraus (2004) vastuu päättyy 2019	747 250	747 250	747 250	747 250
*liikuntatalo (2005), vastuu päättyy 2020	760 500	760 500	760 500	760 500
*kirjasto (2013), vastuu päättyy 2028	272 500	272 500	272 500	272 500
Yhteensä	2 000 190,45	2 000 779	1 998 650	1 998 650

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain	2017	2016
Yleishallinto		
• kokoaikaiset	15	15
• osa-aikaiset	0	
Sosiaali- ja terveystoimi (lasten päivähoido)	10	10
Opetus- ja kulttuuritoimi		
• kokoaikaiset	29	17
• osa-aikaiset	2	2
Tekniset palvelut		
• kokoaikaiset	4	7
• osa-aikaiset	0	0
Maaseututoimi		
• kokoaikaiset	11	13
• osa-aikaiset		
Yhteensä	55	60
• <i>kokoaikaiset</i>	59	64
• <i>osa-aikaiset</i>	57	62
Henkilöstöön lasketaan vakinaiset, määräaikaiset ja työllistetyt. Henkilöstöön ei ole laskettu sivutoimessa olevia.		

Henkilöstökulut	2017	2016
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	4 344 083,06	4 542 573,77
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0,00	2 540,88
Henkilöstökulut yhteensä	4 344 083,06	4 545 114,65

Tilintarkastajan palkkiot	2017	2016
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	5 681,82	5 864,95
Tilintarkastajan lausunnot	0,00	0,00
Muut palkkiot	0,00	0,00
Palkkiot yhteensä	5 681,82	5 864,95

Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	2017	2016
Keskusta	2 043,56	1 516,78
Kokoomus	168,00	0,00
Perussuomalaiset	0,00	0,00
SDP	54,00	63,00
Vihreä liitto	18,00	0,00
Yhteensä	2 283,56	1 579,78

Kunnan ja intressitahoihin kuuluvien väliset toimet

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Ristijärven Vuokratalot Oy:lle 980 000 euron määräisen korollisen lainan 50 vuoden maksuajalla vuonna 2015. Lainasaatavaa on jäljellä vuoden 2017 lopussa 931 000 euroa. Lainalle ei ole asetettu vakuutta.

Kunta on myynyt omistamalleen Ristijärven Vuokratalot Oy:lle sopimukseen perustuvia kiinteistöhoitopalveluja 4 200 eurolla.

Kunta on antanut tytäryhteisölleen Osuuskunta Seniorisillalle avustusta 11 705 euroa.

Kunnanjohtajan kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus joulukuussa 2017. Sopimukseen sisältyy 12 kuukauden palkkaa vastaava erokorvaus.

Konsernin lähipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

5. Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

5.1. Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Kirjanpitokirjat

Päiväkirjat	sähköinen
Pääkirja	sähköinen
Tuloslaskelma	sähköinen
Tase	sähköinen
Rahoituslaskelma	sähköinen
Tilipuitteet	sähköinen
Tase-erittelyt	paperi
Ostoreskontra	sähköinen
Myyntireskontra	sähköinen

Tositteet säilytetään sähköisessä muodossa.

Tositelajit

AA	Käyttöomaisuushankinnat ja myynnit	0100000000-0109999999
AF	Poistokirjaukset	0300000000-0399999999
AZ	Investointien purkaminen	0200000000-0299999999
BA	Konekieliset tiliotteet	0600000000-0699999999
BM	Ostomaksut, automaattiset	0240000000-0249999999
DL	Luottotappiot	0210000000-0219999999
DV	Myyntisuoritus, viitteellinen	0170000000-0179000000
DV	Myyntisuoritukset, viitteelliset	0170000000-0179999999
DZ	Myyntisuoritukset, manuaaliset	0140000000-0149999999
KR	Ostolaskut, Rondo	0019000000-0019999999
KT	Toimittajan tasaus (nollamaksut)	0590000000-0599999999
M3	ProExellenta	9000000000-9999999999
M8	Matkalaskut	
RC	Korkolaskutus	3000000000-3999999999
RE	Ostolaskut, ostotilaukselliset	
RV	Tontinvuokrat, laskunsiirto Sap tai excel	} 0100000000-0010499999
RV	Laskun siirto, yleislaskutus	
RV	Laskun siirto, teoll.tilan vuokrat	
RV	Laskun siirto, kansalaisop. vuokra	
RV	Laskun siirto, asuntojen vuokrat	
RV	Laskun siirto, päivähoito	
RV	Myyntilasku, laskunsiirto Sap tai excel	
SA	Muistiotositteet	0010000000-0010499999
SR	Sähköiset muistiotositteet	
ST	Pääkirjatilien tasaus	0390000000-0399999999
ZL	Perintätoimiston tilitykset	0017000000-0017999999

6. Tilinpäätöksen allekirjoitus

Ristijärvellä 21. päivänä toukokuuta 2018

RISTIJÄRVEN KUNNANHALLITUS

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkinnät

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoavan mukaan. Suoritetusta tilintarkastuksesta on annettu kertomus.

Ristijärvellä _____._____ 2018

Tiina Mikkonen-Brännkärr
KHT, JHT